

**ANKARA HALK KÜTÜPHANELERİNDEN 2018-
2022 YILLARI ARASINDA EN ÇOK ALINAN İLK 10
ESERİN ÇOCUK EDEBİYATININ TEMEL
ÖĞELERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ**

Eda Nur ÖZEL

Yüksek Lisans Tezi

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Ana Bilim Dalı

Doç. Dr. Mete Yusuf USTABULUT

2025

(Her Hakkı Saklıdır)

T.C.
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ANKARA HALK KÜTÜPHANELERİNDEN 2018-2022 YILLARI ARASINDA EN
ÇOK ALINAN İLK 10 ESERİN ÇOCUK EDEBİYATININ TEMEL ÖĞELERİ
AÇISINDAN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Eda Nur ÖZEL

Danışman: Doç. Dr. Mete Yusuf USTABULUT

BAYBURT - 2025

KABUL VE ONAY

Doç. Dr. Mete Yusuf USTABULUT danışmanlığında, Eda Nur ÖZEL tarafından hazırlanan “Ankara Halk Kütüphanelerinden 2018-2022 Yılları Arasında En Çok Alınan İlk 10 Eserin Çocuk Edebiyatının Temel Öğeleri Açısından İncelenmesi” başlıklı bu çalışma, 23.05.2025 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. Sedat MADEN

Üye : Doç. Dr. Mete Yusuf USTABULUT

Üye : Doç. Dr. Emrah BOYLU

Bu tezin kabulü Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun/...../20... tarih ve 20...../.....-..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Doç. Dr. Bünyamin ALIM
Enstitü Müdürü

BEYANNAME

Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Doç. Dr. Mete Yusuf USTABULUT danışmanlığında hazırlamış olduğum “Ankara Halk Kütüphanelerinden 2018-2022 Yılları Arasında En Çok Alınan İlk 10 Eserin Çocuk Edebiyatının Temel Öğeleri Açısından İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

23.05.2025

Eda Nur ÖZEL

ÖN SÖZ

Çalışmam sürecinde akademik yoluma değerli bilgi birikimiyle her an ışık tutan, her türlü bilgilendirme ve yönlendirmelerle beraber kıymetli zamanını benimle paylaşan, eğitim hayatım boyunca akademik duruşunun çizgisinde ilerleyerek örnek alacağım pek kıymetli danışmanım Doç. Dr. Mete Yusuf USTABULUT'a sonsuz teşekkürlerimi ve minnetimi sunarım.

Bana olan inancı ve desteğiyle yürüdüğüm her yolda elimi bir an bile bırakmayan değerli eşim Mehmet ÖZEL'e, beni büyütürken en değerli kazancın ilim öğrenmek olduğunu öğreten ve hayattaki en büyük destekçim değerli annem Hatice YILDIRIM'a ve sevgisini kalbimde sonsuza kadar saklayacağım rahmetli babam Mehmet YILDIRIM'a ve tez sürecimde manevi desteğini her an üzerimde hissettiğim ilk öğretmenim, meslektaşım sevgili ablam Nurgül KURU'ya teşekkür ederim.

Melek olan tüm çocukların anısına...

Eda Nur ÖZEL

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ANKARA HALK KÜTÜPHANELERİNDEN 2018-2022 YILLARI ARASINDA EN ÇOK ALINAN İLK 10 ESERİN ÇOCUK EDEBİYATININ TEMEL ÖĞELERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Eda Nur ÖZEL

Bayburt Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Mete Yusuf USTABULUT

Bayburt-2024, Sayfa: 99

Araştırmanın amacı, Ankara halk kütüphanelerinden 2018-2022 yılları arasında en çok alınan ilk 10 eserin çocuk edebiyatının temel öğeleri (karakter, konu, ileti, dil ve anlatım, resimler) açısından incelenmesidir. Araştırmanın evrenini, Ankara Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğünden temin edilen 2018-2022 yıllarına ait en çok alınan ilk 10 kitap oluşturmaktadır. Kitapların alınma sayısına göre sıralaması verilmiştir. Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Ankara halk kütüphanelerinden 2018-2022 yılları arasında en çok alınan ilk 10 eserin çocuk edebiyatının temel öğeleri (karakter, konu, ileti, dil ve anlatım, resimler) bakımından incelenmesi yapılarak veriler, “II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu: Gelişmeler, Sorunlar ve Çözüm Önerileri” adlı sempozyumda, Sever (2006) tarafından ele alınan “Çocuk Edebiyatı Öğretimi Nasıl Olmalıdır?” bölümünde belirlenen kavramsal çerçeveye göre değerlendirilmiştir. Değerlendirmeler sonucunda elde edilen bulgulara göre eserlerde bulunan karakterlerin tekdüze olmadığı, farklı yaş gruplarına seslenen karakterlerin eserlerde yer aldığı ve çocuğun karakterlerde kendisine benzeyen özellikler bulabileceği, konu dağılımlarında çeşitlilik olduğu ve eserlerdeki konuların okurun yaşamında rastlayacağı kurgular barındırdığı, eserlerdeki iletilerin olaylar aracılığıyla açık ve kapalı iletiler şeklinde verildiği, eserlerde kullanılan dilin anlaşılır ve anlatımın kısa, duru, içten olduğu, eserlerde resim kullanımının yaş gruplarına göre değiştiği ve resimlerdeki çizgilerin biçiminin çocuğun duyularına hitap edecek şekilde tasarlandığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk edebiyatı, çocuk edebiyatı temel öğeleri, kütüphane.

ABSTRACT

M. SC. THESIS

AN EXAMINATION OF THE TOP 10 MOST PURCHASED WORKS FROM ANKARA PUBLIC LIBRARIES BETWEEN 2018-2022 IN TERMS OF THE BASIC ELEMENTS OF CHILDREN'S LITERATURE

Eda Nur ÖZEL

Bayburt University

Institute of Graduate Studies

Department of Turkish and Social Sciences Education

Thesis Advisor: Doç. Dr. Mete Yusuf USTABULUT

Bayburt-2024, Pages: 99

The aim of the research is to examine the first 10 works most borrowed from Ankara public libraries between 2018-2022 in terms of the basic elements of children's literature (character, subject, message, language and narration, pictures). The universe of the research consists of the first 10 books most borrowed between 2018-2022 obtained from the Ankara General Directorate of Libraries and Publications. The books are ranked according to the number of borrowings. The study is a descriptive study in the screening model, which is one of the qualitative research methods. The first 10 works most borrowed from Ankara public libraries between 2018-2022 were examined in terms of the basic elements of children's literature (character, subject, message, language and narration, pictures) and the data were evaluated according to the conceptual framework determined by Sever (2006) in the section “How Should Children's Literature Teaching Be?” in the symposium titled “II. National Children's and Youth Literature Symposium: Developments, Problems and Solution Proposals”. According to the findings obtained as a result of the evaluations, it is seen that the characters in the works are not monotonous, the works include characters that appeal to different age groups and the child can find characteristics similar to himself in the characters, there is a variety in the distribution of subjects and the subjects in the works contain fictions that the reader will encounter in his life, the messages in the works are given in the form of open and closed messages through events, the language used in the works is understandable and the narration is short, clear and sincere, the use of pictures in the works changes according to age groups and the style of the lines in the pictures is designed to appeal to the child's senses.

Keywords: Children's literature, basic elements of children's literature, library.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	II
BEYANNAME	III
ÖN SÖZ.....	IV
ÖZET.....	V
ABSTRACT	VI
İÇİNDEKİLER	VIII
TABLOLAR.....	X
KISALTMALAR	X
GİRİŞ	1
Araştırmanın Amacı.....	4
Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi.....	6
Araştırmanın Sınırlılıkları	7
Terim ve Tanımları	8
BİRİNCİ BÖLÜM	9
1. KURAMSAL ÇERÇEVE	9
1.1. OKUMA VE OKUMA BECERİSİ	9
1.2. KÜTÜPHANE, OKUMA ALIŞKANLIĞI VE OKUMA MOTİVASYONU.....	10
1.3. KÜTÜPHANE VE ÇOCUK EDEBİYATI	11
1.4. ÇOCUK EDEBİYATININ TEMEL ÖĞELERİ.....	12
1.4.1. Karakter	13
1.4.2. Konu	15
1.4.3. İleti.....	15
1.4.4. Dil ve Anlatım.....	16
1.4.5. Resimler.....	18
1.5. İLGİLİ LİTERATÜR	19
İKİNCİ BÖLÜM.....	23
2. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ VE MODELİ	23
2.1. EVREN VE ÖRNEKLEM	23
2.2. VERİ TOPLAMA TEKNİKLERİ	24
2.3. VERİ ANALİZİ	24
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	25
3. BULGULAR	25
3.1. ANKARA HALK KÜTÜPHANELERİNDEN 2018-2022 YILLARI ARASINDA EN ÇOK ALINAN İLK 10 ESERİN ÇOCUK EDEBİYATININ TEMEL ÖĞELERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ.....	25
3.1.1. Susturucu	26
3.1.2. Yaban Keçisi Keçiro	31
3.1.3. Çalıkuşu	36
3.1.4. Harry Potter ve Felsefe Taşı	42
3.1.5. Saftirik Greg'in Günlüğü	46
3.1.6. Kral Şakir: Dostum Bu Çok Havalı!	51
3.1.7. Kral Şakir: Macera Devam Ediyor!	60
3.1.8. Kral Şakir: Dürümler Karışık!	67

3.1.9. Kral Şakir: Hayat Kısa Filler Uçuyor!	76
3.1.10. Kar Masalı.....	84
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	89
Sonuç ve tartışma.....	89
Öneriler	93
KAYNAKÇA.....	94
ÖZ GEÇMİŞ	99

TABLÖLAR

Tablo 1: Ankara İlinde Bulunan Kütüphanelerden 2018-2022 Yılları Arasında En Çok Alınan İlk 10 Esere Ait Bilgiler.....	24
---	-----------

KISALTMALAR

Ed.	: Editör
FBI	: Federal Bureau of Investigation
Mr.	: Mister
Mrs.	: Mistress
s.	: Sayfa
TV	: Televizyon
Vb.	: Ve benzeri

GİRİŞ

Kişinin potansiyel kilidini açmasının, eleştirel düşünme becerilerini geliştirmesinin ve kişisel gelişimi teşvik etmesin anahtarı olan eğitim, kişiyi gerekli beceri ve yeterliliklerle donatır. Kişiler, farklı ferasete, kabiliyete, yönelime, öğrenmeyi öğrenme şekillerine, şemalara ve çeşitli güdülenmelere sahiptir (Aktepe, 2005). Bireyin kişisel yeterliliğinin kriterlerinden biri olan eğitim, dil edinimi sayesinde öğretim sürecini başlattığı ve gelişim gösterdiği alanlardandır. Dil kullanımı, doğru kelimelerin seçilmesi ve cümle yapılarının uygun şekilde yerleşmesine, sözdeki inceliklerin ve tonlamanın kritik seçimine, sözlü ve yazılı dilde alıcının görüşme mesajlarını net algılamasına kadar birçok kompleks sürecin sistematik ilerleyişiyle gerçekleşir. Dil, duyuşsal ve zihin kelimelerinin söze aktarımıyla sosyal alanlarımızda iletişim kurmak için kullandığımız bir araçtır (Sarıkaya ve Yamaç, 2023). “Ana dili”, bireyin aile veya topluluk içinde doğuştan, doğal olarak öğrendiği dili ifade eder.

Ana dili, kişinin etkileşimde olduğu sosyal çevreden yaşamı boyunca doğal olarak kazandığı, başarılı bir şekilde kullandığı, kişinin hâkim olduğu bir dildir (Oruç, 2016). Ana dili konuşucuları, kendi ana dillerinde var olan nüanslar ve yapılar hakkında derin bir anlayışa sahiptirler ve bu da kendi toplulukları içinde etkili iletişime olanak tanır. Ana dilin, eğitim ortamlarında kullanımı teşvik edildiğinde öğrenciler karmaşık kavramları daha iyi kavrayabilir, eleştirel düşünmeye katılabilir ve kültürel miraslarına ilişkin daha derin bir anlayış geliştirebilirler. Ana dilin eğitim ortamlarındaki öneminin kabul görmesi, farklı dilsel kökenlere saygı duyulan kapsayıcı ortamların teşvik edilmesi açısından önemlidir. Bu nedenle Türk dilini anlamak, yalnızca Türkiye' nin kültürel mirasına erişim sağlamakla kalmıyor, aynı zamanda dil çeşitliliğine ve Avrasya' nın tarihsel gelişimine dair büyüleyici içgörüler de ortaya çıkarıyor. Bir dil eğitimi sürecinde dilin yalnızca anlatma becerileri üzerinde durulmamalıdır. Dilin doğduğu coğrafyadan alıp içine sindirdiği kültürel faktörler, dilin canlılık gösterdiğinin yani yaşadığının kanıtlarındandır. Bundan hareketle eğitim süreci yalnızca dil öğretmekten ibaret değildir aynı zamanda edinilen dilin gelenek görenekleriyle dil edinim süreci bir bütünü oluşturur (Alıpbayeva ve Arslan, 2023).

Türkçe eğitim programları, dil geliştirmeciler için geniş bir müfredat sunarak yazılı ve sözlü iletişim özelliklerinin geliştirilmesini amaç edinmiştir. Anlama ve anlatma becerisi, düşünceleri etkili bir şekilde idrak ve ifade etme becerisidir. Türkçe dersi, hâlihazırda yalnız bilgi aktarma amacıyla yapılandırılan bir ders olmayıp dinleme, konuşma, okuma, yazma becerileri kapsamında yer alan temel becerileri aktarmayı sağlar (Kurudayıoğlu ve Çetin, 2015). Beceriler, bireylerin karmaşık kavramları anlamalarını, bilgiyi eleştirel bir şekilde analiz etmelerini ve düşüncelerini ikna edici, empatik, eleştirel vb. yollarla aktarmalarını

sağlamaktadır. Yetkin anlama ve anlatma becerisine sahip bir kişi, yazılı veya sözlü mesajları doğru bir şekilde yorumlayabilir, kilit noktaları ve altta yatan temaları belirleyebilir. Dinleme, konuşma, okuma, yazma becerilerinin her biri birbiriyle ilişkili olup sarmal şekilde gelişmekte ve birbirlerine katkı sağlamaktadırlar. Bir beceride meydana gelen gerileme diğer becerileri de olumsuz etkiler (Aydeniz ve Haydaroğlu, 2021).

Temel becerilerden biri olan okuma, anlamdaki nüansları kavrayarak kelime biçimlerinin anlamlarıyla aynı zamanda idrakını sağlar. Anlam, kelimenin yapısını tanıma ve kelimenin altındaki derin yapının birleşmesinden oluşan unsurları kapsamaktadır (Aytaş, 2005). Okuma becerisi, elde edilen bilgi yoluyla iletişim kurabilme yeteneğini ifade eden önemli bir beceridir. Okuma, kelimelerin şekilsel yapılarını tanıma ve okunanların beyinde anlamlandırılmasıyla gerçekleşen bir süreçtir (Yılmaz, 2008). Bu beceri, okuduğunu anlama, analiz etme ve etkili bir şekilde sentezleme yeteneği gerektirir. Okuma becerisinde yetkin olan bir kişi, kapsamlı bir araştırma yapabilir, karmaşık metinleri parçalara ayırabilir ve bu bilgileri karar vermede kullanılabilir. Aynı zamanda değerlendirme yapma ve eleştirel düşünme yeteneği sayesinde objektif bir bakış açısı geliştirebilir. Okuma eylemi yapmak, okuduklarından hareketle bilgi toplayarak bilgileri harmanlamak ve bunları yaşantıyla birleştirerek etkin hale getirmek bireylerin gelişiminde önemli yer tutar (Uğur ve Tavşanlı, 2022).

Eğitim ve entelektüel gelişim için temel bir araç olan kitaplar, çeşitli disiplinlere açılan kapı görevi görür, merakı tetikleme ve eleştirel düşünceye ilham olur. Kitaplar, farklı kaynaklardan gelen bilgileri tek bir tutarlı anlatıda derleyerek okuyuculara bir konu hakkında kapsamlı bir anlayış sağlarken analitik becerileri de geliştirir. Kitaplar, kelime dağarcığını, anlama yeteneklerini genişletirken dil yeterliliğini de geliştirerek okuryazarlığa teşviği artırır. Kitap okumayan kuşakların düşünme kabiliyetleri zarar görmekte, fikir üretme potansiyelleri aksamakta ve kelime dağarcıklarındaki noksanlıklar neticesinde iletişim becerileri yeterli düzeyde olamamaktadır (Tanju, 2010).

Okuma tutkusu, insanın okumaya ilgi göstermesi ve yönelimiyle başlar. Okumaktan zevk alma, zamanın büyük kısmını okuyarak geçirme ve okuma materyallerinin çeşitlendirilmesiyle devam eder. Akabinde, konuda seçicilik, ilgi alanına giren kitapları keşfetme ve bunları mukayese edebilme yeteneği gelmektedir (Güneş, 2017). Kitap seçimine yönelik sorgulayıcı bir yaklaşım; saygın, anlayışlı ve entelektüel açıdan teşvik edici eserleri belirlemek için çeşitli türler, yazarlar ve incelemeler üzerinde kapsamlı bir araştırma yapmayı içerir. İyi organize edilmiş, kısa ve öz olmasının yanında kapsamlı ve kolayca sindirilebilen kitapların seçilmesi öğrenme çıktılarını iyileştirebilir. Okuma materyallerinde çeşitlilik olan

çocukların günlük yaşamda gerçekleştirdikleri okumaları daha iyi anlayabilir ve kavrayabilir hale geldikleri görülmektedir (Ateş ve Yıldırım, 2012). Kitap seçiminde bireysel gelişim süreçlerini ve okuma ilgilerini kapsayacak kitap seçimi yapılmalı ve kişisel kriterlere uygun olanlar tercih edilmelidir. Çocuk kitabı adı altındaki bazı kitaplar incelendiğinde, bu kitaplarda hiçbir ölçüt gözetilmediği ve eserlerde bilimsel, eğitimsel veya sosyal değerlerin yer almadığı görülmektedir (Güneş, 2006). Hiçbir çocuk kitabının, çocuk eğitimine uygun olup olmadığını kesin bir şekilde söylemek mümkün değildir. Çocuk edebiyatı adı altında hazırlanmış tüm eserlerin özel bir alan taraması yapılarak uzman kişiler tarafından geliştirilmesi gerekmektedir (Hareket ve Dündar, 2023).

Kütüphaneler ve kitaplar arasındaki etkileşim iç içe geçmiş halkalar bütünüdür. Bilgi depoları olan kütüphaneler, bireylerin anlam arayışlarını, kişisel derinliklerini keşfedebilecekleri bilgelik sığınaklarıdır. Kütüphaneler, insanoğlunun bilgiye olan doyumsuz susuzluğunun bir kanıtı ve giderek kaotik hale gelen evrimimizin ve toplum olarak ilerlememizin yol göstericisi niteliğindedir. Kütüphanenin önemi, el yazmaları, tarihi belgeler ve nadir yayınların toplanması ve arşivlenmesi yoluyla kültürel mirasın korunmasına yönelik kararlılığıyla ön planda olmasıdır. Yaşam boyu öğrenmeyi ve okuryazarlığı teşvik etme konusunda erişilebilir olan kütüphaneler, eğitimin güçlendirilmesinin somut örneğidir. Çağımızda, çocuğun gelişim dönemlerinde kütüphanelerin kullanılmasının fayda getireceği düşünülerek, kütüphanede yaşantı yoluyla kazanılan değerlerin çocuğun gelişimine önemli katkı sağlaması için çocuğa görelik ilkesi çerçevesinde programlar düzenlenip uygulanmasına gereksinim duyulmaktadır (Temiz ve Yılmaz, 2023).

Çocuğun psiko-sosyal gelişimine katkı sağlayan, hayal dünyasının süsleyen, niteliksel olarak kendini kanıtlamış, ulusal ve evrensel kültürün öğelerini içeren, çocuğun vakit geçirirken eğlenebildiği yazılı ve sözlü edebiyat ürünlerini çocuk edebiyatı alanında değerlendirebiliriz (Temizyürek, 2003). Çocuk edebiyatı yapıları çocukları eğlendirmeyi, eğitmeyi ve onlara ilham vermeyi amaçlayan çocuklara özel olarak yazılan edebi eserleri ifade eder. Çocuk edebiyatı, çocuğun bilişsel ve duygusal gelişimine katkıda bulunma yeteneği nedeniyle son yıllarda önemli ölçüde tanınmaktadır. Çeşitli karakterler ve görsel şölenler aracılığıyla çalışmalar, çocukların çeşitli düzeylerde ilgisini çeker ve eleştirel düşünmeye teşvik eder. Çocuk edebiyatı yapıtlarındaki niteliksel unsurlar çocukların yeni tecrübelerle karşılaşmasında önemli bir yer tutarak yeni şemalar oluşmasına katkı sağlar (Karagül, 2018). Dili, üslubu ve içeriği yaş grubuna uyacak şekilde özel olarak hazırlanmış eserler, gençlerin okuma alışkanlığını erken yaşlardan itibaren kazanmasını sağlar. Çocuk edebiyatı yapıtlarının etkisi çocuğun eğlenmesinin ötesine geçerek değerleri şekillendirmeye, empati yaratmaya ve çocuklarda

karakter oluşturmaya yardımcı olur. Sonuç olarak, bu alandaki eğitimsel faydalar için literatürün kalitesi ve kültürel duyarlılığı çok önemlidir.

Bilgiye erişimin arttırılması ile farklı platformlarda ortaya çıkan düşünce görünüşleri de artar. Teknolojik altyapının yanında okuyucunun kitaplarla ve kütüphanelerle olan temasının ne düzeyde olduğu araştırmak amacıyla çalışmamız yürütülmüştür. Bu çalışma, Ankara Halk Kütüphanelerinin çocuk bölümlerinden alınan materyallerin çocuk edebiyatının temel öğeleri bakımından incelenmesi açısından önem arz etmektedir. Bu bağlamdan hareketle çalışmamızda Ankara halk kütüphanelerinden 2018-2022 yılları arasında en çok alınan ilk 10 eserin çocuk edebiyatının temel öğeleri bakımından incelenmesi amaçlanmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Ankara halk kütüphanelerinden 2018-2022 yılları arasında en çok alınan ilk 10 eserin çocuk edebiyatının temel öğeleri (karakter, konu, ileti, dil ve anlatım, resimler) bakımından incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara yanıt aranacaktır:

Karakterlerin, çocuk edebiyatı yapıtlarının değerlendirilmesinde göz önünde bulundurulacak karakter özelliklerine uygun yapılandırılıp yapılandırılmadığını belirlemek için aşağıdaki sorulara yanıt aranması gerekmektedir:

- “1. Metindeki kahraman (baş kişi) kimdir?
2. Karakterler nasıl geliştirilmiştir? (davranış ve eylemleriyle, konuşmalarıyla, fiziksel özellikleriyle, diğer karakterlerin yorumlarıyla, yazarın yorumuyla...)
3. Karakter, açık (geliştirilmiş) ya da kapalı (geliştirilmemiş) özelliklerden hangisini taşıyor?
4. Kahraman kişilik özelliği olarak devingen mi, durağan mı? Diğer bir söyleyişle, kahraman, öykünün başından sonuna değin bir değişim yaşıyor mu, yaşamıyor mu?
5. Karakter, devingen bir özellik gösteriyorsa yaşadığı değişim ya da değişimler İnanırdıcı mı? Yazar, kahramanın kişiliği ve yaşadığı olaylar ile değişim olgusu arasında kabul edilebilir, inandırıcı bir ilişki kurabilmiş mi?
6. Karakter bir bütün olarak çocuğun özdeşim kurabileceği özellikler taşıyor mu?” (Sever, 2006, s. 49)

Yapılan belirlemeler tanıklığında, çocuk edebiyatı yapıtlarını konu bakımından yapılandıran ve zayıflatan öğelerin incelenmesi için aşağıdaki soruların yanıtlanması gerekmektedir:

- “1. Kitapta hangi konu ele alınmıştır / işlenmiştir? Yazarın konuyu ele alış, yorumlayış biçimi nasıldır?
2. Konuyu yapılandıran öğe olarak olay, hangi çatışmayla / çatışmalarla (kişi – kişi çatışması, kişinin kendisiyle olan çatışması, kişi – doğa çatışması, kişi – toplum çatışması) kurgulanmıştır?
3. Kitaptaki çatışma / çatışmalar çocukların anlama ve anlamlandırma düzeylerine uygun mu?
4. Çatışma / çatışmalar çocukların sevgi ve özgürlük gereksinimlerine uygun mu?

5. Çatışma / çatışmalarda merak ögesi zayıf mı, abartılmış mı? Çatışma / çatışmalar çocuklarda okuma ilgisi ve isteği uyandırabilecek özellikler taşıyor mu?
6. Çatışma / çatışmalar bir rastlantı ya da şansa bağlanarak mı sonuçlandırılmış?
7. Çatışmada / çatışmalarda üzücü ve acıklı olaylar aşırı bir duygusallık yaratıyor mu?
8. Kitaptaki olay ya da olaylar dizisi çocukların; gülmesine ,heyecanlanmasına , düş kurmasına, düşünmesine olanak sağlıyor mu? (Sever, 2006, s. 48)”

Nitelikli çocuk edebiyatı yapıtlarında bulunması gereken iletilerin taşınması gereken özelliklerin belirlenebilmesi için aşağıdaki soruların yanıtlanması gerekmektedir:

- “1. İncelenen metin hangi özellikler taşıyor; öğretici mi, yazınsal mı?
2. İncelenen metin yazınsal nitelikli bir metin ise çocukla paylaşılacak istenen iletiler, yazınsal bir kurgu içinde sunulmuş mu? Çocuğun duymasına, düşünmesine, düş kurmasına olanak sağlıyor mu?
3. Yazınsal iletiler, kitabın seslendiği yaş grubunun anlam evrenine (çocuğun yaşamı ,insanı anlama yetisine ve duyarlığına) uygun mu?
4. Yazınsal ileti ya da iletiler çocuklarda insana ve yaşama ilişkin duyarlık oluşturabilecek nitelikte mi?
5. Yazınsal iletiler, kurgulanan olayın içine sindirilmiş mi? Okura sezdiriliyor mu? Yoksa birer yargı ya da önerme biçiminde mi aktarılıyor?
6. İletiler, yazarın kendi düşüncesini ya da ideolojisini, çocuğa kabul ettirme amacı taşıyor mu? (Sever, 2006, s. 51)”

Çocuk edebiyatı yapıtlarının “dil ve anlatım” öğelerinin aşağıdaki soruların tanıklığında incelenmesi gerekmektedir:

- “1. Kitapta Türkçenin anlatım gücü ve olanakları çocuğun doğasına uygun kurgularla sezdirilmiş mi?
2. Anlatım kısa, duru ve içten tümcelerle yapılandırılmış mı?
3. Türkçenin yazım ve noktalama kurallarına özenle uyulmuş mu?
4. Türkçe sözcükler, genel olarak anlatıma egemen mi? Eskimiş, dilin çevriminden çıkmış sözcüklerin kullanılmamasına dönük bir duyarlık gösterilmiş mi?
5. Kitap, Türkçenin sözvarlığını dilsel düzeyine uygun olarak çocuğun kavramsal gelişimini destekleyecek biçimde yansıtıyor mu? (Sever, 2006, s. 50)”

Alanyazında resimli kitaplar ve önemine ilişkin yapılan çalışmaların tanıklığında, çocuk yazınında önemli bir öge olan resimlerin niteliğinin sınanması için aşağıdaki sorulara yanıt aranması gerekmektedir:

- “1. Çizgilerin biçemi, bilinen ya da kanıksanan bir özellikte mi yoksa özgün mü? Çizgilerin yarattığı etki çocukların ilgisini çekebilecek özellikler taşıyor mu?
2. Resimler, sözlü metnin anlamını tamamlıyor mu? Sözcüklerle anlatılamayanları ya da anlatılmayanları çizginin anlatım gücüyle tamamlayıp çocuklara sezdirebiliyor mu?
3. Resimler, sözcüklerle anlatılanları çocuğun belleğinde canlandırmasına katkı sağlıyor mu?
4. Resimler, metne, görsel dilin anlatım olanaklarıyla yeni zenginlikler katıyor mu? Başka bir söyleyişle, metne görsel bir yorum katıyor mu? Anlatılanlara çizer ,yeni anlamlar, yorumlar katabilmiş mi?
5. Resimler, bir uyarıcı olarak çocuğa duyma, düşünme, düş kurma sorumluluğu veriyor mu? Çocukların, duyma ve düşünme yetilerini devindirebilecek özellikler taşıyor mu?
6. Resimler; çocuğu düşündürebilecek eğlendirebilecek, güldürebilecek özellikler taşıyor mu?

7. Okulöncesi ve ilköğretimin ilk yıllarındaki çocuklar için hazırlanan kitaplardaki resimler, yazılı metnin desteği olmaksızın çocukların izleyerek kendilerince öyküler oluşturmalarına olanak sağlıyor mu? Başka bir söyleyişle, görsel metinler (resimler), çocukların kavramsal birikimlerini kullanarak öyküler oluşturabilmeleri için uyarıcı özellikler taşıyor mu?
8. Kitaptaki resimler bir bütün olarak, çocukta resim diliyle iletişimi isteklendirecek estetik özellikler taşıyor mu, çocukta resim yapma isteği uyandırıyor mu? (Sever, 2006, s. 46-47)”

Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi

Zihinsel bir egzersiz olan okuma becerisi, metindeki karmaşıklığın çözümünü öğrenmek için şemalar sunarken aynı zamanda argümanları eleştirel bir şekilde analiz etme yetisi sunar. Ustabulut ve Başkan (2020) okumayı, örgütsel olarak metnin idrak edilmesiyle gerçekleşen zihinsel bir “iş/fiil” olarak tanımlamaktadırlar. Okumanın asli gayesi manayı kavramak olduğuna göre, sözcük biçimlerinin, manalarıyla aynı düzlemde çözümlenmesi gerekir. Anlam, sözcüklerin kendilerine has biçimlerini tanıırken kelimenin bağlamından istifade edilmesi için okumanın temel unsurunu teşkil eder. Okumanın belirli bir hedef doğrultusunda yapılması verimliliği arttırmaktadır (Aytaş, 2005).

Okuma beceresini doğru kullanmak ve doğru düzlemde okuma hedefine ilerlemek için kitap deposu olan kütüphanelerin katkısı yadsınamaz. Bir kütüphaneden yararlanmak, gerçeklik ile kurgu arasındaki sınırların dönüşerek netleştiği zengin içeriklerin kaynağından yararlanmak demektir. Kütüphanenin gücünden yararlanma yeteneği, yeni ile eski bilgilerin değişim gücünden yararlanarak yeni varsayımlar ortaya koymayı sağlar. Bireyler kütüphaneleri etkin bir şekilde kullanarak kişisel bilgi tabanlarını genişletebilir, yüzyıllarca süren düşüncelerin damıtılmasıyla araştırma, öğrenme ve bilgiye ulaşma merkezlerinden üst düzey hizmet alabilirler. Kütüphane sistemlerinde etkili bir şekilde nasıl gezinileceğini, kataloglama araçlarının nasıl kullanılacağını ve çevrimiçi veri tabanlarına nasıl erişileceğini anlamak, kütüphane kullanımının faydalarını en üst düzeye çıkarmak için önemlidir.

Kurulgan ve Çekerol (2008)’ un yüz üniversite öğrencisinin görüşleri alınarak okuma ve kütüphane kullanma alışkanlığını ortaya koyan çalışmada, kişilerin kütüphane ortamında çokça vakit geçirdikleri ve okuma eğilimlerinin güçlü olduğu, eserler arasında gazetenin pek tercih edilmediği bu yüzden gazete okumaya teşvik edilmeleri gerektiği, okuma eylemi gelişmemiş öğrenciler için gerekli rehberlik desteğinin verilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Altunbay ve Uslu Üstten (2020), okuma kültürünün bir göstergesi olarak kitaplık ve kütüphane kullanımı üzerine yapılan bir araştırmanın sonuçlarına göre öğrencilerin kitap okuma alışkanlıkları ile kütüphane/kitaplık kullanmaları arasında önemli düzeyde ilişki saptanmıştır. Okuyucuların yaşantısını geçirdiği çevrede kitaplarla temas halinde olması

kitapları yaşamlarının bir ögesi haline getirmelerinde yardımcı olmaktadır. Kitaplara karşı pozitif bir tutumun gelişmesinde ailelerle kitap okuma saatleri yapılması ve ailelerinde okuma eylemi gerçekleştirmesinin önemi yadsınamaz.

Horasan (2016), Zeynep Cemali'nin çocuk kitaplarının çocuk edebiyatının temel öğeleri açısından incelenmesi adlı doktora tezinde, Zeynep Cumali'nin hikaye ve romanlarının, Türkçe Öğretim Programı'ndaki okuma materyallerinde bulunması gereken ilkelerden karşılaştırılan ilkelere uygun olduğu, Türkçe Öğretim Programı'ndaki tema ve alt temaların Zeynep Cemali'nin eserlerinde yer aldığı ile ilgili görüşler ortaya konmuştur.

Hakkoymaz (2022), çocuk kütüphanelerindeki kitapların çocukların epistemolojik gelişimleri açısından incelenmesi adlı çalışmasında araştırma kapsamında çocukların yaşamlarının parçası olan çocuk kitaplarının, felsefi ve sanatsal yönden eksik kaldığını aynı zamanda çocuklar için epistemolojik yönde gelişim sağlamadığını ortaya koymuştur. Epistemolojik gelişimin sağlanması için hem çocuk kitabı yazarlarının hem de basımevlerinin bu konuda daha özenli olması gerekir. Sonuçta esas konu, çocuk edebiyatına teyit geçmiş dahi olsa çocuk edebiyatı içerisindeki eser furyasının çocuk edebiyatının temellerini muhafaza ederek gereken özeni göstermesi gerekmesidir. Tüm bu unsurların nezdinde okuma ve kütüphane arasındaki bağ çağrışımında okuma eylemi, eserdeki kelimelerin kendi yolculuğundan geçerken kütüphane atmosferinde bilgilenme seviyesinin üst noktalara ulaşmasıdır. Bu noktada, keşfedilmeyi bekleyen bilgiler, bilgelik ve yaratıcılık çemberi içinde bir döngüdedir. Bu döngünün birçok dalı arasında çocuk edebiyatı konusu çocuğa değindiği için hassas bir mihenk taşıdır.

Literatür taraması sonucunda kütüphaneler, çocuk edebiyatının temel öğeleri ve kütüphanelerden alınan çocuk edebiyatı eserleri ile ilgili çalışmalara rastlanmıştır ancak çalışmalarda Ankara ilinin tamamındaki halk kütüphaneleri kapsayan ve 2018-2022 ait verilerle yapılmış herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Çalışmada, kütüphanelerden temin edilen eserlerden hareketle ortaya çıkan verilerin çocuk edebiyatının temel öğeleri (karakter, konu, ileti, dil ve anlatım, resimler) açısından incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırma sonucunda elde edilen bulguların alanyazına, son yıllarda kütüphanelerden temin edilen çocuk kitaplarının niteliğine, yazarların eser ortaya koyarken kütüphanelerden temin edilen eserlerin içeriğine ve niteliğine bakarak fikir sahibi olmalarına ve güncel bir çalışma olması yönüyle araştırmacılara katkı sağlaması beklenmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışmada kullanılan kaynaklar, Ankara Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğünden temin edilen 2018-2022 yıllarına ait en çok alınan ilk 10 kitabın verileridir.

Araştırma kapsamı, Ankara Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğünden 2018-2022 yılları arasında en çok alınan ilk 10 eserin çocuk edebiyatının temel öğeleri (karakter, konu, ileti, dil ve anlatım, resimler) açısından incelenmesi ile sınırlandırılmıştır.

Terim ve Tanımları

Okuma: Okuma eylemi, fikir üretme ve yorum yapma kabiliyetini ortaya çıkarmaktadır. Okuma aracılığıyla bilgi toplumları, bilgiye hızlı yollardan erişebilirler. Okuma, bireyin kendini geliştirmesi, sınırlarını aşması, dünyayı kapsayan bir vizyona sahip olması için verdiği basit ancak yüce bir çabadır (Ungan, 2008, s. 226).

Kütüphane: Kütüphane, sözcüğü hem Arapça hem de Farsça kökenli kelimelerin bir araya gelmesiyle oluşmaktadır. Arapça da “kütüp” kelimesi ile Farsça da karşılığı ev anlamına gelen “hane” sözcüklerinin birleşmesi ile “kütüphane” sözcüğü ortaya çıkmaktadır. Kütüphane, bilgi kaynaklarına erişimin ücretsiz olduğu; kitapların, süreli yayınların ve çeşitli bilgilerin toplandığı ve tertip edildiği hiçbir beklenti olmaksızın erişilebilen yaygın eğitim müesseseleridir (Atılğan, 1991, s. 69).

Edebiyat: Edebiyat estetik veya sanatsal bir deneyim amacı hedefleyen; fikir ve hislerin hoş ve tesirli bir şekilde ifade edildiği, dilin anlatma becerilerinden farklı olarak ortaya çıkan ve dili amaç olarak gören kurmaca bir anlatım biçimidir (Menteşe, 2008).

Çocuk edebiyatı: Çocuk edebiyatı, çocuğun dünyasının sınırlarında kalmayan, çocuğun benliğini ve dünyayı keşfetmesini aynı zamanda anlamlandırılmasını sağlayan okuma kültürünün öncülerindendir (Şirin, 2016).

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. OKUMA VE OKUMA BECERİSİ

Türkçe eğitiminde temel dil becerileri içerisinde yer alan okuma, hayat boyunca devam eden bir öğrenme yolculuğunda sözlü, sözsüz ve görsel okumalarla bilgi edinme aracı olarak kullanılmaktadır. Eğitimin hemen hemen tüm aşamalarında okumanın rolünün önem arz ettiği ve öğretim adımlarının buna göre düzenlendiği görülmektedir (Balcı, 2013). Bu derin beceri bağlamın, sembolizmin ve alt metnin derinlemesine anlaşılmasını gerektirir. Yazılı sözcükleri özümseyen yetkin okuyucular göz hareketleri yardımıyla metinlerden ilgili bilgileri hızlı bir şekilde çıkarabilir, önemli noktaları ayırt edebilir. Okuma becerilerini kasıtlı çaba yoluyla aktifleştirmek eleştirel düşünme yeteneklerini geliştirebilir ve sürekli öğrenmenin ve büyümenin temelini oluşturabilirler. “Okuma, gözlerin ve beş organın çeşitli hareketlerinden ve zihnin anlamı kavrama becerisinden meydana gelen karmaşık bir faaliyettir ve yapılan bilimsel araştırmalara göre öğrendiklerimizin;

- ✓ % 1 'ini tatma duyusu yoluyla,
- ✓ % 1, 5 'unu dokunma duyusu yoluyla,
- ✓ % 3, 5 'unu koklama duyusu yoluyla,
- ✓ % 11 'ini işitme duyusu yoluyla,
- ✓ % 83 'ünü de okuma duyusu yoluyla” elde edildiği görülmektedir” (Aytaş, 2003, s. 155).

Okuma becerisinin alana katkı sağlaması adına diğer dil becerileri ya da başka alanlarla olan etkileşimi üzerinde çalışılması gerekmektedir. Alanyazında çalışmalar, genellikle belirli konulara yoğunlaşarak okuma becerisi ile ilgili verileri toplamayı tercih etmektedir. Okuma becerisini ilerletmek isteyenler için önerilebilecek alanlar arasında eleştirel okuma, görsel okuma, medya okuryazarlığı, okuma motivasyonu ve okuma kaygısı yer alabilir (Akaydın ve Çeçen, 2015). Okuma sanatının laboratuvarında farklı alanlarda değişimin sağlanması okuma becerisini, entelektüel beslenme ve duygusal arınma vahasına dönüştürürken metinlerin şifresini çözmek sıg bilgileri sağıp anlam ve içgörü kapılarını aralamaktır.

1.2. KÜTÜPHANE, OKUMA ALIŞKANLIĞI VE OKUMA MOTİVASYONU

Kütüphane kurumu bilgi, iletişim sürecinin bir parçasıdır. Kütüphane kurumu bilgiye ulaşma, organize etme ve topluma sunma süreciyle ilgilenirken, kütüphanecilik bilimi de bu amacın kurallarını ve yöntemini sunmayı amaçlamaktadır. Kütüphane, sentezlenen bilgileri veya mesajları alıcıya ileten ve böylelikle sosyal iletişim sürecinin gelişmesine yarar sağlayan müessesedir (Yılmaz, 2003). Kitaplar ve kütüphaneler arasındaki ilişki, insanları entelektüel gelişime ve keşfetmeye adanmış ortak bir alanda bir araya getirerek topluluk duygusuna teşvik eder. Kitaplar, kütüphane koleksiyonunun temel taşıdır ve kütüphane kullanıcılarının ihtiyaçlarına ve ilgilerine hitap eden çeşitli konularda değerli bilgiler sunar. Kütüphane ve okuma eylemi, kişisel becerilerin özüne dokunan okuyucunun istediği dünya deneyiminde var olmasını sağlayan ve derin ifşaatlar ortaya çıkaran mistik birleşimlerdir.

Okuma alışkanlıkları ve okuma eğilimleri kişinin okuma eğitimiyle doğrudan ilgilidir. Okuma eğitiminde istenen sonuçların alınması için öğrencinin okuma ile arasındaki yetkin ilişkiye uygun aktarım sağlanması gerekir. Öğretmenlerin, ebeveynlerin ve diğer yetişkinlerin okuma tavsiyesi yaparken öğrencinin bireysel özellikleri esas alması önemlidir (Bayat ve Çetinkaya, 2018). Okuma insanların bireysel, eğitimsel ve sosyal büyümesinde önemli bir rol oynamaktadır. Öğrencinin okuduğunu anlama becerisinin gelişmesi, öğrencinin kitap seçerken ilgi duyduğu eserleri tercih etmesi ile doğrudan ilişkilidir. Kitap seçimleri, öğrencinin hem kişisel hem de okuma motivasyonunun sürekliliğini sağlar. Kişilerin herhangi bir faaliyete meyil göstermelerinde etkisi olan motivasyon, öğrencilerin okumaya güdülemelerinde ve nitelikli okuyucu olmalarında etken bir süreçtir (Yıldız ve Akyol, 2011).

Okuma alışkanlığı kavramı, okuma eyleminin döngüsel olarak tekrarlanması ile kazanılabilir. Okuyucunun okuma alışkanlığını ortaya çıkarabilmek için okuyucunun ne şartlarda, hangi zaman diliminde, hangi mekanlarda, hangi türleri, hangi okuma yollarını tercih ettiği ve okuduğu materyalleri nereden temin ettiği üzerinde incelemeler yapılabilir. Bununla beraber okuma alışkanlığı kavramının içine okuma stratejilerinden de yararlanmayı alabiliriz (Dökmen, 2019). Okuma eylemini alışkanlık haline getirmenin okuyucunun zihinsel süreçlerini aktif etme gücü yadsınamaz. Okuma eylemini alışkanlık haline getirmek, devamlılık ve sistemli bir çaba istemektedir (Karatay vd., 2020). Anlamı bilinen tümcelerden anlamı tek bir bağlamdan bilinmeyen tümcelere doğru bir yolculuktur. Okumak kişinin kendi algılarına, inançlarına ve önyargılarına meydan okumaktır; kendini keşfetme, aydınlanma ve bilgelik arayışına çıkmaktır. Her ne kadar günümüz modern dünyasında, teknolojinin hızlı ilerlemesi ve dikkat dağınıklığına neden olan pek çok faktör okuma alışkanlığımızı tehdit etse de okuma alışkanlığına sadık kalmak sürdürebilir olduğu sürece fayda sağlamaktadır. Yazılı bilgileri

verimli bir şekilde anlama yeteneği ve güçlü okuma becerileri karmaşık materyallerin kolaylıkla tüketilmesine ve yorumlanmasına olanak tanır.

1.3. KÜTÜPHANE VE ÇOCUK EDEBİYATI

Geçmişten gelenin ve şimdinin bilgisiyle bilim ve teknoloji, dönemin kütüphanesiyle paralel bir şekilde büyür (Keseroğlu, 2010). Okuma eğitiminde de çocuk edebiyatının önemi tartışılmaz. Çocuğun okumayı süregelen bir davranış haline getirerek alışkanlık kazanılmasında yaşam boyu okur yazarlığın öncüsü olan çocuk edebiyatının niteliğinden bahsedilmelidir. Bazı yazarlar sanatsal yetkinliklerinden söz ederken, çocukluk dönemlerine gönderme yaparak bu görüşü desteklerler (Aytaş, 2003).

Tanzimat döneminde eğitim ile ilgili çalışmalarla birlikte Türkiye'de çocuk edebiyatının önemli derecede hız kazandığı bilinmektedir. Çocuk edebiyatı çalışmalarının alevlenmesi, Cumhuriyetin ilanının ardından gelmektedir. 1979 Dünya Çocuk Yılı ilanından sonra çocuğa hitap eden türlere geçmişe nazaran daha fazla değer verilmeye başlanmıştır ve araştırmacılar tarafından akademik dünyaya aktarılmıştır. Türkiye'de çocuk edebiyatının ortaya çıkışı uzun zaman almıştır. Tüm toplumsal düzenlerde olduğu gibi geleceğimizin güvencesi olarak görülen çocuklar, toplumumuz için hayati öneme sahiptir (Sınar, 2006).

Çocuk edebiyatı eserlerinden yararlanarak çocukların psikolojik gelişimlerine katkı sağlamak aşamalara ayrılarak kendi içinde ilerleyen bir süreçtir. Bu aşamada çok titizlikle, bilinçli ve bütünsel bir tavırla ilerlemek gerekir. Çocuk edebiyatı eserleriyle tanıştıracak olan çocuk kitlesinin iyi tanınması gerekir. Tercihler, zevkler, istekler ve okuma erişim noktaları ancak çocuğu tanıyarak anlaşılacak faktörlerdir. Bu faktörler düşünülmeden çocuğa sıradan eserler tavsiye edilmesi süreçten beklenen dönütü almamaya sebep olacaktır (Karagül, 2018). İlkokulda sınıf kitaplığı ve okul kütüphanesinin öğretmen aracılığıyla sürece dahil edilerek kullanılması olumlu sonuçlar doğurmaktadır. Öğrencilerin sınıf ve okul içinde kitap okuma eylemine pozitif yaklaşım geliştirmelerinde öğretmen müdahalesi ve yönlendirmesiyle kullanılan sınıf kitaplığı ve okul kütüphanesinin yararı yadsınamaz. Sınıf kitaplığı öğrenci ve öğretmen etkileşimi ile hazırlanmalı ve öğrencilerin ilgi alanlarına hitap eden eserler seçilmelidir. Böylelikle çocuklar sınıf ve okulda süreç içinde kalarak olumlu tutum geliştirebilirler (Özenç vd., 2024).

Okuma eyleminin toplumdaki yayılımında görülen sancılı sürecinin önüne geçmek adına halk kütüphanelerinin etkin kullanımı okuyuculara yarar sağlayacaktır. Kütüphanelerde hem çocukların hem de ebeveynlerin yararlı vakit geçirmeleri çocuk-ebeveyn arasındaki bağı da olumlu etkilemektedir. Kütüphane ziyaretlerinin kültürel yararlarından birisi de annenin

kütüphanenin zengin içeriklerinde faydalanırken çocuğunda eğlenirken öğreneceği bir ortamdan faydalanıyor olmasıdır (Küçükcan, 2010).

Kütüphanelerde yetişkinlerin de öğrenme fırsatı bulabilecekleri kültürel ortamlar oluşturmak amacıyla, yetişkinler ve çocuklar adına etkinlikler düzenlenebilir. Çocuklar için yazılan kitapların, yalnızca çocukların anlayabileceği şekilde tasarlandığına dair fikirler bulunmaktadır. Farklı türlerdeki amaca uygun, alakalı ve niteliksel çocuk edebiyatı ürünleri ortaöğretim ve yükseköğretim planlarına dahil edilmelidir (Aslan ve Adıgüzel, 2024). Klasik masallardan modern hikayelere kadar uzanan çocuk edebiyatı; eğitim, eğlence ve ahlâki rehberlik için bir araç görevi görür. Çocuk edebiyatı eserlerinde, her şeyin mümkün olduğu, kahramanların kötü güçleri yendiği ve hayat derslerinin büyüleyici masallarla öğrenildiği anlatıların altında derin mesajlar yatar. Çocuklar büyümenin karmaşıklıklarıyla yüzleşirken çocuk edebiyatı onlara duygularını ve hayal güçlerini keşfedebilecekleri güvenli bir alan sağlar.

Hayal dünyasını besleyen, özgün yapıya sahip, estetik bir dokunuşla geliştirilmiş, yerel ve evrensel değerleri içine alan, dil becerisini geliştirebilecek kelime dağarcığına uygun olan, psikososyal gelişime destek veren, dinlerken ve izlerken hoşnut olduğu, yazılı ve sözlü edebiyat ürünlerini “çocuk edebiyatı” kategorisinde değerlendirebiliriz (Temizyürek, 2003).

Çocuk edebiyatı, çocuğun estetik arzularını tatmin eden, çocukta okuma alışkanlığını geliştiren, eserde yer verilen vaka ve durumlarla çocuğu yaşama hazırlayan geçiş süreci niteliğindeki edebiyattır (Yılmaz ve Yakar, 2018).

Çocuk edebiyatı içinde değerlendirilen eserler, yetişkinler için yazılan eserler gibi öncelikle edebi yapılardır ve asla sanatsal değerden taviz verilmemelidir. Çocuklara hitap eden eserler arşivi, yetişkin okuyucular için yazmaktan daha zahmetlidir. Çocuk edebiyatı kendine özgü ve farklı bir kitleye seslendiği için üzerinde daha itinalı ve ilgili çalışılması gereken bir alandır. Çocuğun bakış açısından bakabilmek, çocuğun dünyasının anlam anahtarını bulmak ve çocuğunun iletişim dünyasına hitap edebilmek emek ister. Bir bireyin çocukların evrenini kavrayabilmesi ayrıcalıklı bir dikkat gerektirir (Yılmaz, 2024). Yazarlarda eserleriyle etkileyecekleri kitlenin çocuk okurlar olduğunu unutmamalıdır.

1.4. ÇOCUK EDEBİYATININ TEMEL ÖĞELERİ

Çocuk edebiyatının temel özellikleri, çocukların yaşam renklerini gösterecek şekilde özel olarak tasarlanmalıdır. Çocuk edebiyatı temel bileşenlerinden biri, genç okuyucuların dikkatini çeken ilgi çekici ve yaşa uygun dildir. Yazarlar, çocukların hikayeyi kolayca anlamalarını ve aynı zamanda entelektüel açıdan yeni öğrenmeler sağlamak için yazılarında basitlik ve karmaşıklık arasında bir denge kurmalıdır. Çocuk edebiyatı genellikle genç

okuyuculara hitap ederken anlamlı temalar ve mesajlar içermelidir; bu onların eserler arasında sosyal, duygusal ve kültürel konularda güvenli ve erişilebilir bir şekilde gezinmelerine yardımcı olur. Çizim sanatları, çocuk kitaplarında çok önemli bir rol oynar, hikaye anlatma deneyimini geliştirir ve görsel okuryazarlık becerilerini teşvik eder. Son olarak, çocukların kendilerini özdeşleştirebilecekleri unutulmaz karakterler, genç okuyucularla kalıcı bağlantılar kurmada, empati ve anlayış geliştirmede çok önemlidir. Çocuk edebiyatının temel öğeleri, etkili hikayeler yaratmada işlenen konunun, büyüleyici dilin, özdeşim kurulabilecek karakterlerin, ilgi çekici çizimlerin, insana ve yaşama dair iletilerin barındığı bir bütünü oluşturur.

Anadili öğrenirken bu denli kilit bir görevi olan çocuk kitaplarının metin dili, içerik, mesajlar, düzen, eğitim prensipleri bakımından çeşitli ilkelerle temellendirilmesi gerekir. Nitelikli eserlerin ortaya çıkması için bu temeller çıkış noktası seçilmelidir (Maltepe, 2009). Çocuklara hitap eden yapıtlar, çocuğun heyecanına, fikirlerine ve mizah anlayışına, dil ve çizimlerin katkılarıyla başarabildiği en üst düzeyde, yazılı ve görsel araçlar ile işlevlerini yerine getirebilirler (Sever, 2023, s.197).

Çocuk edebiyatı, hedef kitlesi olan çocukların ilgi yoğunluğuna odaklanarak konularını genellikle çocuğun günlük gelişiminden esinlenerek belirler. Bu sebeple, çocuk kitapları asıl olarak edebi eserlerdir, bir önceki aşama ise çocukların anlayabileceği dil, açıklama tarzı, kelime tercihi, seviye ve konuya yöneliktir. Çocuğa uygun bir edebiyatın amacı, gerçeklikten yola çıkarak okuyucunun okuma ilgisini artırmayı, düşündürmeyi ve etrafı ile kurduğu bağlantıları keşfetmesidir. Sağlıklı düşünme yeteneğine sahip olan birey olma yolunda büyük bir ilerleme kaydedilecek (Dilidüzgün, 2004).

Bir eseri, edebiyat yapıtı olarak değerlendirirken nelerin dikkate alınması gerektiğinin bilinmesi çocuk edebiyatı eserlerinin de en hassas aşamasını oluşturur. İyi kurgulanmış çocuk edebiyatı eserleri, çocuğun duygusal çağrışımlarının tetiklemesine, okuduğu eserlerden hareketle yeni okuma hedefleri belirlemesine, metnin vermek istediği mesajı belleğinde canlandırmasına katkı sağlar.

Sever (2023), çocuk edebiyatını yapılandıran temel öğelerin ; karakterler, konu, ileti, dil ve anlatım, resimler şeklinde sıralamaktadır. (Sever, 2023, s. 75)

1.4.1. Karakter

Karakterler, hikâyenin temel taşlarındandır ve çocuk okurun kimliğini oluşturmaya yardımcı olurlar. Çocuklar hikâyedeki karakterlere bakarak karakterlerin olaylara karşı nasıl tepkiler gösterdiğinden hareketle kendi doğrularını oluştururlar. Karakterler aracılığıyla farklı kişilik tiplerini tanıyabilirler. İyi kurgulanmış karakterler çocukların kendini tanımasına,

duygularını anlamasına ve empati kurmasına katkı sağlarlar. Ayrıca, çocuk edebiyatındaki karakterler, olumlu değerleri temsil ederek yaşadıklarını zorlukları aşarken okura eğitici yollar göstermelidir.

Sever (2023, s.75), karakter kavramı için “sanatçının yarattığı; duygu, düşünce ve tutku yönleriyle geliştirdiği, gerçek yaşamdan da esinlenerek deneyimiyle, birikimiyle, kendine özgü duyarlılığı ile biçimlendirdiği bir kişiliktir.” açıklamasını yapmaktadır. Sever (2023), çocuk edebiyatı eserlerinde karakterleri açık, kapalı, devingen ve durağan olarak sınıfsal farklılıklar altında değerlendirmiştir:

Açık karakter, okura farklı özellikleriyle aktarılan, okuyucunun karaktere aşina olduğu ve tüm taraflarıyla tanıdığı karakterdir.

Kapalı karakter, kişilik yönlerine fazla dokunulmayan, okuyucunun karakteri tanınması güç olan karakterdir.

Devingen karakter, yapıtın başlangıç noktasından bitişine kadar fark edilebilir değişimler yaşayan karakterdir.

Durağan karakter, yapıtın olay akışı boyunca pasif kalan ve değişime kapalı karakterdir.

Karakterler, duygusal ve zihinsel durumlarının çizdiği sınırlarla, içinde bulundukları çatışma kurgularının ortaya çıkmasına, gelişim göstermesine, biçimlenmesini ve neticelenmesine dayanak olan unsurlardır (Karataş, 2014).

Edebi eserde sorunlarla boğuşan karakter, aktif bir tavır sergilemelidir. Bu tip karakterlerin gelişmeye ve değişmeye hazır, okuyucunun eleştirel düşünme kabiliyetini destekleyen niteliklere sahip olması önemlidir (Kaya ve Tanrıverdi, 2020).

Edebi eserlerde karakterler okuyucuya sunulurken çeşitli yollara başvurulmaktadır. Sever (2023), karakterlerin davranışlarıyla ve eylemleriyle geliştirilmesi, karakterlerin konuşma yoluyla geliştirilmesi, karakterlerin fiziksel özellikleriyle geliştirilmesi, karakterlerin diğer karakterlerin yorumuyla geliştirilmesi, karakterlerin yazarın yorumuyla geliştirilmesi başlıklarını incelemektedir:

Karakterlerin davranışlarıyla ve eylemleriyle geliştirilmesinde karakterlerin olaylar karşısında sergilediği tavırlar onların kişilik özellikleri hakkında değerlendirmeler yapılabilmesini sağlamaktadır.

Karakterlerin konuşma yoluyla geliştirilmesinde yazınsal metinlerdeki kahramanların olay içerisindeki konuşmaları sayesinde kahramanların kişilik özellikleri hakkında bilgi edinilebilir.

Karakterlerin fiziksel özellikleriyle geliştirilmesinde kahramanların dış görünüş özellikleri kahramanın eserdeki yerinin anlaşılması için önemli bir ipucudur.

Karakterlerin diğer karakterlerin yorumuyla geliştirilmesinde anlatı içindeki herhangi bir kahramanın farklı bir kahraman hakkındaki yorumu karakterin tanıtılması için kullanılabilir.

Karakterlerin yazarın yorumuyla geliştirilmesinde yazarın kahramanı yorumlama biçimi okura kahraman hakkında genel bir izlenim sunabilir.

Bireyin, toplumun, değerlerin ve davranışların odak noktasında karakter eğitimi vardır. Karakter eğitimi, toplumu daha nitelikli bir konuma getirme gayesiyle öğrenci tavırlarına sağlam bir ahlaki zemin kazandırmayı ve öğrencileri etki altına alan ahlaki değerler için davranışta biçimler oluşturmayı hedefleyen yol gösterici çalışmalar olarak tanımlanabilir (Yılmaz, 2021). Eserlerde yer alan karakterlerin amacı, öğrencilerin güzeli öğrenmelerine, iyiye istek duymalarına, içinde iyilik barındıran faaliyetleri gerçekleştirmelerine katkı sağlamaktır. Karakter, bireyin bütünsel gelişimini ve ahlaki niteliklerini ifade eder. Karakter eğitimi, dürüstlük, saygı, sorumluluk ve empati gibi olumlu özelliklerin kasıtlı olarak öğretilmesi ve modellenmesi yoluyla öğrencilere bu değerleri küçük yaşlardan itibaren aşlamaya odaklıdır. Bireyler kitaplardan, interaktif ortamlardan ve toplumsal kurumlardan karakter gelişimlerine fayda sağlayan kaynaklara ulaşabilirler. Sonuçta karakter eğitiminin, bireylerin kendilerine ve başkalarına karşı tutumlarını şekillendirmede ve etik ilkelere dayalı erdemli bir toplumu oluşturmada rolü yadsınamaz.

Kitapla etkileşim kuran çocuklar için önemli bir unsur olan karakterler, çocukların kendilerine benzeyen karakterlere bağlanma ihtiyacını karşılarlar. Bu sebeple kitap tercihi esnasında kitap karakterlerine dikkat edilmelidir (Bulut, 2018).

Resimli hikayelerdeki hayvan karakterleri bilhassa okul öncesi çocuklar için çocuğun yaşına göre farklılıklar sunarken bu karakterler sıklıkla tanık olunan çevreden seçilir. Hayvan ve doğa sevgisini çocuk okurda anlamlı kılan karakterler, çocuğun gelişime katkı sağlarken ahlaki ve geleneksel değerleri kazanmasını amaçlar. Bu amaçtaki eserlerde hayvanlar insanlar gibi iletişim kurarlar (Uğurlu, 2013).

1.4.2. Konu

Çocuk edebiyatında yaş grubuna hitap eden konuların seçilmesi bilgelik, duyarlılık ve öngörüyle ilerlemelidir. Çünkü çocukların duygusal, zihinsel ve sosyal gelişimlerine büyük etkisi olan çocuk edebiyatı eserlerinde işlenen konuların, çocuğun kendini ifade etmesine ve yeni şeyleri öğrenmesine yardımcı olması gerekir. Konu seçiminde çocukların yaşları, ilgi alanları ve kültürel arka planları göz önünde bulundurulmalıdır. Konu seçiminde sadece

eğlenceli hikayeler seçilmemeli; aynı zamanda yaşamsal olaylarında yer aldığı konular seçilmelidir. Böylelikle çocuk okurun yaşamsal sorunlarla başa çıkma becerisi gelişecek, empati kurma yetisi artacaktır. Başarılı bir şekilde yapılan konu seçimi, çocuk edebiyatının kalitesine farklı bir bakış getirecektir.

“Çocuk edebiyatında konu, çocuğu metnin anlam evrenine çeken, kitapla ilişkisini sağlayan bir ögedir” (Sever, 2023, s.119).

Sever (2023) “çocuk edebiyatı ürünlerinde, olay dizisi boyunca bir gerilim oluşturan, okurun merak duygusunu canlı tutan çatışmaları,

- ✓ Kişi-kişi çatışması
- ✓ Kişinin-kendisiyle olan çatışması
- ✓ Kişi-doğa çatışması
- ✓ Kişi-toplum çatışması” şeklinde göstermektedir (Sever, 2023, s.128).

Çatışmalar, konuyu yapılandırma sürecinde başvuru kritik unsurlardandır. Gerilim unsuru olarak işlev gören çatışma, metnin temel ögesidir. Çatışmalar; bireyler, yaşanan vakalar ve olgular arasındaki zıtlıklara dayanmaktadır (Canlı ve Aslan, 2018).

Çocuk edebiyatındaki konular çocuğun dünyasının algılarına hitap etmelidir. Çocuklar bu sayesinde çevrelerini daha iyi anlama fırsatını elde edebilirler (Gönen, Uygun, Erdoğan, Katrancı, 2012).

Çocuklar için hazırlanan eserlerin üzerinde çalışırken titizlikle davranılması, konusunun ve kurgusunun hitap ettiği kesimin gelişimsel özelliklerine uygun olması ve sıra dışı konularla harmanlanmış yaratıcı bir anlatım tarzının sunulması gerekir (Karagül, 2018).

Çocuk edebiyatı eserlerinde konu, çocukta sezgisel, zihinsel ve eylemsel düzeyde ortaya çıkması beklenen davranışlara katkı sağlayacak şekilde tasarlanmalıdır (Kıbrıs, 2016).

1.4.3. İleti

İleti, bir kişiden diğerine metin, ses veya multimedya gibi çeşitli ortamlar aracılığıyla iletilen bilgi anlamına gelmektedir. Bileşenlerinin bir iletişim aracı olduğu iletiler, hedef kitleye özgü bir mesaj aktarılırken doğru dil ve içeriğin analiziyle yapıldığında metnin dokusuyla ahenkli bir bütünlüğe sahip olur.

“İleti, (ana düşünce), yazarın okurla paylaşmak istediği asıl düşüncedir. Öğretici metinlerde, yazarın savunduğu, vermek istediği düşünce biçimi olarak da tanımlanabilir. Edebiyat yapıtlarında ileti dendiğinde ise, “sanatçının, okurların da yaratmak ya da oluşturmak

istediği duygu ve düşünce ortaklığı akla gelmelidir” (Sever, 2023, s. 140).

Edebiyat anlayışını ön planda tutan çocuk edebiyatı eserleri, hem çocuklara bilgi ve beceri öğretir hem de edebi iletilerle, resim ve görsel unsurlarla, çizim teknikleriyle çocuğun zihinsel şema oluşturmada önem arz eder. Çocuk edebiyatını diğer edebiyatlardan ayıran nokta budur. Bu sebeple çocuklar yapıp yaşayarak, gözlemleyerek ve okuma yoluyla bilgi ve tecrübelerini sağlamlaştırırlar. Birey, geleceğe hazırlanır, kelime dağarcığını genişletir ve toplumda kendine yer bulur (Başar ve Akın, 2022).

İleti, yazarın okuyucuya aktarmak istediği temel fikir ve ana görüşüdür (Adalı, 2016).

İleti, verilmek istenen fikir, bir veya fazlaca kişinin zihinsel, duygusal ve fiziksel davranışları üzerinde etki yaratmayı amaçlayan bir dizi işaretler düzenidir (Ergin, 2012).

Çocuk kitapları, çocukların eğitimi için temel araçlardan biridir. Yazarlar, çocuk kitapları aracılığıyla çocuklara farklı mesajlar iletir. İletilen bu mesajlar, ara sıra eğitim amaçlı olurken bazen eğitsel içerikten noksanır. Çocuklar üzerinde büyük bir etki bırakan çocuk edebiyatı ürünlerinin iletildiği mesajlar, çocukların gelişimsel faktörlerini etkiler (Akçay ve Baş, 2015).

Çocuk edebiyatında ileti, çocukların duygusal ve entelektüel gelişimlerine katkıda bulunan önemli bir araçtır. İleti, anlamı kavrarken metnin odak noktalarını ortaya çıkarmayı sağlamaktadır. Bir ileti ne kadar doğru bir şekilde iletilip algılanırsa metin niteliği de o düzeyde artar. Çocuk edebiyatın da iletilerin sunulma şekli dil becerilerinin geliştirilmesi ve okuma alışkanlığının kazandırılmasında büyük önem taşır. Öğretici metinlerde iletiler, genellikle bilgi amaçlı ve doğrudan verilebildiği gibi yazınsal metinlerde iletiler, çocuğun zihinsel süreçlerini daha canlı tutmasını sağlayarak sezgisel işlevi ön planda tutar.

1.4.4. Dil ve anlatım

Dil ve anlatım kavramı, çeşitli metinlerin anlaşılması ve çözümlenmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Yazılı metinler veya edebi eserleri ifade eden metinler incelenirken hem yapısı (sözdizimi vb.) hem de içeriği (kelime bilgisi, üslup) açısından dilin nasıl kullanıldığına dikkat edilmelidir. Böylece okur, ifadenin nüanslarını anlayarak karmaşık fikirleri etkili bir şekilde iletebilir, metaforlar veya sembolizm gibi edebi araçları tespit edebilir ve dilsel inceliklerin genel yorum üzerindeki etkisini takip edilebilir. Tutarlı ve etkili metinler oluşturmak için yazarların kullandığı yapıların, sözdiziminin, anlambilimin ve üslup araçlarının incelenmesi gerekebilir. Metinlerdeki dil ve ifade kullanımını analiz ederek, mesajın ardındaki niyetin yanı sıra, mesajın üretildiği kültürel, sosyal ve tarihsel bağlam hakkında da fikir sahibi olunabilir. Sonuçta, metinlerde dil ve anlatımın ayrıntılı incelenmesi, yazılı dil aracılığıyla

insan iletişiminin karmaşıklığı hakkında bilgiler sunar.

“Dil bir sistemdir. Başka bir deyişle, dil, belli kalıplara ve kurallara uyar ve dilin kendine özgü belli bir kodlama sistemi vardır” (Demirel, 2003, s. 12).

“Anlatım ise; anlatmak işi, bir duyguyu, bir düşüncüyü, bir konuyu söz veya yazı ile bildirme, ifade biçiminde açıklamaktadır” (Karadağ, 2003, s. 79).

“Çocuk kitaplarının, çocuğa göre olmasını belirleyen en önemli özelliği dili ve anlatımıdır” (Sever, 2023, s. 145).

“Edebiyat metni her şeyden önce bir dil ürünüdür, dilin en yetkin kullanım örneklerini yansıtır. Nitelikli çocuk kitapları erken dönemden başlayarak çocuklara gelişimlerine uygun zengin bir dil çevresi sunan; onların söz varlığını, dil bilincini ve duyarlılığını geliştiren araçlardır” (Sever, 2006, s. 49).

Çocuklarda okumaya ilginin artmasında evrensel ve beşer değerleri öğretici; bireysellikten sosyalliğe, sosyallikten dünyaca geniş çerçeveye açılan nitelikte dil ve anlatımında etkileyici, estetik bir dil kullanan tema ve konuların önemi yadsınamaz (Arslan ve Kargın, 2021). Dil ve anlatım, kitaplarda fikirleri okuyucuya etkili bir şekilde aktarmak için kullanılan dil ve üslubu ifade eder. Dilbilgisi kuralları, kelime seçimi, cümle yapısı ve genel tutarlılık dahil olmak üzere dilin nasıl çalıştığını anlamak, mesajın hedef kitle tarafından alınma şeklini önemli ölçüde etkileyebilir ve bir yazarın çalışmalarını yalnızca bilgilendirici olmaktan sürükleyici ve estetik olmaya yükseltebilir. Çocuk edebiyatı eserleri, dilin öğrenilmesine katkı sağlar. Bir çocuk romanında dilin ve üslubun doğru kullanılması gerekmektedir. Dil nazik detaylarını taşıyan bir yapı olduğu için sade, anlaşılır ve açık bir şekilde sunulması gerekir. Kelime bilgisini geliştirmek için destek verilmelidir. Yabancı dil kaynaklı ve eskimiş kelimelerden uzak durulmalıdır. Dile yerleşmemiş terimlerden uzak durmak gereklidir. Sadece tek bir özne ve yüklem içeren basit cümleleri seçmek daha etkilidir, böylece uzun ve karmaşık cümlelerden kaçınılmış olur (Temizyürek ve Çevik, 2014).

1.4.5. Resimler

Çocuk eserlerinde kullanılan görseller metinleri destekler ve okuyucuların konuyu daha iyi anlamalarına yardımcı olur. Renkli görseller duygu durumunu etkileyebilirken, eserdeki olaylar örüntüsünü basitleştirebilir. Aynı zamanda metinlerin tekdüzeliğini kırarak ilgi çekiciliğini artırır. Çocuk kitaplarında resimler ve çizimler okuyucuların okuma deneyimini geliştirmelerinde önemli bir rol oynar. Bu resimler sadece çocukların dikkatini çekmekle kalmaz, aynı zamanda metni anlamalarına ve hatırlamalarına da yardımcı olur. İyi hazırlanmış bir çizim, karakterleri ve sahneleri canlandırarak daha sürükleyici ve ilgi çekici bir hikaye

anlatma deneyimi yaratabilir. Canlı renklerin, ayrıntılı dokuların ve etkileyici karakterlerin kullanımı duyguları uyandırabilir, hayal gücünü harekete geçirebilir ve genç zihinlerde merak uyandırabilir. Dahası, çocuk kitaplarında çizimler görsel okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesine, bilişsel yeteneklerin iyileştirilmesine ve yaratıcılığın teşvik edilmesine yardımcı olur. Yazarlar ve yayıncılar, çocuk kitaplarına kaliteli sanat eserlerini dikkatlice seçip dahil ederek, okuyucular üzerinde kalıcı bir etki bırakırken erken yaşlardan itibaren okuma sevgisini okuyuculara aşılayabilirler. Çocuk kitaplarındaki resimler sayesinde okuyucular dil becerileri geliştirip görseller aracılığıyla yeni kelimeler öğrenir ve bağlantı kurarlar. Bu yüzden, kaliteli ve etkileyici resimler içeren çocuk kitapları seçmek, okuyucuların edebiyata olan ilgisini artırır ve onları daha iyi bir okur yapar.

Resmin ya da öykünün bir arada kullanıldığı eserlerde iki ögede birbirinden bağımsız olarak güçlü yapıları ortaya çıkarabilirler. Çocuk okur, resim ve öykünün anlamlarını okuyabilir. Çocuk, öykü ve resimde bulunmayan unsurları keşfedebilir ve bu gözlemler çocukta kendi hikayesini oluşturacak yeteneği keşfetmesini sağlar (Taşdelen, 2016).

Resimli çocuk kitapları, çocuklara hem eğlenme hem de öğrenme fırsatı sunarak onların hayal güçlerini geliştiren görsel ve dilsel okumalardan oluşurlar (Şahin, 2014).

Çocuk kitaplarındaki resimler, sanatsal vurguyu aktarmada önemli bir araç olmanın yanı sıra metinle bağdaşarak metindeki anlamı ifade eden, derinlik katan, bütünleşen bazen de metne yeni bakış açıları katan görsel uyaranlardır (Sever, 2023, s. 166).

1.5. İLGİLİ LİTERATÜR

Balcı, Uyar ve Büyükkız (2012), ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıkları, kütüphane kullanma sıklıkları ve okumaya yönelik tutumlarının incelenmesi adına yapılan çalışmada okuma becerisinin değerlendirilmesinde ele alınan kritik noktaların, okumaya yönelik davranış ve okuma alışkanlığının şekillendirilmesi ile ilgili olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmada başvuru tutum ölçeğinden çıkan sonuçlara göre öğrencilerin okuma alışkanlıklarına yönelik tutumlarına bakıldığında ortalamanın üzerinde bir anlamlılık fark edilmiştir. Cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde, kız öğrencilerin okuma ile ilgili tutumlarının erkeklerden daha pozitif olduğu görülmüştür.

Ersoy ve Yılmaz (2009), yaşam boyu öğrenme ve Türkiye’de halk kütüphaneleri adlı çalışmada Türkiye’deki halk kütüphaneleri, kütüphaneci ve yönetici görüşlerine göre yaşam boyu öğrenme noktasında gerekli desteğin sağlanmadığı sonucunu ortaya çıkmıştır. Görüşlerin kaynağı olarak yaşam boyu öğrenmenin başarısız olmasında birbirlerinden farklı sebepler bulunmaktadır. Sebepler arasında imkanların yetersizliği, üst birimlerin negatif davranışları ile

yönetici ve kütüphanecilerin yaşam boyu öğrenme konusunda teoride yetersiz kalmaları gösterilmektedir.

Yılmaz (2002)'ın, Ankara'daki ilköğretim öğretmenlerinin okuma ve halk kütüphanesi kullanma alışkanlıkları üzerine yürüttüğü araştırmada, öğretmenler arasında halk kütüphanesi kullanımı oldukça düşüktür. Öğretmenler kütüphaneleri tercih etmemektedirler. Halk kütüphanesi kullanımı ile okuma deneyimi arasında yapılan karşılaştırmada, okuma deneyimi konusunda yetersiz sonuçlar ortaya çıkmakta ve bu durum önemli bir sorun teşkil etmektedir.

Yılmaz, Kaptan ve Ulusoy Ünlü (2021)'nün, Ankara'daki halk kütüphanesi çocuk bölümleri ve çocuk kütüphanelerinin bina, güvenlik donanımı ve malzeme niteliklerinin incelenmesi üzerine yapılan çalışmada, ulaşılan sonuçlara göre kütüphaneler, güvenlik donanımı ve malzeme kalitesi açısından istenilen niteliklerin üzerindeyken bina kalitesi ortalama düzeydedir. Yapılan araştırmada güvenlik yapısının yetersiz olduğu görülmüştür.

Arat ve Parlak (2020), ergonomik açıdan mekân deneyimi / arkitektoniği: Karabük bebek kütüphanesi ve Ankara Ali Dayı çocuk kütüphanesi örneği adlı incelemede binaların bebek ve çocuklar için kütüphane olarak kullanımında eksikliklerinin saptandığını görülmektedir. Bu çalışmanın gelecekte kurulacak bebek ve çocuk kütüphanelerinde standart ve tasarım ölçütlerinin belirlenmesinde mekânsal, görsel ve işitsel rahatlık değişkenlerinin incelenmesi açısından önemli bir referans kaynağı olabileceği ortaya çıkmaktadır.

Arıkan ve İnce Samur (2020), Behiç Ak'ın çocuk kitaplarının çocuk edebiyatının temel öğeleri bakımından incelenmesi adlı çalışmasında elde edilen verilere göre incelenen eserler, çocuk okurların insanlık ve yaşam hakkında bilgi kazanmalarına yardımcı olmak amacıyla eğitsel ilkeler doğrultusunda hazırlanmıştır. Yazar eserlerinde çoğunlukla toplumsal meselelere odaklanmıştır. Yazarın odaklandığı konular arasında insanlar arası ilişkiler, doğa ve hayvan sevgisi ile mahalle yaşamı önemli bir yer tutmaktadır. Yazar, öykülerinde düşüncelerin özgürlüğünü ön planda tutarak kendi fikirlerini direktmemektedir. Yazar, eserlerde kadın ve erkek kahramanların toplumsal rollerine odaklanmadan, metinlerde ve resimlerde evrensel değerleri ön plana çıkaran kahramanları ele almıştır. Dilsel ve görsel unsurlarla düşüncüyü geliştirmeyi amaçlayan bir tutum benimseyen çocuk kitaplarında arkadaşlık, dostluk, doğa ve hayvan sevgisi gibi temalar işlenmiştir. İncelenen eserler, eğitsel prensipler açısından çocuk edebiyatının temel ilkelerine uygun nitelikler sergilerler.

Gençer (2021), “Küçük Kara Balık” ve “Bilenler Bilmeyenlere Anlatsın” çocuk kitaplarının çocuk edebiyatının temel öğeleri açısından incelenmesi adlı çalışmada, iki eserinde çocuk gerçekliğine uygun konulardan oluştuğunu ve eserlerin dil açısından zengin anlatımlar barındırdığını belirtmiştir. Hikayelerde, hem ana karakter hem de yan karakterler açısından

büyük bir çeşitlilik gözlenmektedir. Eserlerde kahramanların çevresi yaşam alanı olarak kullanılmaktadır. Her iki kitapta da bulunan mesajlar, çocuk okuyucuların düşünme sürecini harekete geçirecek biçimde aktarılmıştır. Araştırma sonucunda her iki eserinde çocuk kitaplarının taşıması gereken iç yapı ve dış yapı özelliklerine uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

Arslan ve Kargın (2021), öğretmenlerin kitap önerisinde kullandıkları ölçütlerin çocuk edebiyatının temel ilkelerine göre incelenmesi adlı çalışmada çocuk edebiyatı ürünlerinin eğitsel yönünün tüm öğretmen branşları tarafından önem arz etmesi gerektiği, öğretmenlerin çocuğa görelilik ilkesinin önemini vurgulayarak bu ilkenin üzerinde daha fazla durmaları, öğretmenlerin öğrencilerin yaşlarına ve gelişim düzeylerine bağlı olarak kitapların içeriği yerine dil ve anlatım unsurlarına odaklandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin en fazla tavsiye etmeyi tercih ettikleri tür olarak öykü olmuştur.

Akyüz (2018), çocuk edebiyatının temel ilkeleri açısından Muzaffer İzgü'nün çocuk romanlarındaki karakterler adlı çalışmasında, İzgü'nün yapıtları içinde karakterlerin kurgunun önemli unsurlarından biri olduğu sonucuna varılmıştır. İncelenen 15 romandan 12'si, isimleri de dahil olmak üzere karakterlerin gelişimine güçlü bir şekilde odaklanılarak karakterler titizlikle inşa edilmiştir. Karakterler devinimsiz olmasına rağmen, yapılar karakter odaklı bir şekilde tasarlanmıştır. Karakterler tip olarak işlevini sürdürmektedir. Bunun açıklaması şu şekildedir: İzgü, anlatımlarını genelde sorunlar üzerinde kurgulamaktadır. Bu yüzden çoğu zaman roman karakterleri, yaşayan bir karakter olmaktansa sorunları teslim eden simgesel objelere dönüşmektedir.

Özdemir ve Arslan (2023), Gülten Dayıoğlu'nun "Fadiş" romanının çocuk edebiyatı ilkeleri açısından incelenmesi adlı çalışmada, dış yapı bakımından ilkelere bağlı plan yapıldığı görülmektedir. Çocuk edebiyatının temel öğeleri bakımından incelendiğinde eser; kağıt türü, boyut, sayfa düzeni, ciltleme, yazı tasarımı ve kapak ölçütlerine uygun bulunmuştur. Eserdeki görsel anlatımlar tek noksanlık sayılabilir. Eserin hedef kitlesi dikkate alındığında eserin 1/4'ü oranında resimleme yapılması gerekmekteydi. İç yapı özellikleri bağlamında uygun tasarımlama yapılmıştır. Eserdeki kahramanın çocuk olması, çocuk kitaplarına özgü sayılabilen özelliklerden biridir. "Fadiş" eserinin başkişisi çocuktur.

Karadağ (2020), Çetin Öner'in "Mavi Kuşu Gören Var Mı?" ile "Kargalar Kara Değildi" adlı romanlarının çocuk edebiyatı yapıtlarında bulunması gereken temel ilkeler açısından incelenmesi adlı çalışmasında, çocuğun dünyasını anlayarak yazılan kitapların çocuğun kitabı sevmesine, çocukta sürekli olarak yeni kitap okuma isteği uyandırmasına, evrensel okuryazarlık düzeyinin elde edilmesine katkı sağladığı kanısına varılmıştır. Kitapların çocuklarla bir araya

gelmesinde ebeveynlere ve öğretmenlere de sorumluluklar düşmektedir. Araştırma kapsamında eserlerin; konu, karakter, ileti, dil ve anlatım başlıkları altında incelendiğinde çocuğa görelilik ilkesiyle bütünleştiği görülmektedir. Düzey ve duyarlılık açısından çocuklarına uygun olan konuların seçilmesi, çocukların karakterleri kendileriyle özdeşleştirme imkanları bulacakları bir anlatımın yapılması, dil ve anlatım yönünden çeşitliliklere yer verilmesi, Türkçenin kullanımında hassasiyet gösterilmesi ve noktalama imlerinin başarılı bir şekilde kullanılması, metinsel iletilerin doğrudan verilmeden çocuğun algılayabileceği şekilde metne sindirilmesi ve çocuğa uygunluk göz önünde bulundurularak çocuğun anlama düzeyine uygun bir şekilde sunulmasına olanak sağlanmıştır.

Özdemir ve Bekar (2022), Behiç Ak'ın "Yaşasın Ç Harfi Kardeşliği!" adlı çocuk romanının çocuk edebiyatı ilkeleri açısından incelendiği çalışmada, eserin çocuk edebiyatının dış yapı özelliklerine uygun olduğu ortaya çıkmıştır. Okur kitlenin özellikleri göz önüne alınarak belirlenen boyut, kapak ve ciltleme seçenekleri ile sayfa düzeni, kağıt kalitesi ve yazı karakterleri dikkate alınmıştır. Çocuğa yönelik hazırlanan resimler ilgi çekicidir. Görsellerle yazıların arasındaki denge gözetilmiştir. Ancak, içerikle uyumlu olmayan görseller ve gözden kaçırılan detayların olduğu belirlenmiştir. Kitaptaki bazı sayfaların görsellerinin yanlış konumlandırıldığı görülmektedir. Eserin ön ve arka kısımlarında hedef kitleye yer ayrılmadığı tespit edilmiştir. İç yapı özelliklerine uygun şekilde tasarlanan eser, dil yapısı ve anlatım biçimi dikkate alınarak oluşturulmuştur.

İKİNCİ BÖLÜM

2. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ VE MODELİ

Ankara halk kütüphanelerinden 2018-2022 yılları arasında en çok alınan ilk 10 eserin çocuk edebiyatının temel öğeleri (karakter, konu, ileti, dil ve anlatım, resimler) bakımından incelenmesini amaçlayan bu çalışma nitel araştırma yöntemlerinden tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Gözlem, görüşme ve doküman gibi veri toplama yöntemlerini barındıran nitel araştırma, vakaların ve idrakin tabii ortamında gerçekçi ve tamamını kapsayan bir şekilde ortaya çıkmasına öncülük eden nitel bir sürecin yürütüldüğü araştırmadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Nitel araştırma sürecinde elde edilen veriler, merkezde tutulan problemin ayrıntılı bir şekilde araştırılmasına ve toplumsal hakikatin çeşitli taraflarının anlaşılmasına yarar sağlar (Baltacı, 2019).

2.1. EVREN VE ÖRNEKLEM

Bu araştırmanın evrenini, Ankara Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğünden temin edilen 2018-2022 yıllarına ait en çok alınan ilk 10 kitap oluşturmaktadır. Kitapların alınma sayısına göre sıralaması verilmiştir.

1. Susturucu
2. Yaban Keçisi Keçiro
3. Çalığışu
4. Harry Potter ve Felsefe Taşı
5. Saftirik Greg'in Günlüğü
6. Dostum Bu Çok Havalı!
7. Kral Şakir: Macera Devam Ediyor!
8. Kral Şakir: Dürümler Karışık!
9. Kral Şakir: Hayat Kısa Filler Uçuyor!
10. Kar Masalı

2.2. VERİ TOPLAMA TEKNİKLERİ

Bu çalışmadaki veriler, Ankara Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğünden temin edilen 2018-2022 yıllarına ait en çok alınan ilk 10 eserin incelenerek çocuk edebiyatının temel öğeleri yönünden değerlendirilmesi ile elde edilmiştir. İnceleme sonucunda elde edilen veriler, çalışmanın amaçları doğrultusunda yorumlanacaktır.

Araştırmada verilerin toplanması sürecinde doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. “Doküman incelemesi yazılı belgelerin içeriğini titizlikle ve sistematik olarak analiz etmek için kullanılan nitel araştırma yöntemidir” (Wach, 2013 Akt. Kral, 2020, s. 173).

2.3. VERİ ANALİZİ

Ankara halk kütüphanelerinden 2018-2022 yılları arasında en çok alınan ilk 10 eserin çocuk edebiyatının temel öğeleri (karakter, konu, ileti, dil ve anlatım, resimler) bakımından incelenmesi yapılarak veriler, “II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu: Gelişmeler, Sorunlar ve Çözüm Önerileri” adlı sempozyumda, Sever (2006) tarafından ele alınan “Çocuk Edebiyatı Öğretimi Nasıl Olmalıdır?” bölümünde belirlenen kavramsal çerçeveye göre değerlendirilecektir. Eserler üzerinde yapılan inceleme sonucunda elde edilen bulgular, çalışmanın amaçları doğrultusunda yorumlanacaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BULGULAR

3.1. ANKARA HALK KÜTÜPHANELERİNDEN 2018-2022 ÇOK ALINAN İLK 10 ESERİN ÇOCUK EDEBİYATI TEMEL ÖĞELERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Araştırmada, Ankara Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğünden temin edilen ve Ankara ilinin tamamını kapsayan son 5 yılda (2018-2022) en çok alınan ilk 10 kitabın adı, yazarı, türü, ödünç alınma sıklığı ve türlerinin dağılımı ile ilgili bulgular aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 1: Ankara İlinde Bulunan Kütüphanelerden 2018-2022 Yılları Arasında En Çok Alınan İlk 10 Esere Ait Bilgiler

Eserin Adı	Yazar Bilgisi	Edebî Tür	Ödünç Alınma Sıklığı
Susturucu	Can Güçlü	Roman	5.282
Yaban Keçisi Keçiro	Mualla Şepitçi	Öykü	2.056
Çalığışu	Reşat Nuri Güntekin	Roman	1.384
Harry Potter ve Felsefe Taşı	J. K. Rowling	Roman	1.050
Saftirik Greg'in Günlüğü	Jeff Kinney	Çizgi roman	1.003
Kral Şakir: Dostum Bu Çok Havalı!	Haluk Dizdaroğlu	Can Öykü	795
Kral Şakir: Macera Devam Ediyor!	Haluk Dizdaroğlu	Can Öykü	726
Kral Şakir: Dürümler Karışık!	Haluk Dizdaroğlu	Can Öykü	725
Kral Şakir: Hayat Kısa Filler Uçuyor!	Haluk Dizdaroğlu	Can Öykü	667
Kar Masalı	Elif Yemenici	Öykü	595

Tablo 1'e göre 2018-2022 yılları arasında en çok tercih edilen Susturucu adlı eser roman türünde olup 5.282 kez ödünç alınmıştır. 2. sırada tercih edilen "Yaban Keçisi Keçiro" adlı eser 2.056 kez, 3. sırada yer alan "Çalığışu" adlı eser 1.384 kez, 4. sırada tercih edilen "Harry Potter ve Felsefe Taşı" adlı eser 1.050 kez ödünç alınmıştır. Çizgi roman türündeki "Saftirik Greg'in Günlüğü" adlı eser 1003, öykü türündeki "Dostum Bu Çok Havalı!" adlı eser 795 kez ödünç

alınmıştır. Ödünç alınma sıklığı birbirine yakın olan müteakip eserlerin de öykü türünde oldukları görülmektedir. Tabloya göre yen çok tercih edilen türler de öykü ve roman olmuştur.

3.1.1. Susturucu

Özyurt Matbaacılık Yayıncılık

Baskı sayısı hakkında bilgi yok

Yazar: Can Güçlü

Sayfa sayısı: 416

Karakterler

Romanın başkahramanı “Susturucu” lakaplı Jure Vuk’ tur. Yan kişileri; Tom Park, Jabbar Kegher, Philip Roan, Angela ve Susturucu’ yu yakalamak için kurulan ekip, Ajan Maddock, Ormand’ tur.

Susturucu adlı başkişi, 15 yaşında bir örgüt tarafından kaçırılarak yetiştirilmiş, 17 yaşında kamptan ayrılmış ve seri katil olarak hayatına devam etmektedir. Gerçek adı Jure Vuk’ tur. Özellikle iş adamlarına çalışır. Kötü insanları yaşatmak istemez. Susturucu, romanda devingen bir karakter olarak karşımıza çıkar. Romanın başında yasaklı maddeler ile uğraşırken kitabın devamında kendini vatanına sahip çıkmaya çalışan bir kişi olarak tanımlar. Yaşadığı olaylar, yan kişilerle bağlantılı ve sıralı olduğu için olay akışında ve karakter değişiminde akıllara takılan bir süreç yoktur. Değişim geçirdikten sonra kötü örgütlerle savaşması onu inandırıcı kılmaktadır. Karakter bir seri katil olduğu halde fikirlerini doğru savlarla destekliyor gibi görünse de çocuğun özdeşim kurabileceği bir karakter olmamalıdır.

Karakterler farklı şekillerde geliştirilmiştir. Örneğin; yan karakterlerden biri olan Park, eylemleriyle ve anlatıcının cümleleriyle geliştirilmiştir. Roman kahramanı olan Susturucu ise kendi cümleleri ile karakterini tanımlıyor.

“... Benim adım susturucu dil açısından baktığınızda özel isim bile değil. Ne var ki insanları özel yapan isimleri de değil.” (s. 31)

“... Bu benim hikayem. Sizinle paylaşıyorum, sizin benimle paylaştığınız gibi. Bir suikastçiyim. Toplumun yanlış anlaşılan bir kesimine mensubum.” (s. 32)

“... 57 yaşındaki park 30 yıldır Los Angeles Polis Departmanında çalışıyordu. D-III rütbesinde idi ve emekli olmasına 8 gün kalmıştı. Park karakterinin son 4 yılını yeni açılmış

olan gerçek zamanlı inceleme kritik cevap bölümünün operasyonlar merkez kısmında geçirmişti.” (s. 12)

Yan kişilerden Ormond adındaki Hacker, Amerika’ da yasaklı madde zincirinde yer alan gençlerin işe yarar olanlarını yanına alan bir kampa çocuk topluyor. Susturucu ile sanal ortamdan tanışıyorlar. Jabbar Kegher’un örgütün mensubu olduğundan şüpheleniliyor ve Jabbar Kegher toplantıda konuşma yaparken suikast düzenleniyor. Ajan Maddock, susturucuyu yakalamak için ekip kuran ve üyelerle konuşan kişidir. Tom park, polis memurudur. Jabbar Kegher, Ajan Maddock ve Tom park, Susturucu’ yu yakalamak için kurulan ekipteki kapalı (geliştirilmemiş) karakterlerdir. Roman boyunca kolay anlaşılan, kısa roller üstlenen ve başkışının gelişmesi için yardımcı olan karakterlerdir. Philip Roan ve Angela susturucuyu yakalamaya çalışan ekipte öne çıkan isimlerdir.

“... Kadere inanır mısın Philip? Ben, yaşadıklarımızı kendi kontrolümüzde olduğuna inanıyorum ama aynı zamanda dönüp dolaşıp ulaştığımız noktalar yok da değil. Beni avlamak için seni seçmeleri, sizi seçmeleri tesadüf değildi; hikayelerimiz ortaktı, ben de bu ortaklığı öne çıkarttım.” (s. 238)

Konu

Roman kahramanımız, Susturucu lakaplı Jure Vuk’tur. İnternet üzerinden gerçekleştirilen çoklu sohbet ortamında annesi ve babasından nefret ettiğini ve onları öldürmek istediğini söyler. Bir seri katil susturucu ile özelden konuşmaya başlar. Susturucu ve seri katil arasında geçen konuşmaları bir hacker ele geçirir, çocuğun peşine düşer. Ormond adındaki bu hacker Amerika’ da yasaklı madde zincirinde yer alan gençlerin işe yarar olanlarını yanına alan bir kampa çocuk toplar. Susturucu, bu kampa götürülerek yetiştirilir. Fakat susturucu gözü kara bir tetikçi olur. Kampta yaklaşık iki sene zaman geçirir ve kampın en iyi elemanı haline gelir. Zamanla yanlışlıklarla dolu bir zihniyetle yetiştğini anlayarak kaldığı kampı bir gece ateşe verir ve bundan sonra devlet için çalışmaya başlar.

“... Amerikan Müslüman popülasyonuna yakından ilgilendiren bir konu Birleşik Devletler’ de Müslüman grupların terörist aktivitelere karışması ile ilgili bir konuşma, Amerika İçişleri Bakanı tarafından yapılacaktı. Bu konuşmanın asıl sebebi de, çoğunluğun bildiği gibi son altı aydır Hindistan çıkışlı Müslüman örgüt Salim Sabah’ ın Amerika genelinde gerçekleştirdiği sekiz intihar saldırısıydı. Bu intihar saldırılarında 49 Amerika vatandaşı hayatını kaybetmişti. Salim Sabah’ın arkasında Hindistan’ ın Müslüman kesiminin büyük bölümünün bağlı olduğu Müslüman cemiyetinin başındaki adam Jabbar Kegher’ in olduğundan şüpheleniliyordu. Hindistan Müslüman cemiyeti son bir yıl içinde Amerika’ da en çok üye toplayan ve şube açan Müslüman grubuydu.” (s. 13)

Jabbar konuşması esnasında öldürölür ve ölüm planını yapan susturucu çıkar. Amerika devleti, Susturucu' nun kendi yargı sistemini oluşturtmasından rahatsızdır bu yüzden FBA ile işbirliği yaparak içinde Roan ve Angel adında FBI ajanlarının olduğu bir ekip kurulur. Susturucu bu esnada farklı yerlerde bir takım adamları öldürmek için planlar yapar ve bu planları hayata geçirir. Susturucu bir ölüm planı hazırlarken ekipler Susturucu ile ilgili ihbar alırlar ve Susturucu'nun bulunduğu yere doğru yola çıkarlar. Susturucu ve ekipler çatışma hâlindeyken Susturucu ekipleri ikna eder. Devlet için çalıştığını ve kendini tanıttması için fırsat vermelerini ister. Ekipten birkaç kişi ikna olup susturucu ile uçağa binip Susturucu' nun sığınacağına doğru yola çıkarlar. Susturucu fikirlerini, hayat amacını FBI ajanları ile paylaştıktan sonra çeşitli olaylar yaşanır. Susturucu eserin sonunda kendi düşüncelerini paylaşarak ekibe veda eder.

Yazar olayları bazen en ince ayrıntısına kadar betimleyerek, bazen olayların arkasındaki gizemi ortaya çıkarmak adına sorular sorarak ve sorulardan sonra okuyucu bağlantılar arasında gezdirerek okuyucunun merakını diri tutuyor.

Eser, küçük yaşlarda benliği başkaları tarafından şekillendirilmeye çalışan ancak bu manipölasyonu fark edip yasa dışı işlerle kendini görölür kılmaya çalışan Jure' nin toplumla ve kişilerle olan çatışmalarını anlatıyor. Kurguyu yapılandıran öğelerden çatışma unsuru romanda, kişi-kişi çatışması ve kişi-toplum çatışması olarak açık ifadelerle gözler önüne serilmektedir. Kişi-kişi çatışması:

“... Bundan hoşnut değilim.”

“... Bu işin her şeyinden hoşnutsun, Pula' ya gitmekten mi hoşnut değilsin?”

“... Senin ismini duyduğumdan beri başıma gelen hiçbir şeyden hoşnut değilim.” (s. 190)

Romanda kişi-toplum çatışmasını şu örnekte inceleyelim:

“... Adamlar bu dünyada insanlık bırakmıyor kültür bırakmıyor, küresellikmiş. Her toplumun kendi kültürünü yok edip bizim kültürümüzü yerleştiriyorlar ki tereyağından kıl çeker gibi toplumda oynasınlar. Söyle! bu adamlar bunu üç yüzyıl daha yaparsa bana ne Amerika ne kadar güçlü olacak, insan kalır mı? Bazıları iyice kafayı yemiş, insanların kafasına çip yerleştirip onları kontrol edersek dünya daha güzel bir yer olacaktı. Yok ya?” (s. 410)

Çatışmalar kitabın başından sonuna kadar devam ederken yer yer geçmiş savaşıardan anekdotlar sunulduğu için ön bilgisi olmayan çocukların anlamlandırmaları zorlaşabilir. 15 yaşındaki Jure (Susturucu) ailesi tarafından sevilmediğini düşünerek evden kaçarak bir örgütün kampına sığınıyor ve kendi başına hayatta kalmaya çalışırken yasa dışı yollardan yardım alıyor.

Sevgi görmeyen başkışının bulunduğu çatışmalar çocukların sevgi ve özgürlük gereksinimini karşılayacak düzeyde değildir.

Konunun yapılandırılmasını zayıflatan öğelerden biri abartılmış meraktır. Kurgunun önemli ögesi olan merak duygusu, çocuğun endişelerini gidermek için olay dizisine ustaca yerleştirilmelidir. Romanda Susturucu adındaki kişi, yakalanana kadar bağlantısı olduğu düşünülen adamlarla her defasında silahlı çatışmaya giriyor ve bu döngü sürekli olunca abartılmış merak ögesi kurguyu zayıflatıyor. “Yine mi çatışma?” sorusunu akıllara getiriyor.

Kurgunun ilerleyen aşamasında olayların bağlantısı arasında herhangi bir kopukluk olmaması ve olay akışı sıralı olduğu için herhangi bir akıl karışıklığı olmamıştır. Susturucu’ nun çatışmaları hayat akışı içinde verilmiş ve çözümlenmeye çalışılmıştır. Susturucu birden bire iyi karakter ya da kötü karakter olmadığı için çocuğun güven duygusu sarsılmamıştır.

Konunun yapılandırılmasını zayıflatan bir diğer öğe, duygusallıktır. Çocuk kitaplarında acıklı, dramatik olayların birbiri ardına verilmesi çocuğun duygu denetimini yitirmesine sebep olur. Duygusallığı, durum ve duyguların çocuğu aşırı etkilemesi olarak ele alırsak yazar romanında aşırı duygusallığa yer vermemiş, olayları olduğu gibi betimlemeyi tercih etmiştir. Örneğin, bebeği karnındayken karnından vurularak öldürülen bir anne için:

“... Silahı kadının karnına doğrulttu tetiği çekti ve tabancayı yere yığılan kadının yanına atarak kendini pencereden bıraktı.” (s. 124)

Roman kurgusunda Susturucu’ ya ulaşmak için girilen çatışmalar, kovalanan insanlar ,karakterlerin ortak yönleri çocukta heyecan duygusunu uyandırabilir.

İleti

“Susturucu” adlı romanda hem açık hem örtük iletiler bulunmaktadır. Örtük iletiler, kitabın bazı kısımlarında kişiler üzerinde verilmiştir. FBI ekibinin mücadele ederken iş birliği içinde olmaları birlik ve beraberliği anlatmaktadır.

Açık olarak verilen iletiler de Susturucu adlı karakter tarafından direkt olarak söylenmiştir.

İletiler çocuklara hem sanatsal hem eğitsel açıdan katkı sağlamalıdır. “Susturucu” adlı romanda iletilerin yer yer çocukların anlam evrenine uygun olmadığı gözlenmektedir:

“... Susturucu iyi adamları öldürmekten nefret ederdi. Binadan kaçmak üzereyken arkasından koşan kadını vurduğu için pişman olmamıştı. Çünkü o atış kadını öldürmezdi. Kısa süre içinde arkadaşları onu bulup bir hastaneye yetiştirirlerdi yani sadece saf dışı bırakmış olacaktı.” (s. 126)

“... *Dünyanın en yok edilemez insanı, en çok paraya sahip olan değildir. En çok silaha, en çok müride, en çok mermiye sahip olan insan da değildir. Dünyada yok edilmesi en zor şey bir insanın ruhuna yerleşmiş duygulardır. İnsanı en çok yönlendiren şey de onun yok edilemezliğini belirleyen şey de insanın hisleridir. Dünyanın en yok edilemez insanı da bundan dolayı hisleri en sağlıklı, en düzgün, en güzel olanıdır.*” (s. 267)

Romanda, kişinin toplumda dayatılan yargıları kabul etmeden önce sorgulaması ve yeri geldiğinde yasa dışı bile olsa kendi yargılarının peşine düşüp kendi kurallarını uygulamasının gerekliliği anlatılmaktadır. Nitekim Susturucu adlı karakter, toplumda yanlış hareket ettiğini düşündüğü kişileri öldürmek için kiralanan bir seri katildir.

“Susturucu” adlı roman yaşama dair şu cümleleri kullanmıştır:

“... *Yaptığınız işin karşılığını almak ve kendinize daha güzel bir hayat kurmak sizin sorumluluğumuzdur kendinize karşı. Paranız biterse kazanmak zorundasınızdır, bana kalırsa biriktirmek için parayı saklayan ve zengin olduğu halde orta sınıf hayatı yaşayan tembel hayvanların asıl düşüncesi de budur: O parayı harcadıktan sonra yeniden kazanmak için çalışma konusunda kendine güvenleri yoktur. Pısırik tavırlarla tüm paralarını saklarlar, o paraya adam gibi ihtiyaçları kalmayınca kadar da ciddi miktarlarda harcamazlar. Miras bırakırlar.*” (s. 30)

“Susturucu” adlı eser, yazınsal metin özellikleri taşımaktadır. Yazarın hayatı ve kişiliği hakkında yeterli bilgiye ulaşılamamaktadır ancak Susturucu adlı karakterin kendi fikirlerini benimsetmeye çalıştığını görmekteyiz.

Dil ve anlatım

“Susturucu” adlı romanda dil ve anlatım özelliklerine bakıldığında yalın bir anlatıma yer verildiği görülmektedir. Olaylar, neden ve sonuç ilişkisi içerisinde sırasal olarak yapılandırılmıştır. Olaylar arasında tutarsızlık yoktur. Yerel söylemlere yer verilmemiştir. Romanda yüklü ve yoğun bir anlatım vardır. Okuyucunun bu metinlerden kendi yaş aralığına uygun yeni kavramları öğrenmesi pek mümkün değildir. Çünkü fazla sayıda jargon kullanılmıştır, öğreticilik yoktur. Kitapta yabancı adlara yer verilirken eski dilden gelen sözcüklere yer verilmemiştir.

Deyimler ve ikilemeler

“... ‘*Özel sektörün ileri gelenleriyle Başkan yine gırtlak gırtlığa geldi.*’” (s. 409)

“... *Park gözlerini kısarak ona dikti.*” (s. 101)

“... Ancak bu insanlar, kanunu ve dünyada kendilerine göre iyi bir şeyleri korumak için ant içmiş yasa uygulayıcılardı.” (s.126)

“... Çocuk akıllı uslu olmakla birlikte biraz problemlı bir çocukmuş.” (s. 71)

“... Adam lavaboya doğru eğilip musluğu açtı, ellerini aheste aheste suyun altında tuttu.” (s. 25)

Yazım yanlış ve anlatım bozukluğu

“... Bileğini sabitledi, boş bir kola kutusunu çöpe atmadan önce küçültmek için ezermişçesine tetiği ezdi.” (s. 89) Anlatım bozukluğu vardır.

“... Park evdeki adamların sedan’ını aldığı için iki Land Rover da Roan ve ekipteydi.” (s. 339) Cümlede “Sedan” kesme işaretiyle ayrılmış ancak küçük harfle yazılmamalıdır.

Resimler

Herhangi bir görsel unsur kitap içinde kullanılmamıştır

3.1.2. Yaban Keçisi Keçiro

Berkay Yayıncılık

Baskı sayısı ve yılı belirtilmemiş

Yazar: Mualla Şepitçi

Sayfa sayısı: 64

Karakterler

Öykü kitabının başkahramanı Keçiro’ dur. Annesini ve babasını kaybeder. Kendisine yeni arkadaşlıklar ararken farklı maceralar yaşar. Öykünün yan kişileri; Genç Ağaç, Akbaba, Baykuş, Keçiler, Alacalı, Kara Keçi, Dişi Kurt ve Erkek Kurt orman sakinlerindendir. Keçiler, Alacalı ve Keçiro ile arkadaşlık kuran keçi grubudur. Dişi kurt ise Keçiro ve keçi arkadaşlarının arasını bozan kurttur, erkek kurt ile işbirliği yaparak Keçiro ve arkadaşlarına kötülük yaparlar. Kitaptaki karakterler diğer karakterlerin yorumlarıyla ve etkileşimiyle geliştirilmiştir. Çoğu zaman yazarın yorumuyla anlatım yapılmıştır. Özellikle yaşanan olaylara yorum yapan orman sakinleri karakter hakkında yorumlar yaparken özelliklerinden bahsetmektedirler.

“... ‘Çok fedakar birisiniz. Kendi etinizi, arkadaşınıza verdiniz’ dedi.” (s. 62)

“... Bir anda kendi halini düşündü. Yalnızdı hatta yapayalnızdı. Şu güzel ormanın, güzelliklerin içinde kendini çok yalnız hissetmişti.” (s. 5) Yazarın başkahraman hakkındaki söylemleri yer almaktadır.

Başkahraman arkadaş canlısı, yaşam enerjisi yüksek olan, devingen ve açık bir karakterdir. Başkahraman Keçiro romanın başında arkadaş canlısı biriyken romanın sonunda kurdun planına inanarak kendi arkadaşlarını terk etmiştir. Bunun yansıra hikayenin arkadaşlık üzerine kurulu olması, Keçiro’ nun hikayenin başından sonuna kadar yalnızlık duygusuyla baş etmeye çalışması ve bunun sonucunda da yaşanan olaylar Keçiro’ nun değişimi ile iç içe geçmiş bir bütün halinde verilmiştir. Çocuk okurların Keçiro’ nun başından geçenlerle gündelik hayatta özdeşim kurması verilmek istenen arkadaşlık temasını çocuğa sezdirmektedir.

Konu

“Yaban Keçisi Keçiro” öykü kitabı, bahar mevsiminin tasvirinin yapıldığı cümlelerle başlamıştır:

“... Çiçeklerin böceklerle dost olduğu bahar mevsimi gelmişti. Bütün orman, çayır çimen olmuştu. Bahar, yeşil halısını serer de ağaçlar durur mu onlar da gelin gibi süslemişler, tomur tomur çiçek açmışlardı.” (s. 3)

“Yaban Keçisi Keçiro”, baharın gelişiyle kayalardan atlayıp ağaç arkadaşlarının yanından geçip ormanın güzelliklerine doğru gezintiye çıkmıştır. Yoldan geçerken ağaç arkadaşlarıyla sohbet edip yeni arkadaşlıklar kurmak istediğini söyler. Nehirle, kuşlarla, ağaçlarla sohbet ederek yoluna devam ederken bir keçi topluluğu görür ve onlarla konuşmak ister. Sohbet ederken Keçiro anne ve babasının yemek bulmak için evden ayrıldıklarını ve bir daha eve gelmediklerini söyler. Keçiler Keçiro’ nun haline üzülürler ve ona destek olmak isterler ve arkadaş olurlar. Diğer yandan baykuş ve akbaba sohbet ederken Keçiro’ nun anne ve babasını bir kurdun yediğini ve bunu herkesten sakladıklarını konuşurlar. Keçiro’ nun anne ve babasını yiyen kurt bu kez de Keçiro’ nun peşine düşmüştür ancak onun kalabalık bir arkadaş grubu olduğu için onu nasıl yiyeceğini bilemez. Keçiro yeni arkadaşlarıyla yaşamaya başlar. Keçiro, bir gün otlanmaya çıkar ve dişi kurtla karşılaşır. Dişi kurt Keçiro ile tanışıp sohbet ettikten sonra Keçiro’ nun yeni arkadaşlarının başkalarına kötülük yapan keçiler olduğunu Keçiro’ ya da kötülük yapacaklarını söyler.

“... ‘Vah vah’, dedi dişi kurt. ‘Desene bu seneki kurbanları sensin.’” (s. 38)

Keçiro bunları duyunca sinirlenip oradan ayrılır. Bu esnada oradan geçen keçiler kurdun yanına gelirler. Kurt bu kez de keçilere Keçiro’ yu şikayet eder. Keçiro’ nun keçilerden Alacalı ve Kara ile işbirliği yapıp onlardan ayrılacağını söyler. Alacalı ve Kara bunun yalan olduğunu

söyler ve çok sinirlenir. Keçilerin hepsi farklı yönler giderek ayrılırlar. O sırada herkesi birbirine düşman yapan dişi kurt, erkek kurdu yanına çekmek için kayalıklardan düşmüş numarası yapıp erkek kurttan yardım ister ve keçileri yeme planına yardım edecek kurdu bulur. Akbaba ve baykuş tüm olanları ağaç dalında izlerler. Akbaba, baykuşa yeni arkadaşlıklar edinmek istediğini söyler. Birden yanlarına bir akbaba daha gelir, misafir olduğunu ve acıktığını söyler. Ev sahibi akbaba yemek bulmak için gittiğinde koca bir et parçasıyla geri gelir. Akbaba aradığı yeni arkadaşı bulmuştur. Hikayenin son cümlelerinden birisi şudur:

“... Dünyanın bir yerlerinde dostluklar, arkadaşlıklar bozulurken bir yerlerinde de yenileri kurulur. Tıpkı bu ormanda olduğu gibi .” (s. 63)

“... Bu keçiler tek başlarına kurtlarla mücadele edemezler. Dişi kurt, onları birbirinden ayırdı. Kara kışta birer birer kurda kuşa yem olacaklar.” (s. 55) Keçiro’ nun keçi arkadaşları ile araları bozulduktan sonra hikaye de keçilerin birbirlerinden ayrıldıkları söylenir ancak devamında keçilerle ilgili bilgi verilmeyerek akbaba ve baykuşun aralarında geçen konuşmalardan keçilere ne olduğu anlatılmaya çalışılmıştır. Keçilerin bir anda ortadan kaybolması merak ögesini zayıflatmıştır ancak keçilerin kurtlar tarafından yem olmasının detaylı olarak tasvir edilmemesi üzücü sonuçlanan bu olayın çocuklar tarafından aşırı duygusallığa sebep olmasının önüne geçmiştir.

“... Sadece keçiler olsa iyi! Solucanın kendi kuyruğuna ‘Arkadaş olabilir miyiz?’ dediği mevsimindeyiz!” (s. 9) Çam ağacının, baharın gelişini ve hayvanların ne kadar mutlu olduğunu anlatmak için söylediği sözler çocukların eğlenmesine, gülmesine ve hayal etmesine olanak sağlar.

Hikayede, Keçiro’ nun yalnızlık duygusuyla baş edememesi ve arkadaşlık kurmak istemesiyle başından geçen olaylar anlatılmaktadır. Yazar olayları bir bütün halinde vermiştir. Keçiro ve arkadaşları arasındaki çatışmalar kişi-kişi çatışması olarak karşımıza çıkarken bu çatışma okur kitlenin anlayacağı şekilde verilmiştir. Çatışmalarda sevgi ve özgürlük temalarına değinilmiştir. Çatışma, yanlış anlaşılardan dolayı arkadaşlıklarının son bulmasıyla ve birbirlerini terk etmeleriyle çözülmüştür.

İleti

Yazınsal metin özelliği taşıyan “Yaban Keçisi Keçiro” içerisinde bulunan iletiler hem açık hem kapalı şekilde okuruna sunulmuştur. Okurun anlam dünyasına hitap edebilecek öykü kitabı, içerisindeki betimlemeler sayesinde hayal dünyasını geliştirirken yaşamın içinde geçen olaylarla desteklenmiştir. Kitaptaki verilmek istenen iletiler sezdirme yoluyla verilirken kitabın bazı bölümlerinde iletiler en son kısmında direkt yargı olarak okura sunulmuştur. Yazar kendi

ideolojisiyle ilgili dayatmalarda bulunmamıştır. Hikayenin ana iletisi arkadaşlık bağlarının kıymetinin bilinmesi ve dayanışmanın aidiyet duygusuna sağladığı yarardır. Paylaşılan iletiler çocuğun düşünmesine olanak sağlarken okurun anlam evrenine hitap eden anlatımlara özen gösterilmiştir.

“... ‘Evet’, dedi yaşlı çam. ‘Yalnız olmaz iyi günde kötü günde bir arkadaş bir dost gerekir insana. Üstelik orman burası başına bir şey gelse ne yaparsın tek başına.’” (s. 14) Keçi Keçiro, ormanda arkadaş ararken ağaçlardan birisi bu sözleri söylemiştir. Sosyalleşmenin, arkadaşlarla vakit geçirmenin ve paylaşım yapmanın insan doğasını besleyen bir yanı olduğunu vurgulamıştır. Yaşama ve insani değerlere yer verilmiştir.

“... ‘Yaşadıklarımız kendi aramızda kalacak. Aramızda olanları başkalarına anlatmayacağız. Başkalarının sözüyle hareket etmeyeceğiz. Bir sorun olursa birlikte çözeceğiz. Eve birbirimizden habersiz kimseyi almayacağız. İyi günde kötü günde birlikte olacağız. Birbirimizden çok uzaklaşmayacağız. Burada sen ben yok, biz varız. Kesinlikle bencillik yapmayacağız’, dedi keçilerden biri.” (s. 32) Keçilerin dayanışma ve birlik içinde yaşamlarını sürdürürken uyması gereken kurallar vurgulanmıştır.

“... Bak akbaba; arkadaşlık, dostluk, uzun bir beraberlik gerektirir. Birbirini tanımak, bazı şeyleri paylaşmak gerekir. ‘Öyle mi oldu?’ diye sormadılar bile. Başkasının sözleriyle birbirlerini yargıladılar, suçladılar hemen.” (s. 54) Yaşanan olaylar karşısında öncelikle karşılıklı konuşanın ve iletişim kurmanın önemi vurgulanmıştır.

“... Dünyanın bir yerlerinde dostluklar, arkadaşlıklar bozulurken bir yerlerinde de yenileri kurulur. Tıpkı bu ormanda olduğu gibi.” (s. 63)

“... Arkadaşlık, güven ister sabır ister. Birliktelikler fedakarlık ister. Bu birlikten de güç doğar. Arkadaşlarımızın kıymetini onları kaybetmeden önce bilelim. Bakın keçilere, ilk problemde dağıldılar. sonra da kara kışta kurda kuşa yem oldular. İnsanlar ve milletler de böyledir çocuklar. Birliklerini kaybederlerse güçlerini ve sahip olduklarını da kaybederler.” (s. 63-64)

Dil ve anlatım

Çocuk okur Türkçenin zengin kullanımlarını metinler aracılığıyla öğrendiğinde günlük yaşamında öğrendiklerini kullanabilir. İletilerle beraber verilen deyimler ve atasözleri hikâyeye canlılık katarken okurun aktif kelime hazinesine de katkı sağlayabilir. Metinde anlatımı güçlendirmek adına anlatım biçimlerinden betimlemeye sık sık başvurulmuş. Bahar tasvirlerine çokça yer verilmiştir. Hayvanların konuşması ve duygularını ifade etmeleri ile kişileştirme ve intak sanatlarına başvurulmuştur. Çocuk okurda kavram karmaşasına yol açacak ifadelere ve

eskimiş kelimelere yer verilmemiş, yabancı kökenli kelimeler kullanılmamıştır. Öyküleyici anlatım kullanılan “Yaban Keçisi Keçiro” adlı kitapta kurgu sade ve öz şekilde planlanmıştır. Anlatım gücünü pekiştirip okuru kelimelerle hikâyede gezdirirken sık sık ikilemelere yer verilmiştir.

İkilemeler, atasözleri ve deyimler

- “... Ne güzel meleşe meleşe dolaşıyorlar.” (s. 20)
- “... Kara kara düşünüyordu .” (s. 27)
- “... Keçiro otlana otlana gidiyordu. ” (s. 33)
- “... Baykuş anamlı anamlı bakıyordu.” (s. 60)
- “... Misafir akbaba etleri löpür löpür yedi.” (s. 62)
- “... Kara kışta birer birer kurda kuşa yem olacaklar. ” (s. 55)
- “... Ayaklarına kara sular inmişti. ” (s. 15)
- “... Şimdi gözünü dört açmalıydı. ” (s. 19)
- “... ‘Birlikten güç doğar. Ne yapıp etmeli bu arkadaşlığı bozmayayım.’ diye düşündü.” (s. 26)
- “... ‘Azıcık aşım, ağrısız başım, ’ demişler.” (s. 41)
- “... Körün istediği bir göz, Allah verdi iki göz.” (s. 51)

Resimler

Eserin içerisinde renkli ve sayfayı tamamen kaplayacak şekilde tasarlanmış resimler bulunmaktadır. Resim seçimlerinde renk ve hareketlilik hakimdir. Kitabın başında, ortasında ve sonunda olacak şekilde tasarlanan resimlerin sayısı eser geneline bakıldığında düşük orandadır. Hayvan figürlerinin yer aldığı resimlerde boyutlandırmalar gerçek hayata uygun kesitlerde verilmiştir. Resimler donuk ve cansız bir anlatımda değil hareketli ve sürekliliğin karmasıyla ortaya çıkarılmıştır. Çizgilerin ve renklerin ahengi içinde özgün bir görsel sunum yapılırken metnin anlamını tamamlayan çizgiler bütünlük içerisinde. Çizer görselleri oluştururken gerçekliği yansıtan hayvan figürleri kullanarak okurun hayal dünyasının birleşiminden doğacak olan duyma ve düşünme yetilerini geliştirmesinde katkı sağlayacaktır. Eserde görsel okuma yoluyla olayların geçtiği yerler hakkında yorum yapılabilecek ve okurun yeni kurgular oluşturmasında öykünmesine yardımcı olacaktır. Eğlendirici ve düşündürücülüğün bir arada verildiği çizimlerde estetik özelliklere yer verilmesi, renklerin ve metnin ahengi okurda yeni resimlerin çiziminde kapı aralayacaktır.

3.1.3. Çalıkuşu

İnkılâp Kitabevi Yayınları

2024, İstanbul

Yazar: Reşat Nuri Güntekin

Sayfa sayısı: 124

Karakterler

“Çalıkuşu” romanı, Feride adındaki başkişinin günlüğünü paylaşmasıyla başlamaktadır. Romanda ana karakterin olaylar karşısında sergilediği olumlu tavırlar, okurun özdeşim kurabileceği ve örnek alabileceği güçlü, kendi ayakları üzerinde duran bir karakteri ortaya koymaktadır. Feride, birçok yönüyle okura tanıtıldığı için açık (geliştirilmiş) karakter özelliği göstermektedir. Feride, hem devingen hem durağan karakter özelliği göstermektedir. Roman başında öğretmenlik yaparken ürkek bir kızdır. Zamanla çok fazla okul değişikliği ve insan tanıdığı için daha cesur bir karaktere bürünür. Feride, roman başında neşeli, deli dolu, şakacı bir karakter olarak tanıtılmaktadır. Öyle ki roman sonunda Kâmran, Feride ile tekrar kavuştuğunda Feride’ nin hala şakacı mizahını hiç kaybetmediğini söyler. Feride yaramaz küçük bir kızdan kendi ayakları üzerinde duran bir kadına dönüşür. Başkişinin bu değişimleri eserde ayrıntılı işlendiği için inandırıcılığı yüksektir.

“... ‘Ah Çalıkuşu, yüz yaşına girsen yine deliliği, şakayı bırakmayacaksın,’ diyordu Kâmran.” (s. 120)

Roman içinde karakterler, başkişinin kendi davranış ve eylemlerini anlatmasıyla ve başkişinin diğer karakterleri yorumlamasıyla geliştirilmektedir.

“... Evet, ben hakikaten garip, anlaşılmaz bir çocuktum. Hocalarımın zayıf damarlarını yakalamıştım. Her birinin en ziyade neden üzüleceğini gayet iyi keşfeder ve ona göre işkenceler hazırlardım.” (s. 13) Başkişi Feride kendi ile ilgili özellikleri yorumlayarak okura aktarmaktadır.

“... Kâmran’ın kıvrıcık sarı saçları, beyaz nazik, parlak bir cildi vardı. O kadar parlak bir cilt ki, cesaretim olsa da kulaklarına yapışsam, yakından yanaklarına baksam, aynada gibi, kendimi göreceğimi sanırdım.” (s. 11) Feride, Kâmran’ın fiziksel özelliklerini kendi cümleleriyle okura aktarmaktadır.

“... Buradaki çocuklardan bana hayır yoktu. Besime teyzemin kızı Necmiye, annesinin dizi dibinden ayrılmayan sessiz ve biraz da hastalıklı bir çocuktur.” (s. 14) Romanda, Necmiye adlı karakter başka bir karakterin yorumu ile tanıtılmıştır.

Feride, romanın ana kahramanıdır. Romanın yan kişileri; Nizamettin Bey, Kamran, Besime, Müjgan, Doktor Hayrullah Bey, İhsan Bey, Gülmisal, Münevver, Fatma, Hüseyin, Mişel’dir.

Feride, güzelliği dillere destan, yerinde duramayan, neşeli bir kızdır. Romanda Feride’nin yaşamı boyunca karşılaştığı zorluklar dile getirilmiştir. Feride, çok hareketli bir kız olduğu için okuldaki öğretmenleri ona ‘Çalıkuşu’ adını verirler. Kâmrân adındaki kuzenine aşık olur ve romanda aşkları işlenmektedir. Kâmrân, Feride’ yi aldattığı için ayrılırlar ve Feride öğretmenlik yapmak için yollara düşer.

Nizamettin Bey, Feride’nin babasıdır. Kâmrân, yakışıklı ve kibar bir beyefendidir. Feride’nin kuzenidir. Feride ve Kâmrân birbirlerine aşık olurlar. Kâmrân ve Feride nişanlanırlar ancak Kâmrân, Feride’ ye ihanet eder. Besime, Kâmrân’ın annesidir. Müjgan, Feride’ nin sevdiği ve değer verdiği kuzenidir. Doktor Hayrullah Bey, Feride ile Zeyniler Köyü’ nde tanışır. Hayrullah Bey, doktorluk yapmaktadır. Feride’ yi kızı gibi sever ve ona zarar gelmemesi için onunla kağıt üzerinde evlenir. İhsan Bey, Feride’ ye aşık olan bir askerdir. Ona evlilik teklifi eder ancak Feride teklifi kabul etmez. Gülmisal Kalfa, Feride’nin aldatıldığını öğrendikten sonra bir süre yanında kaldığı kişidir. Münevver, Kâmrân ile ilişkisi olan kadındır. Fatma, Feride’ nin annesi hastalandıktan sonra Feride’ ye bakıp büyüten kişidir. Hüseyin, babasının emir neferi olarak işe aldığı kişidir. Feride, Hüseyin ile çok iyi anlaşır. Mişel, yan karakterlerden biridir. Feride ile mektepten arkadaştır.

Konu

“Çalıkuşu” romanı Feride adındaki başkişinin günlüğüne yazdığı anıları ile başlamaktadır. Feride küçük yaşta annesini kaybeder, Fatma adındaki bir kadının yanında büyür. Fatma’ ya kısmet çıkana kadar Feride çok mutlu bir şekilde hayatını sürdürür ancak Fatma evlenince Feride babasının yanına döner.

“... Babam o zaman Musul’ daymış. Ben iki buçuk yaşında kadarmışım. Yaz o kadar şiddetli olmuş ki, şehirde barınmak kabil olmamış; babam, annemle bu köye getirmeye mecbur kalmış. Kendisi her sabah atla Musul’a iner, akşamları güneş battıktan sonra dönermiş. Annem hastaymış. Beni bile gözü göremeyecek kadar hasta.” (s. 6)

Babası Nizamettin ile yaşayan Feride, babasının işlerini halletmesi için yanına aldığı Hüseyin ile güzel vakit geçirip eğlenirler. Feride, Hüseyin ile bir kırgınlık yaşar ve iki yıl

konusmazlar. Feride, babasıyla İstanbul' a taşınır. Babaannesi ve akrabalarıyla yaşamaya başlar. Kuzeni Kâmrân ile tanışması da İstanbul' da olur. Kâmrân çok sakın ağırbaşlıdır. Kâmrân, sakın olduğu için Feride ona yaklaştırmaya korkar.

Feride, İstanbul' da vakit geçirirken bir gün babaannesinin ölümüyle yıkılır. Babası Feride'nin kimseye muhtaç kalamaması için Feride' yi Sör adında bir mektebe yerleştirir. Feride, yerinde durmayan yaramazlık yapan bir çocuktur. Mektepte ağaçlara tırmandığı için ona 'Çalığışu' adını verirler.

"... Bahçede kuru bir ağaç vardı. Fırsat buldukça oraya tırmandığımı ve tehditlere kulak asmadan teneffüs sonuna kadar daldan dala atladığımı gören muallim, bir gün: 'Bu çocuk, insan değil, Çalığışu' diye bağırıyordu." (s. 12)

Feride yaz tatillerinde Besime teyzesinin yanına gider. Kâmrân ve kız kardeşi de yaz tatillerinde Besime teyzelerde kalırlar. Feride tatilini geçirdikten sonra mektebe döner. Mektepte çeşitli yaramazlıklar yapan Feride, şakaları ve oyunları ile kimseyi rahat bırakmaz.

"... Ben biçare, bahçede ve sınıfta tek başıma kalırdım. Arkadaşlarım bana karşı adeta bir esrar kumkuması kesilirlerdi. Onlar, Sörlerden ziyade benden çekinirlerdi. Niçin mi diyeceksiniz? Çünkü gevezeydim? sakallı dayının dediği gibi, ağzında bakla ıslanmazdı." (s. 16) Feride ve etrafındaki kişiler arasındaki bu çatışma kişi-kişi çatışması olarak değerlendirilebilir. Feride çok hareketli ve sır tutamayan bir kişilik olduğu için başkaları tarafından eleştirilmektedir.

Feride, mektepte Mişel ile sohbet ederken Kâmrân ile sevgili oldukları yalanını söyler. Yalan söyleyen Feride işin içinden çıkamaz. Kâmrân bir gün mektebe gelir ve Feride'nin eli ayağı birbirine dolaşır. Kâmrân okula ziyarete gelmiştir. O gün hep beraber muhabbet ettikten sonra Kâmrân okuldan ayrılır.

Kâmrân okula sık sık gelmeye ve Feride' ye hediyeler getirmeye başlar. Feride, eve gitmek için okuldan ayrılır. Kuzeni Müjgan ile bol bol vakit geçirirler. Müjgan, Feride ile konuşurken Feride'nin Kâmrân'a karşı ilgi duyduğunu anlar, Feride bunları duyunca birden Müjgan'ın üzerine atlar.

"... Bir çılgılık kopararak Müjgan'ın üstüne atıldım, onu kuru otların içine yuvarlayarak tartaklamaya başladım." (s. 31) Kişi-kişi çatışmasının görüldüğü bu bölümde aralarındaki kavga Müjgan' ın kaçması ile çözülmüştür. Merak ögesi bir sonuca bağlanarak ve çatışma şansa bırakılmadan çözülmüştür.

Müjgan ve Feride, bir gün böğürtlen toplamaya gittiklerinde Kâmrân' ı görüp şaşırırlar. Kâmrân şehirde sıkıldığını hava almak için buralara geldiğini söyler. Kâmrân, Feride ile bol

bol vakit geçirirken bir gün ansızın Feride' ye evlilik teklifi eder. Feride ve Kâmrân nişanlanırlar. Feride küçük, yaramaz kız olmaktan vazgeçmez ancak nişanlı olmak onu biraz korkutur. Feride zamanla Kâmrân' a alışır ve nihayet evlenecekleri gün gelir. Feride düğün için hazırlanırken çarşafı bir kadın çıkagelir. Feride ile görüşerek Kâmrân' ın yurtdışında Münevver adında bir kadınla ilişkisi olduğunu söyler. Feride duyduklarına inanamaz ve birkaç satır yazarak Kâmrân' ı terk eder. Feride elinde valiziyle yollara düşer ve Gülmisal' in yanına gider. Feride, bundan sonraki hayatında ne yapacağını düşünür. Feride ninesinde kaldıktan sonra öğretmenlik yapmak için Maarif Nezareti' ne gider. Gittiği okulda haksızlığa uğrar ve başka bir okula tayini istenir. Yeni okuluna alışmaya çalışan Feride yaşadığı zorluklara rağmen tutunacak güzellikler arar. Sevdığı ve tutunduğu insanların arasında minik bir kız öğrenci vardır.

“... Üçüncü sevdiğime gelince; o, kimsesiz, küçük bir kızdır. Derse başladığımın galiba beşinci sabahıydı. Sıralara göz gezdirirken birdenbire kalbim tatlı bir heyecanla çarptı. En arka sıranın ucunda, bembeyaz denecek kadar uçuk sarı saçlı, duru beyaz tenli, melek gibi güzel çehreli bir kız çocuğu, inci gibi dişleriyle bana gülümsüyordu.” (s. 79)

Munise adındaki küçük kız üvey annesi ile yaşamaktadır. Üvey annesi Munise' ye şiddet uygular, onu aç bırakır ve onunla ilgilenmez. Bu durumu fark eden Feride, Munise' yi kurtarmak için evlat edinir. Munise ile çok güzel zaman geçirirler.

“... Munise ile öyle canciğer olduk ki... Bu küçük kız, derslerimden artakalan bütün saatlerimi alıyor.” (s. 86)

Bir gün Kâmrân' ın gönderdiği mektuplarla Feride yıkılır. Feride' nin okulunun kapanması ile tayin edilerek yaşadığı yerden ayrılması gerekir. Munise ise Feride' den gizli annesiyle görüşmektedir ve Munise tayin olacakları yere gelmek istemediğini söyler. Feride yeni tayin yerinde insanlarla anlaşılamamaktadır. Çok fazla okul değişikliği yaşayan Feride bu zaman içinde Munise' yi tekrar yanına almıştır. Kuşadası' na tayin edilen Feride, muharebe başlaması sebebiyle öğretmenliği bırakıp Zeyniler Köyü' nde evvelden tanıştığı Doktor Hayrullah Bey' in yanında hemşirelik yapmaya başlar. Burada İhsan adındaki bir asker Feride' ye evlilik teklif eder ancak Feride teklifi kabul etmez. Muharebe bittikten sonra okullar tekrar faaliyet gösterir ve Feride müdüre olarak işe başlar. Bir süre sonra Munise hastalanır ve hayatını kaybeder. Bu kaybı atlatamayan Feride Hayrullah Bey' in yanında kalmaya başlar. Feride ve Hayrullah Bey arasında çıkan dedikodular yüzünden Hayrullah Bey, kızı gibi gördüğü Feride ile kağıt üzerinde evlenmek zorunda kalır. Hayrullah Bey, bir gün Feride' nin Kâmrân ile ilgili yazılar yazdığı defterini bulur. Feride' nin yıllar geçse bile Kâmrân' ı unutmadığını anlar. Hayrullah Bey' in Feride ile konuşarak son bir isteği olduğunu, Kâmrân' a bir mektup iletmesi gerektiğini söyler. Hayrullah Bey, mektupta Feride' nin Kâmrân' ı hala sevdiğini

anlatmaktadır. Feride’ nin günlüğünü de Kâmran’ a göndermiştir. Mektubu ve günlüğü okuyan Kâmran, Feride ile tekrar kavuşur ve mutlu olurlar.

“... Ben bir köşede dilimi çıkarmış, gözlerimi şaşılaştırmış, bütün dikkatimle yırtık bir bluzun kolunu yamamakla meşguldüm.” (s. 15) Feride, romanda yaşadığı olayları komik bir dille anlatarak okurun gülmesine, heyecanlanmasına, düş kurmasına olanak sağlıyor. Okurun gülmesine ve heyecanlanmasına olanak sağlamaktadır.

“... ‘Feride, çocuğum... Sana bir haber vereceğim... Üzücü bir haber... Baban bir parça hastaymış... Bir parça diyorum ama galiba ziyadece...

Birdenbire bana da onlar gibi bir canlılık geldi:

‘Anladım Ma Sör, dedim, üzülmeyiniz... ne yapalım? Hepimiz öleceğiz...’” (s. 14)

“Çalığışu” adlı romanda birbirini seven iki insanın yaşadıkları zorluklara rağmen birbirlerine kavuşmaları ve öğretmenlik yapan Feride’ nin yaşadığı çeşitli zorluklar dile getirilmektedir. Eserde verilen çatışmalar okurun anlamlandırma düzeyine hitap eden, sevgi ve özgürlük kavramının vurgulandığı ve okurun okuma ilgisini destekleyen sürükleyici anlatımların yer aldığı çerçevede aktarılmıştır. Eserde aşırı üzücü ve acıklı olaylara yer verilmemiş, çatışmalar şansa bırakılmadan çözümlenmiştir. Merak ögesi sıklıkla kullanılmış ancak abartılmış meraka yer verilmemiştir.

İleti

“Çalığışu” adlı roman, yazınsal metin özelliği göstermektedir. Metin içerisindeki iletiler olay örgüsüyle bütünlük kurarak okura aktarılmıştır. Ana karakterin çizdiği güçlü kadın sembolü verdiği iletilerle okuru düşündürmeye sevk ediyor. Eserde verilen iletiler yaşamın içinde okurun karşısına çıkabilecek nitelikte olduğu için okurun anlam evrenine hitap etmektedir. Eserde verilen iletiler eserin kurgusuna sindirildiği için okur iletileri sezinleyebiliyor. Yazar herhangi bir ideolojiyi ya da düşünceyi okura kabullendirmeye çalışmıyor.

“... Sonra etrafımda yaşayan şeylerde teselli aramaya koyuldum. Elime geçirdiğim taze bir yaprağı yanıma, dudaklarıma sürüyor, bahçede bulduğum cılız bir kedi yavrusunu göğsüme bastırıyor, nefesimle ısıtıyordum. Daha olmazsa kendi kendime: ‘Feride, aptallığın lüzumu yok. Biraz gayret. Biliyorum ki, yaşamak için artık güler yüzden, cesaretten başka sermayen kalmamıştır’ diyordum.” (s. 71) Feride romanın başından beri hem iş hayatında hem de özel hayatında insanlarla karşı karşıya gelmiş ve çeşitli zorluklar yaşamıştır. Yaşadığı toplumdaki sorunlar eleştirel bir dille olay örgüsüne işlenmiştir. Feride yaşadığı güçlüklerle rağmen kendi çizgisini bozmadan hayatını devam ettirmek için mücadele vermektedir.

“... Bu deftere bütün hayatını yazmıştı. O vakit, ümidimi kestim, onu kendi çocuğum gibi tedavi etmek istiyordum. İnsanların fesadı, fitnesi buna da imkân vermedi. Bu aralık iyice bir adam bulup onu evlendirmeyi düşündüm. Fakat bu tehlikeliydi. Kocasını ne kadar insan adam olursa olsun, ondan aşk isteyecekti. Gerçi kızcağızım bunun için doğmuştu, bunun için öliyordu, fakat bir yabancının aşkı onun için bir hazin angarya olacaktı.” (s. 122) Romanın genelinde işlenen konuya ve Hayrullah Bey’ in Kâmran’ a yazdığı mektuptaki bu satırlara bakıldığında Feride ve Kâmran’ ın yaşadıkları kötü olaylara karşı yıllar geçse bile birbirlerini unutamadıklarını, aşklarının önüne kimsenin geçemediğini ve sonunda kavuştuklarını görmekteyiz.

Dil ve Anlatım

“Çalığışu” romanında anlatım, okurun olanaklarına ve doğasına uygun şekilde aktarılmaktadır. Anlatım kısa, duru ve içten tümcelerle yapılandırılıp eski dilin sözcükleriyle anlam karmaşasına yer verilmemiştir. Eserde kullanılan kelimeler okurun dilsel yüzeyini destekleyerek çocuğun kavram gelişimine destek vermektedir.

Atasözü kullanımı

“... ‘Bülbülün çektiği dili belasıdır!’ derler, yine bir münasebetsizlik ettim, hiç lüzum yokken: ‘Biraz iyileştiniz inşallah?’ diye bir nezaket yapmak istedim. ” (s. 66)

Birleşik sözcük kullanımı

“... Bir kere yaşça büyüktü. Sonra çok uslu ve ağırbaşlıydı. ” (s. 11)

“... Munise ile öyle cancığer olduk ki...” (s. 86)

Anlatımda yer verilen atasözleri ve birleşik sözcük kullanımları ile okurun söz varlığına katkı sağlanmaktadır.

Yabancı sözcük kullanımı

“Çalığışu” adlı romanda ; muvaffakiyet (s. 28), pardösü, müteessir (s. 49), levazım (s. 73), gourde (s. 21) gibi yabancı kelimelerin kullanımına yer verilmiştir.

Yazım yanlışı

“... Bu iki haftayı geçirmek için Kozyatağı’na gittiğim zaman kirazlar yetiştirmiş, büyük bahçenin caddeye bakan yüzünü baştanbaşa kaplayan kiraz ağaçları yemişlerle donanmış bulunurdu. ” (s. 17) Cümle içindeki “baştan başa” sözcüğü ayrı yazılmalıdır.

Resimler

“Çalığışu” adlı eserde herhangi bir resim kullanılmamıştır.

3.1.4. Harry Potter ve Felsefe Taşı

Yapı kredi Yayınları

66. Baskı: Nisan 2001

Yazar: J.K. Rowling

Sayfa sayısı: 272

Karakterler

“Harry Potter ve Felsefe Taşı” adlı romanın başkişisi Harry Potter’ dır. Harry annesi ve babasını kaybetmiş, teyzesinin ailesi ile yaşamaktadır. Harry, roman başında yaşadığı olaylardan dolayı içe dönük bir karakteri sergilerken romanın sonuna doğru gittiği okul ve edindiği arkadaşlıklarla daha sosyal bir karakter haline gelmiştir. Harry okul sayesinde daha özgüvenli bir karakter olmuştur ve devingen karakter özellikleri göstermektedir. Karakterin dönüşümü olaylar ile bağlantılı ve kesintisiz verildiği için inandırıcı olmuştur. Harry birçok farklı özelliğiyle tanıtılarak açık (geliştirilmiş) karakter özelliği göstermektedir. Karakter roman içinde olağanüstü olaylara eşlik ettiği için okurun hayal dünyasını beslerken kurduğu arkadaşlıklarla beraber farklı olaylara sürüklenmiştir. Romandaki başkişi, okurun özdeşim kurabileceği karakter özelliklerini barındırmaktadır.

Mr. Dursley, Harry Potter’ in eniştesidir. Mrs. Dursley, Harry Potter’ in teyzedir. Dudley, Harry Potter’ in kuzenidir. Dumbledore, Harry Potter’ in akıl danıştığı, bilge, araştırmacı ve zeki bir büyücüdür. Hagrid, Harry Potter’ ı yaşadığı yerden alıp büyücülük okuluna götürmeye gelen dev görünümlü bir karakterdir. Profesör McGonagall, Hogwarts adlı büyücülük okulunda profesör ve yardımcı olarak çalışmaktadır. Hermione, Harry’ nin trende tanıştığı ve okuldaki kız arkadaşıdır. Ron, Harry’ nin trende tanıştığı ve okuldaki erkek arkadaşıdır. Malfoy, Harry’ nin okuldaki rakibidir. Harry ile ilgili kötü planlar kurar. Profesör Snape, Howgarts okulunda görevli ve Felsefe Taşı’ nı korumaya çalışan büyücüdür. Voldemort, Harry’ nin annesi ve babasını öldüren karakterdir. Harry öldürmeye çalışmıştır ancak yaptığı büyü Harry’ i etkilememiştir ve Voldemort olanlar karşısında şaşkına dönüp kaçmıştır. Bir daha kendisinden haber alınamamıştır. Felsefe Taşı’ nın peşindedir. Quirrell, Voldemort, Quirrell’ in bedenine girmiştir ve Harry ile savaşmıştır.

“... Uzun boyluydu, zayıftı; saçının sakalının kırlarına bakılırsa çok yaşlıydı; saçı da sakalı da kemerine sıkıştırılacak kadar uzundu.” (s. 15) Karakter geliştirmede fiziki özellikleri ile tanıtılan karakterlere yer verilmiştir.

“... Doğru, kendimi tanıtmadım. Ben Rubeus Hagrid. Hogwarts’ ta Anahtarların ve Toprakların Bekçisi.” (s. 48) Karakter geliştirmede, karakter kendi yorumunu ifade ederek kendisini tanıtmaktadır.

Konu

Hikayenin başkışisi Harry Potter, annesiyle babasını kaybettikten sonra teyzesi ve eniştesiyle yaşamaya başlayan özel güçleri olan bir çocuktur. Ancak kendisi özel güçleri olduğunu bilmemektedir. Harry’ nin yaşadığı eve aniden gelen mektuplar ve etrafta gezinen pelerinli insanlar herkesi tedirgin etmeye başlar. Harry yaşadığı evde eniştesi Mr. Dursley, teyzesi Mrs. Dursley, kuzeni Dudley tarafından zorbalığa uğramakta ve üzücü olaylara maruz kalmaktadır.

“... Vernon Enişte, kapıdan bin güçlkle geçer geçmez, ‘Mektubum nerede?’ dedi Harry. ‘Kim yazmış?’

“... ‘Hiç kimse. Yanlışlıkla sana yollanmış,’ diye kestirip attı Vernon Enişte. ‘Yaktım’.

Harry, öfkeyle, ‘Yanlışlık yoktu,’ dedi. ‘Benim dolabım bile yazılıydı üstünde.’

‘KES!’ diye bağırdı Vernon Enişte, tavandan birkaç örümcek düştü.” (s. 39)

Harry’ e ansızın bir mektup gelmiştir fakat eniştesi mektubu Harry’ e mektubu vermek istemez. Vernon enişte mektubun bir daha gelmeyeceğini düşünürken evin çatısından ve kapısından binlerce mektup girmeye başlar. Vernon, evdeki herkesi alarak evden uzakta bir barakaya yerleşmek için yola çıkar. Hagrid adındaki -görünüşü devi andıran karakter- Harry’ i saklandıkları yerde bulur ve onunla konuşup aslında bir büyücü olduğunu ve Hogwarts Cadılık ve Büyücülük Okulu’nun Harry’ i çağırdığına dair mektubu verir. Harry’nin annesi ve babası da büyücüdür. Harry küçük yaşta Voldemort adında büyücü annesi ve babasını öldürmüş ancak Harry’ i öldürmeye gücü yetmiştir. Harry tüm bu duyduklarından sonra oradan ayrılıp Hagrid ile büyücülük okuluna gitmek için yola koyulur. Okula çağırılan tüm öğrenciler tren garından alınarak okula götürülür. Harry trende Ron ve Hermione ile arkadaşlık kurar. Harry ve trendeki diğer kişilere okula geldiklerinde kurallar anlatılıp okul gezdirilir. Harry okulda asa kullanmayı, süpürgesini ve uçmayı öğrenirken büyücülük ile ilgili çeşitli dersler alarak eğimini sürdürür. Bu arada Harry ve arkadaşları Malfoy adındaki başka bir büyücü çocuk ile sürekli tartışma yaşarlar ve Malfoy, Harry’ i kendine rakip görür.

“... Harry, o kadar dersin üstüne haftada üç gün antrenmanı da binince, Hogwarts’ ta iki ayın nasıl geçip gittiğini fark etmedi bile. Şato, kendisine Privet Drive’ dan çok da sıcak bir yuva olmuştu. Temel bilgileri öğrendikleri için, derslere de gittikçe daha ilginç oluyordu. (s. 153)

Harry, Ron ve Hermione bir gece meraklarına yenik düşerek girmemeleri gereken üçüncü koridora girerler. Orada üç başlı bir köpek ve aynayla karşılaşır. Üç başlı köpek aslında Kelid Aynası' nın içindeki Felsefe Taşı' nı korumaktadır. Felsefe Taşı, ölümsüzlüğü simgelemektedir.

“... Eski simyacılık bilimi, olağanüstü güçleri olan efsanevi Felsefe Taşı' nın yapımıyla doğrudan ilişkilidir. Taş herhangi bir maddeyi altına çevirebilir. İçeni ölümsüz kılan Yaşam İksiri' ni de yaratabilir.” (s. 195)

Harry ve arkadaşları Felsefe Taşı hakkında bilgiler bulmaya çalışırken Hogwarts' ta görevli Profesör Snape, Felsefe Taşı' nı Voldemort' dan korumaya çalışmaktadır. Çocuklar bu bilgiyi edinmedikleri için Snape' nin şüpheli hareketlerinden sonra tedirgin olurlar. Felsefe Taşı' nın peşinde olan asıl kişi Quirrell' dir. Voldemort, Harry'yi kandırarak Felsefe Taşı' na sahip olmak için Quirrell' in bedenini ele geçirir. Harry, taşa ulaştığında Voldemort ile mücadeleye girerek galip gelir. Voldemort, Quirrell' un bedenini terk eder ve toz bulutuna dönüşür. Harry ise bayılmıştır ve uyandığında Dumbledore yanındadır. Dumbledore, Harry' ye taşın kimsenin eline geçmemesi için taş yok edeceğini söyler. Harry bu habere sevinir. Nihayet okulun son günü gelmiştir ve Harry okul birincisi olmuştur. Tüm öğrenciler tatil yapmak üzere evlerine doğru yola koyulurlar. Harry, sihirli güçleri olduğu için teyzesinin evine giderken bu kez daha özgüvenlidir.

“... Harry asayı aldı. Ansızın bir sıcaklık duydu parmaklarında. Başının üstüne kaldırdı onu, tozlu havada vınlatarak indirdi; asanın ucundan havai fişekler gibi kırmızı, altın rengi kıvılcımlar fişkırdı, duvarlarda oynayan ışıklar belirdi.” (s. 80) Roman içindeki anlatımlar okuyucunun anlatımda sürüklenmesine ve merak ögesinin diri tutulmasına katkı sağlamaktadır. Merak ögesi abartılmamış olaylar bir sıra halinde açıklanarak verilmiştir.

“... Öğrenciler bir baykuş YA DA bir kedi YA DA bir kurbağa getirebilirler.” (s. 65)

“... VELİLERİN DİKKATİNE BİRİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN SÜPÜRGELERİ KULLANMALARI YASAKTIR.” (s. 65) “Harry Potter ve Felsefe Taşı” adlı romanda, hayal gücünün sınırlarını zorlayan ve düş kurarken fantastik bulguları içinde barındıran anlatımlara yer verilmiştir.

Eserde ele alınan konu, doğum gününde özel güçleri olduğunu öğrenen Harry'nin yaşadıkları ve Lord Voldemort ile mücadelesi anlatılmaktadır. Harry'nin teyzesinin evinde yaşarken kuzeni ve eniştesi ile olan çatışmalar, büyücülük okuluna girdikten sonra Malfoy' in Harry ile çatışması, Harry'nin Voldemort ile taş için girdiği çatışma roman içindeki kişi-kişi çatışmalarına örnek verilebilir. Çatışmalar olayların sonuca bağlanması ile çözülmekte ve

okurun anlayacağı dilde aktarılmaktadır. Çatışmalarda anlaşmazlıkların çözümü üzerinde durulmuştur. Çatışmalarda Harry’ nin okulda kurduğu güzel arkadaşlıklar sevginin önemini ve Harry’nin büyücülük okuluna gitmeye karar vermesi, bununla beraber özgürleşmesi okurda güzel duygular uyandırabilir. Aşırı üzücü, duygusallıkta abartıya kaçan anlatımlara yer verilmemiştir.

İleti

Eser, yazınsal metin özellikleri taşımaktadır. Roman içerisinde öğretici iletiler bazı bölümlerde direkt verilmiştir. İletiler romanın kurgusuyla desteklenirken okurun anlamasına olanak sağlamak ve iletinin sunum şekli yaş grubuna hitap etmektedir. Bununla beraber iletiler okura kabul ettirilmeye çalışılmamış, insani duygulara dokunulmuştur.

“... Geri bakalım, yabancı, ama dikkat et, sakın

Kendini koy verip de hırsa kapılmayasın,

Alın teri dökmeden köşe dönme hevesi

Canına okur sonra, bak bizden söylemesi,

Seninle olmayan bir şey yürüteceksen unut

Aklını başına al, sonra da kendini tut,

Hırsızlığa kalkarsan, bir daha düşün yine,

Başka şeyler bulursun çil altınlar yerine.” (s. 69-70)

Harry ve Hagrid okul için alışveriş yaparken girdikleri bir mekanda bu yazıyla karşılaşır. Okulun ve büyücülüğün bazı kurallarının olduğu ve bu kurallara uyulması gerektiği romanın başında okura sezdirilmiştir. Eserde, sezdirme yoluyla verilmeye çalışılan bir diğer ileti ise Harry’ nin teyzesi ile yaşarken özgüvensiz olması ancak büyücülük okuluna gidince sevdiği şeyleri yaparak ve yaşayarak ayakları yere sağlam basan bir çocuğa dönüşmesidir. Harry’nin okulda kurduğu dostluklar, doğruluk için verdiği mücadele ve başarılı olmak için elinden geleni yapması da okura sezdirilen diğer iletilerdendir.

Dil ve anlatım

Roman içerisinde kullanılan dil okurun dünyasına hitap ederken kelimeler sayesinde anlatımda akıcılık sağlanmaktadır. Olağanüstü anlatımların sıklıkla kullanıldığı romanda, anlatımın karmaşıklığa yol açmaması için kısa ve duru anlatıma başvurulmuştur. Okurun kelime haznesini desteklerken yeni kelimelerin kullanımı kelime haznelerini geliştirecek şekilde romana aktarılmıştır. Anlatımda deyimlerin kullanımına sıkça başvurulmuştur.

Anlatımda “*parşömen* (s. 64), *turnike* (s. 65), *pipo*, *köhne* ve *plakçı* (s. 66), *teleskop* (s. 69)” gibi yabancı kelime kullanımlarına yer verilmiştir.

“... Gece çöktü, beklenen fırtına patladı. Dev dalgaların köpükleri kulübenin duvarlarını sıırıslıklam etti, azgın rüzgar köhne pencereleri sarsmaya başladı. ” (s. 45-46)
Anlatımı zenginleştirmek için kullanılan betimlemeler ve kelime dağarcıklarını genişletmek için kullanılan sözcüklere yer verilmiştir.

Deyimler ve ikilemeler

“... Harry’nin gözleri, çarpan soğuk hava yüzünden sızlıyordu; ama fal taşı gibi açık tuttu onları.” (s. 71)

“... Harry’nin yüreği hopladı; Hagrid’le çalışacaklarsa pek de o kadar ağır sayılmazdı ceza.” (s. 219)

“... Voldemort’un adı bile onları ürkütme yetmişti gerçi, ama sınav hazırlıklarına öylesine dalmışlardı ki, ne Snape’in ne de bir başkasının çevirdiği dolaplara kafa yoracak vakitleri yoktu.” (s. 232)

“... Heyecanlı heyecanlı fısıldaşıyorlardı.” (s. 11)

Yazım yanlışlığı ve noktalama işareti yanlışlıkları

“... ‘KES!’ diye bağırdı Vernon Enişte, tavandan birkaç örümcek düştü.” (s. 39) “Kes” kelimesi küçük harflerle yazılmalıdır.

“... Öğrenciler bir baykuş YA DA bir kedi YA DA bir kurbağa getirebilirler.” (s. 65)
“Ya da” kelimesi cümle içerisinde büyük yazılmamalıdır.

“... Harry’ nin Dursley’ lerle son ayı pek de keyifli geçmedi.” (s. 83) Cümlede “-lerle” eki ayrı yazılmamalıdır.

“... Ateşe baktı Harry. Şimdi düşünüyordu da... ne zaman teyzesiyle eniştesini çileden çıkaracak garip bir şey olduyse Harry ya tedirgin ya öfkeli...” (s. 57) Cümlede kullanılan üç noktadan sonra küçük harf ile başlanmamalıdır.

Resimler

“Harry Potter ve Felsefe Taşı” adlı roman içerisinde herhangi bir görsel kullanımına rastlanmamıştır.

3.1.5. Saftirik Greg’in Günlüğü

Epsilon Yayıncılık

11. Baskı: Ocak 2012

Yazar: Jeff Kinney

Sayfa sayısı: 223

Karakterler

Saftirik, kitabın başkişisidir. Günlük hayatta başından geçenleri anlatan Saftirik, hareketli ve yaramazlıkları seven bir karakterdir. Rowley, Saftirik' in en yakın arkadaşıdır. Saftirik annesi ve Saftirik babası, Saftirik' in hareketli ve yaramaz tutumlarına karşı bazen sert kurallar koyarken çoğu zamanda Saftirik' i mutlu etmek isterler. Bay Underwood, Saftirik' in beden eğitimi öğretmenidir. Fregley, Saftirik' in güreşte rakibidir. Manny, Saftirik 'in mahallesinde yaşayan bir çocuktur. Bay Ira, Saftirik 'in okulunda görev yapan öğretmendir. Bay Winsky, okul müdürüdür. Fregley, Saftirik 'in arkadaşıdır. Saftirik ve Rowley' e zorbalık yapan gençler, Saftirik ve Rowley' e zorla çürümüş peynir yedirmeye çalışmışlardır.

Eserde başkişi, eser içinde kendisini sohbet havasında anlatarak tanıtmaktadır. Başkişi, yan kişileri davranış ve eylemleriyle okura tanıtmaktadır.

“...Rowley teknik olarak benim en iyi arkadaşım ama bu her an değişebilir elbette. Okulun ilk gününden beri Rowley' den uzak duruyordum, çünkü beni çok kızdıracak bir şey yapmıştı.” (s. 23)

Saftirik, karakterini birçok farklı özellik ile ortaya koyarken açık karakter özelliği göstermektedir. Durağan karakter özelliği çerçevesinde eser içinde Saftirik karakterinde herhangi bir değişim görülmemektedir. Saftirik' in, eserde çevresinde yaşadıklarını ve arkadaşlıklarını anlatması okur grubunun yaşam alanlarına dokunarak okurun özdeşim kurmasına katkı sağlamaktadır.

Konu

“Saftirik Greg' in Günlüğü” adlı eser Saftirik adlı kahramanın sözleriyle başlamaktadır.

“... Bir kere şunu baştan söyliyim: bu bir GÜNLÜK, hatıra defteri değil.” (s. 7)

“Saftirik Greg' in Günlüğü” adlı eser, Saftirik adlı kahramanın haftanın isimlerini başlık atarak altına yaşadığı olayları ve duygu durumları anlattığı ve bu durumların resmedildiği bir günlüktür. Saftirik yaz tatilinin bitmesiyle okula başlar. Okulda bulunan arkadaşlarından pek memnun değildir, aynı zamanda da okulu sevmez. Hafta sonu okuldan yakın arkadaşı olan Rowley' in yanına gider. Arkadaşını çok sevdiğini ancak ara sıra sorunlar yaşadığını anlatır.

“... Okulun ilk gününden beri Rowley’ den uzak duruyordum, çünkü beni çok kızdıracak bir şey yapmıştı.” (s. 23) Saftirik ve Rowley arasında çıkan anlaşmazlık kişi-kişi çatışmasına örnek olabilir.

“... Maalesef babam benim becerilerimi hiç takdir etmiyor. Ne zaman dışarı çıkıp ‘sosyal’ bir şey yapsam beni azarlıyor.” (s. 30) Kişi-kişi çatışması olan bu sorun baba ile uzlaşamayan bir konunun ortaya çıkışını ele almaktadır.

Saftirik günlüğünde yaşadığı olaylardan kesitler anlatmaktadır. Saftirik’ in yaşadığı evde bir sanatçının şarkılarının bulunduğu cd vardır. Ancak içerisinde bulunan müzikler büyüklerin dinleyebileceği tarzda olduğu için anne ve babası Saftirik’ in müzikleri dinlemesini istemezler. Saftirik gece gizlice müzik dinlemek ister ve Saftirik kulaklık takmayınca müzik sesi tüm evde yüksek sesle duyulur. Babası sesi duyunca salona gelir ve Saftirik’ e bilgisayar oyunu oynamama cezası verir. Bir başka gün Saftirik, annesinden Rowley ile kendisini perili evin açılışına götürmesini ister. Kostümlerini giyerek açılışa giderler. İçeri girdiklerinde çeşitli oyunlarla hazırlanmış odalar vardır. Elinde testeresi ile bir adam Rowley ve Saftirik’ i kovalar. Annesi adama kızar ve evden ayrılırlar.

Saftirik ilerleyen günlüğünde Cadılar Bayramı’na hazırlandığından, Bay Underwood’ un öncülüğünde rakibi Fregley ile güreş yaptığından, okulda sergilenecek bir oyunda rol aldığından, aile arasında kutlama yapılarak hediye alışverişi yapıldığından bahsetmiştir.

“... Ama annem de şaşırmış gibiydi. Bana bir bilgisayar oyunu ALDIĞINI, kutuda kazağın ne aradığı konusunda hiçbir fikrinin olmadığını söyledi.” (s. 133) Saftirik istediği bilgisayar oyununu kimsenin kendisine hediye almadığını düşünürken annesinden aldığı hediye ile çok sevinmiştir ancak hediye kaybolmuştur. Eserin bu kısmında merak ögesi canlı tutulmuş ve abartılmadan sonuçlanmıştır.

Yılbaşı gecesi kardeşiyle oyun oynarken kardeşinin büyük bir ip yumağı yutmasına sebep olan Saftirik ailesi ile anlaşmazlığa sürüklenmiştir. Kişi-kişi çatışmasında, ailesi ile çatışan Saftirik’ in yaşadıkları okurun anlayacağı şekilde kurgulanmıştır. Çatışma Saftirik’ e verilen ceza ile sonlandırılmıştır.

“... İşte bu yüzden saat yedide beni yatmaya gönderdiler. Yılbaşı gecesi aşağıda onlarla birlikte oturup TV izlememe izin vermediler.” (s. 141)

Eserde ele alınan konu Saftirik adlı başkişinin gündelik hayatta yaşadığı olayları ve duygu durumunu anlatmasıdır. Yazar konuyu başkişinin etrafında şekillendirmiştir. Saftirik günlüğünde yaşadığı olayları sıralamaktadır. Arkadaşı Rowley’ in yaralanması üzerine kendisini yaralı göstererek kızların ilgisini çekmeye çalışır, okulda yapılacak olan proje ödevine

katılır, bir grup arkadaşı ile okulun güvenlik kolu seçilir, kardan adam yapar, okulun karikatür köşesi için çizimler yapar, arkadaşının başına gelen bir olaya müdahale eder, en yakın arkadaşıyla Rowley ile iletişimi kesilir, bir grup genç tarafından Rowley ile zorbalığa uğrar ve aralarındaki dayanışma sayesinde tekrar barışırlar, Saftirik dönemin son okul gününü de anlatarak günlüğünü noktalar.

Rowley ile Saftirik yaşadığı problemlerden sonra aralarında bir süre anlaşmazlık olur. Saftirik barışmak için yollar ararken merak ögesi diri tutulmuş ve yaşanan olaylar sayesinde aralarındaki problem çözülür.

“...İlk kurban Rowley oldu. İri yarı genç onu tuttu ve Peynir’ e doğru sürükledi.” (s. 216)

Kişi-kşi çatışmasının ortaya çıktığı bu cümlelerde zorbalık yapan bir grup gencin Saftirik ve arkadaşına yaptıkları anlatılmıştır. Çatışma Saftirik’ in çocuklarla konuşması ile sonlanmıştır. Yaşanan çatışmalar okurun anlamlandıracağı düzeyde verilmiştir. Üzücü ve acıklı olaylar aşırı duygusallığa kaçmadan verilmiştir. Eserde okurun eğlenmesine olanak sağlayan anlatımlara yer verilmiştir.

İleti

“... İnsanların sizinle ilgili büyük beklentilere sahip olmamalarını sağlayın. Böylece pek fazla şey yapmanıza gerek kalmadan onları şaşırtmayı başarabilirsiniz.” (s. 21)

“.... Annem ödül olarak beni dondurma yemeye götürdü. Bütün bunlar şunu öğretti: İnsanın arada sırada annesini dinlemesi hiç de fena olmuyormuş!” (s. 191) Saftirik yaşadığı bir olayda annesinin söylediklerini yerine getirerek olayı olumlu bir şekilde sonlandırmıştır ve annesine minnettar olmuştur.

“Saftirik Greg’in Günlüğü” adlı eserde yazınsal metin özelliği ön plana çıkarken çocuğun duymasına olanak sağlayan iletiler hem açık hem kapalı ileti özelliğinde verilmiştir. Kurgunun içine sindirilen iletiler yazarın ideoloji ya da düşüncelerini kabul ettirme çabası taşımamaktadır. Saftirik’ in okulda yaşadığı olaylar yaşam içinden kesitler sunarak okurun anlam dünyasına hitap edebilecek şekilde kurgulanmıştır. Saftirik günlük hayattan kesitler sunarak yaşama ve insana dair anlatılara eserde yer vermiştir.

Dil ve anlatım

Eser içerisinde anlatım yapılırken bazı kelimelerin harfleri cümle içinde büyük yazılmıştır. Saftirik adlı kahramanın kendisi tarafından yazılan günlüğün yazımı yapılırken bazı anlatımlarda dil kuralları göz ardı edilmiştir. “Saftirik Greg’in Günlüğü” adlı eserde okurun

dünyasına hitap eden kısa ve duru biçimde sunulan anlatımlar bulunmaktadır. Eser içinde yapılan yazım ve noktalama işareti yanlışları tespit edilmiştir. Eser içinde yabancı kelime kullanımlarına “*imaj* (s. 24), *prodüksiyon* (s. 112) , *popülarite* (s. 148), *ikonik* (s. 170), *anons* (s. 185), *karikatürist* (s. 170), *karikatür* (s. 174)” rastlanmaktadır.

İkileme kullanımı

“... Ama yorganın başına çekmiş, mışıl mışıl uyuyordu.” (s. 19)

Yazım yanlışları ve noktalama işaretlerinin yanlış kullanımı

“... O PEYNİR parçası, geçen bahardan beri asfaltın üzerinde duruyor.” (s. 15)

“... İlk kurban Rowley oldu. İri yarı genç onu tuttu ve Peynir 'e doğru sürükledi.” (s. 216)

“Peynir” kelimesi özel ad olmadığı halde büyük harflerle yazılmıştır ve gelen ek kesme işareti ile ayrılmalıdır.

“... Bir kere şunu baştan söyliyim: bu bir GÜNLÜK, hatıra defteri değil.” (s. 7) Günlük kelimesi özel ad olmadığı halde büyük harflerle yazılmıştır. “Söyliyim mi?” şeklinde yazılan kelimenin doğru yazımı “söyleyeyim mi?” olmalıdır. “Günlük” kelimesi küçük harflerle yazılmalıdır.

“... Okulun ilk gününden beri Rowley'den uzak duruyordum, çünkü beni çok kızdıracak bir şey yapmıştı.” (s. 23) “Çünkü” kelimesinde önce noktalama işareti kullanılmamalıdır.

“... Ama annem de şaşırmış gibiydi. Bana bir bilgisayar oyunu ALDIĞINI, kutuda kazağın ne aradığı konusunda hiçbir fikrinin olmadığını söyledi.” (s. 133) “Aldığını” kelimesi özel ad olmadığı halde büyük harflerle yazılmıştır.

“... Aslında Rowley ile arkadaşlık etmek eğlenceli; çünkü Rodrick'in BANA yaptığı bütün eşek şakalarını ben de onun üzerinde deneyebiliyorum.” (s. 25) Eserde verilen bu cümlede “bana” sözcüğü küçük yazılmalı ve “çünkü” kelimesinden önce noktalama işareti kullanılmamalıdır.

“... İşte bu yüzden saat yedide beni yatmaya gönderdiler. Yılbaşı gecesi aşağıda onlarla birlikte oturup TV izlememe izin vermediler.” (s. 141) Eserde verilen bu cümlede “onlarla” ve “birlikte” kelimelerinin aynı anda kullanımı ile ortaya çıkan anlatım bozukluğu verilmiştir.

Resimler

“Saftirik Greg'in Günlüğü” adlı eserde, görseller metin ile uyumlu olacak şekilde sayfalara dağıtılmıştır. Çizgilerin ahenginden yararlanılan eserde önemli olan metin ile görselin

anlatımda güç birliği sağlamasıdır. Siyah-beyaz çizimlerin yapıldığı eserde görsel hareketliliği kullanarak çizgilerin biçimi özgünleştirilmiştir. Kitap içinde yer alan kahramanlar fiziksel özellikleri değişmeden eser sonuna kadar devam etmektedirler.

Eser içinde anlatılan olaylar görsellere yansıtılmış ve gerçeklik algısı değiştirilmeden sürdürülmüştür. Bu algı okurun ilgisini çekecek biçimde kurgulanırken okurun belleğinde canlandırılmasına destek olmuştur. Okur metne odaklanırken resimler sayesinde anlatım dilini görsel dile çevirerek yorumlama gücünü de geliştirmektedir. Kendi zihinsel becerilerini devreye sokan okur için görseller düşünme ve düş kurma becerilerine katkı sağlamaktadır. Görseller mizahi unsurun ışığında metni yansıtarak okurun eğlenmesine olanak sağlamaktadır.

Metnin anlamı ortaya çıkarken kullanılan kavramlar okurun sözcük hafızasında boşluk yaratmamakta bununla beraber metindeki kavramlardan yeni anlamlar çıkarıp farklı metinler kurmaları için ön hazırlık sağlamaktadır. Metinlerle görsellerin desteklendiği eserde kullanılan çizgiler okurun hayal dünyasına hitap ederken okurun özgün çizimler oluşturmaya yardımcı olmaktadır.

3.1.6. Kral Şakir: Dostum Bu Çok Havalı!

Eksik Parça Yayıncılık

1. Baskı: Ocak 2019

Yazar: Haluk Can Dizdaroğlu

Sayfa sayısı: 208

Karakterler

“Kral Şakir: Dostum Bu Çok Havalı!” resimli hikaye kitabının başkahramanı Kral Şakir’dir. Kitaptaki karakterler aslında birer hayvandır ve kendilerine ait özellikleri vardır. Hikayenin baş kahramanı Şakir, bir aslandır ve aksesuar olarak şapka takmayı çok sever. Şakir maceracı, teknolojik gelişmeleri yakından takip eden, gizemli araştırmalar yapan neşeli bir karakterdir. Arkadaşı Necati ve babası Remzi ile güzel vakit geçirir. Şakir ve Necati başlarını derde soktuklarında Remzi’den yardım isterler. Fil Necati, Kral Şakir’ in en yakın dostudur. Kral Şakir, Necati ve Remzi genelde beraber hareket ederler. Çılgın Cüneyt, Şakir’ in mahallesinde yaşayan ve genelde çocukların korktuğu bir karakterdir. Koala Cemil, Zürafa Arif ve Zebra Şakir’ in okul arkadaşısıdır. Eşek Berrin Teyze, Kral Şakir’ in mahallesinde oturmaktadır. Uyuz Tanju, mahalle sakinlerinden birisidir. Karşılıksız yardım yapmayı sevmez. Hikayede aşçı rolünde oynar. Maksimus, oyun tasarımcısıdır. Tasarladığı oyunu sunmak için

oyun fuarına katılmıştır. Fil Necati' nin annesi ve babası, Necati' yi görmek için ziyarete gelirler. Babası baskıcı bir kişidir, Necati' nin istediği mesleği yapmasını istemese de zamanla anlayışlı bir karakter olmuştur.

Hikaye içindeki kahramanların geliştirilmesinde Kral Şakir adındaki karakterin yorumları etkili olmuştur. Kral Şakir diğer karakterleri öne çıkan özellikleriyle tanıtır. Kral Şakir açık ve devingen bir karakterdir. Birçok yönden tanıtılan Şakir, yan kişilerle yaşadığı olaylardan sonuçlar çıkarıp düşüncelerini ve değerlerini ifade etmektedir. Şakir' in değişen tutumları ve fikirleri okur tarafında görünür kılınırken inandırıcılık kavramı zayıflatılmamıştır. Karakter çocuğun özdeşim kuracağı özellikler taşıırken yaşadıkları bazı olaylar fantastik olduğu için çocuğun kendi günlük hayatında karşılaşacağı olaylar olmayabilir.

Konu

“Kral Şakir: Dostum Bu Çok Havalı!” adlı resimli hikaye kitabında dört adet hikaye vardır. Hikâyelerin olay örgüleri birbirlerinden bağımsız olarak kendi içlerinde bir bütünlük sunmaktadırlar.

“Gizemli komşu” , adındaki birinci hikaye, Şakir' in sözleriyle başlar:

“... Sabahları daha hava aydınlanmadan yollara düşüp okula gideriz. Bazılarımız okula uzaksa ya da ailesinin karşılayacak gücü varsa servise biner.” (s. 21)

Şakir bir sabah okula gitmek için evden çıkar ve yolda arkadaşı Zürafa Arif ile karşılaşır, beraber okula gitmeye karar verirler. Kral Şakir mahalledeki arkadaşlarıyla okula giderken yolda Çılgın Cüneyt ile karşılaşır. Mahalledeki herkes Çılgın Cüneyt' ten korkmaktadır. Çünkü Çılgın Cüneyt mahalledeki insanlara kötü davranıp onları huzursuz etmektedir. Kral Şakir arkadaşlarıyla Cüneyt' ten saklanmak için bir köşe bulurlar. Cüneyt insanlara kötülük yapıp evine döndüğünde, Kral Şakir ve arkadaşları da saklandıkları yerden çıkıp evlerine giderler.

“... Adam resmen sokaktaki herkese tek tek bulaşıyor. Şimdi de gitti bebek arabasıyla yürüyen Eşek Berrin Teyze' ye çattı.” (s. 28) Hikayede Cüneyt adındaki karakterin, mahalledeki herkese kötü davrandığı bir sabahtan alınan bu kesit kişi-kişi çatışmasına da örnekler sunmaktadır.

Kral Şakir eve gittiğinde babası ve Necati ile “Korkunç Hastane” adlı oyunu oynamaya karar verirler. Ancak oyunun içinde bulunan kartların şekillerinden korktukları için oyunu oynamaktan vazgeçerler. Kral Şakir camdan dışarıya bakarken Çılgın Cüneyt' in bulunduğu apartmanda bir gariplik olduğunu hisseder ve bunu babasıyla paylaşır.

“... Gözlerimi kısmış bakarken camda bir gölge belirdi, resmen gulyabani gibi bir yaratığın gölgesi idi bu. Anlamaya çalışırken yaratık bana el salladı, bildiğiniz selamlaştık. Bitmeyen bir kabusun tam ortasına düşmüştüm. Of yaa, benim şu gencecik yaşımda bu kadar gerilmemem lazım.” (s. 36-37)

Remzi camdan bakarken bir şey görmemesine rağmen Şakir’ in bu cümleleri sarf etmiş olması hikayede abartılmış merakın ön plana çıktığını göstermektedir.

Remzi Kral Şakir’ i ve Necati’ yi korkularından uzaklaştırmak için onlara bir uçurtma günü düzenler. Şakir'in uçurtmasının ipi bir anda elinden kaçır ve uçurtma Çılgın Cüneyt' in evinin camından içeriye girer. Necati, Kral Şakir ve Remzi kendi boylarına göre birer tane koli bularak içerisine girip gizlice Cüneyt’ in evine uçurtmayı almaya giderler. Mahalleden geçen kişiler kolileri sokağa Cüneyt’ in attığını düşünerek kolileri Cüneyt’ in camından içeriye fırlattılar. Remzi, Necati ve Kral Şakir kendilerini birdenbire Cüneyt’ in salonunda bulurlar. Remzi, Kral Şakir ve Necati kısa süre sonra eve gelen Çılgın Cüneyt tarafından yakalanırlar. Çılgın Cüneyt eve girenleri korkutmak için odadan Gulyabani Metin diye bir yaratığı çağırır. Bu korkunç yaratık aslında Cüneyt’ in komedyenlik yaptığı yıllarda seslendirme için kullandığı kuklasıdır. Kral Şakir bir anda tüm olayı çözer.

“... İşte yine bir anda olayı çözmüştüm.” (s. 59)

Kral Şakir’ in Çılgın Cüneyt'in gizemini çözmesi ve onun neler yaşadığını ortaya çıkarması Kral Şakir' in kendisiyle olan çatışmasına bir örnektir. Cüneyt ve diğer kişilerin arasındaki çatışmaların sebebi Kral Şakir tarafından açıklanır ve bu açıklama okurun anlayabileceği bir şekilde ayrıntılı olarak kitapta verilir. Cüneyt aslında yalnız olduğu için insanlara kötü davrandığını eskiden çok eğlenceli biri olduğunu açıklar. Kral Şakir, Remzi ve Necati, Cüneyt’ in yaşlı olduğu için kendini yalnız hissettiğini anlarlar ve Cüneyt’ e arkadaşlık teklif ederek onun yanında olurlar.

“... Biz dört tarafa kaçınca Çılgın Cüneyt yerden dişlerini alıp ağzına taktı, o alışmış demek ki hiç korkmadı dişlerinden... Sonra gitti ayağında şortla okula gitmeye çalışan şaşkın zebra ya sataşıp ‘Niye sabah sabah şortla geziyorsun seen? Saf mısın yoksa?’ dedi.” (s. 27)

“Gizemli Komşu” adındaki ilk hikayeden alınan bu kesit Cüneyt adındaki bir kişinin çocuklara yaptığı zorbalığı göstermektedir. Bu olay üzücü bir şekilde aktarılacak yerine devamında şakacı bir dille olayın üzerinde çok durulmamıştır.

“... Telaşından takma dişleri ağzından fırladı. Dişler sanki canlıymış gibi asfaltın üzerinde takırdatarak kendi kendine yürümeye başladığında hepimiz bitmiştik.” (s. 26)

Hikayede verilen bu parçada çocuğun gülmesine ve eğlenmesine olanak sağlayan betimleyici bir anlatıma yer verilmiştir.

“... Bu büyükler de gizem işinden hiç anlamıyor, her şeyi normalleştirmeye ne kadar meraklılar...” (s. 36) Çocuk edebiyatı eserlerinde bulunan merak ögesinin ve keşfetme arzusunun çocuğun doğasında da yer aldığı kelimelerle gösterilmektedir.

“... Zaten ürkmüştüz, korkmuşuz, çıt çıksa ben yerimden zıplıyorum, düşünün adam haşır huşur kağıt helva yiyor.” (s. 48) Kral Şakir’ in bu sözleri çocukların hayal kurmasına, o anda hissetmelerine ve heyecanlanmalarına destek olurken eğlenmelerini de sağlar.

“... Sevindim onlar da demek ki korkabiliyordu demek ki...” (s. 21)

Burada çocuğun korku duygusunu evrenselleştirdiği ve bunu açık bir şekilde ifade ettiği görülmektedir. Aslında yaşadığı korku duygusunda arkadaşlarıyla paydaş olduğu gören Kral Şakir kelimeleriyle bunu belirtmektedir.

Hikayenin konusu, etrafımızdaki insanların yaşam tarzlarını göz ardı etmemek ve insanların kişilikleri hakkında önyargıda bulunmamak gerektiğidir. Yazar olayları bir bütünlük içinde kopukluklara yol açmadan, kendi yorumunu katmandan ve karakterlerin olay içindeki konumları üzerinden vermiştir.

“Oyun Fuarı” adındaki ikinci hikaye, Şakir’ in sözleriyle başlar:

“... Bebekken dünyanın en olağanüstü şeyi yediğimiz farklı yemeklerdir. Biraz büyümeye başlayınca karmaşık oyuncaklara, cep telefonlarına, saatlere, arabalara, trenlere şaşırmaya başlıyorsunuz.” (s. 73)

Kral Şakir ve ailesi elektronik oyunları çok severler ve Trabzon’ da bulunan elektronik oyun fuarına gitmek için uçağa binerler. Kral Şakir uçakta seyahat ederken ve uçaktan indikten sonra tabletinden oyun oynamaya devam eder. Uçak iniş yaptıktan sonra Remzi bavulunu almak için gittiğinde kendi bavulunu almak yerine yanlışlıkla oyun tasarımcısı Maksimus’ un bavulunu almıştır. Sümela Manastırı’ nda yapılan fuara yetişmek için kiraladıkları arabaya binip yola koyulurlar. Fuara giden yolun çok engebeli olmasından dolayı arabaları yokuş aşağı kaymaya başlar. Bu sırada tam uçurumdan açacakken tepelerindeki teleferiği fark edip teleferikten tutunarak uçurumdan aşağı düşmekten son anda kurtulurlar.

“... Onun kabinine tutmayı başarabilirsek uçurumu inceleme işini daha sağlam kalacağımız bir yolla denemek üzere sonraya bırakabilirdik. Tam uçurumun başına geldiğimizde hepimiz uzayıp fırlatılan füze edasıyla kabine doğru atıldık.” (s. 97) Burada

arabanın engebeli yolda kayması ile uçuruma yakınlaşıp son andan teleferiği fark etmeleriyle hayatta kalmayı başarmaları doğa-kişi çatışmasına örnek gösterilebilir.

Teleferiğin içine girdikten kısa bir süre sonra kabin Necati, Remzi ve Kral şakir' i taşıyamadığı için yan yatar. O esnada kabinin kapısı açılır ve içerideki herkes kapıya doğru savrulur, son anda kapıdan tutunarak havada asılı kalırlar. Bu sırada tasarımcı Maksimus, telefonla Kral şakirleri arayıp bavulunun karıştığını ve bavulunu kendisine geri getirmelerini söyler. Maksimus' un sunacağı oyun Remzilerin elindeki valizin içerisindedir ve bir an önce Maksimus' a iletmeleri gerekmektedir. şansa bakın ki o anda rafting yapan botlar Remzilerin tutunduğu teleferiğin tam altından geçer. Bota atlayarak kurtulurlar.

“... Son anda çok iyi bir zamanlamayla kendimizi botlardan birine düşürmeyi başardık, üstelik bavul yine yanımdaydı.” (s. 108) Doğa-kişi  atışması Remzilerin tesadüfen rafting yapan kişilere rastlamasıyla     mlenmektedir.

Remzi, Necati ve Kral şakir bottan indikten sonra hızlıca yola koyulup fuar alanına giderler. Maksimus'a eşyalarını verirler. Maksimus, oyununu seyircilere sunduktan sonra çok büyük bir ilgiyle karşılaşır ve oyun herkes tarafından çok sevilir. Fuar bitiminde Maksimum Remzi Kral şakir hep beraber aynı uçakta yolculuk yaparlar.

Hikayenin konusu, bir hedefe ulaşmak için gösterilen çabanın ne kadar önemli olduğu ile ilgilidir. Yazar olayları bir bütünlük içinde kopukluklara yol açmadan, kendi yorumunu katmandan ve karakterlerin olay içindeki konumları üzerinden vermiştir.

“Civcivler Firarda” adındaki     nc  hikaye, şakir' in sözleriyle başlar:

“...  ocuk olmayı çok seviyorum  devlerim ve annemin verdiği ufak görevler dışında hiçbir şey yapmak zorunda değilim. Sadece keyif aldığım şeylerle ilgilenmek benim esas işim...” (s. 123)

Kral şakir televizyon izlerken reklamlarda çıkan ev robotunu satın almak istediğini ailesine söyler. Ancak anne ve babası bu duruma pek olumlu bakmaz. Kral şakir ısrar etmeye devam ederken evin zili çalar, komşu Fatma teyzeyle kocası Adnan amca gelirler.    z civcivlerini bir iki saatliğine Kral şakirlere bırakmak isterler. Adnan amca civcivlere verilmesi ve verilmemesi gereken yiyeceklerin olduğu bir liste verir, evden ayrılırlar. Kral şakir civcivlerle vakit geçirirken Necati misafirliğe gelir. Civcivleri gören Necati civcivlerle oynamaya başlar. Kral şakir civcivlere verilmesi gereken yiyecek listesini Necati'nin okumasını ister. Necati civcivlere sakızlı dondurma verilmesi gerektiğini söyler, dolaptan sakızlı dondurmayı getirip civcivlere yedirir. Civcivler bir anda balon gibi şışmeye başlarlar. Kral şakir ne olduğunu anlamaz, yiyecek listesini kontrol etmek ister. Listeye baktığında sakızlı

dondurmanın civcivlere alerji yaptığını görür. Necati listeyi yanlış okumuştur. Civcivler duvara kafa atarak evden kaçıp mahalledeki hamama girerler. Remzi, Necati ve Kral Şakir civcivleri yakalamak için hamama giderler.

“... İçeri girdik üzerimizde peştamallarla bir köşeye saklandık. Bizim civcivler içeride birbirlerine ve etraftaki herkese suları sabunları hamam taslarını fırlatarak eğleniyorlardı. Geriye kalanlar da saklanacak delik aramakla meşguldüler.” (s. 147)

“... Civcivleri şişirip hamamda keyif yaptırıp bir dondurma kamyonu, yüzlerce araç, dört adet gökdelen yıkmalarını, otobanda koşmalarını, bir sürü insanı korkudan tutulmalarını saymazsak onlara gerçekten iyi baktığımı söyleyebilirim.” (s. 166) Hayvanlarla ve hamamdakiler arasındaki bu mücadele kişi-doğa çatışmasına bir örnektir.

Kral Şakir civcivleri yakalayamayınca umudunu kaybedip eve döndüğünde bir anda civcivler ortaya çıkar, eski hallerine dönerler ve şişkinlikleri iner. Kral Şakir sorumluluğunu yerine getirdiğini düşünerek annesi ve babasından televizyonda çıkan Türk robotunu ister ancak kardeşi Canan civcivlerin evdeki zarar verdiği duvarları gösterince annesi ve babası robotu Şakir’ e almaktan vazgeçer. Kral Şakir robot yerine Necati ile oynamayı tercih eder.

Hikayenin konusu, küçük bir dikkatsizliğin birçok kişi üzerindeki etkisi anlatılmaktadır. Yazar olayları bir bütünlük içinde kopukluklara yol açmadan, kendi yorumunu katmandan ve karakterlerin olay içindeki konumları üzerinden vermiştir.

“Gerçek Bir Başarı” adındaki dördüncü hikaye, Şakir’ in sözleriyle başlar:

“... Oyun oynamak boş zamanını doldurmak için yapılacak işler arasında tartışmasız ilk sıradadır. Bizim ailede ise oyun oynamak boş zaman doldurmanın ötesine geçmiş doğrudan hayatın anlamı haline gelmiş durumda.” (s. 173)

Kral Şakir oyun oynamayı çok sevdiğini ve oyun ile ilgili bir anısını anlatarak hikayeye başlar. Oyun salonlarının birinde Necati ve Kral Şakir takımlar halinde bilgisayar oyunu oynarken Necati son kalan rakibini de yenerek takımına birinciliği armağan eder. Oyun salonundan çıkarken Necati’ nin telefonu çalar ve annesi ve babası Necati’ yi ziyarete gelir. Necati annesi ve babasına üst düzey yönetici olarak çalıştığını söylemiştir. Söylediği yalan ortaya çıkmasın diye Kral Şakir ile plan yapıp zengin bir iş adamı gibi giyinip anne ve babasını karşılamaya giderler. Kral Şakir, Necati’ nin asistanı olmuş, Remzi özel şoförü ve Uyuz Tanju evdeki aşçı olma rolünü üstlenmişti. Necati anne ve babasını alıp eve geldikten sonra Remzi’ nin telefonuna gelen bir mesajla işler karışır. Boya gücü turnuvasına katılmaya hak kazanmışlardır ancak Necati anne ve babasına yalan söylediği için evden çıkıp turnuvaya nasıl gideceğini bilemez. Necati’ nin babası, zengin iş adamı arkadaşı ile Necati’ nin görüşmesi için plan yapar.

İşleri bir hayli karışan Necati, Kral Şakir ve Remzi çözüm olarak Necati' nin önce turnuvaya gidip oradan da iş görüşmesine gitmesine karar verirler. Necati yarışmadan çıkıp iş adamıyla görüşmeye gittiğinde iş adamı görüşmeye gelememiş, geç kalmıştır. Necati iş adamı gelmeyince turnuvaya gitmeye karar verir. Görüşme yerinden çıkarken turnuvada dağıtılan broşürü cebinden düşürür. İş adamı, Necati gittikten sonra görüşme yerine geldiğinde broşürü bulur ve Necati' nin babasını arayarak broşür ile ilgili bilgi verir. Necati' nin babası da broşür sayesinde Necati' nin iş adamı olmadığını öğrenir. Turnuvanın yapıldığı yere gider ve Necati' ye kızar.

“... ‘Yeter artık... Sizi kandırdım çünkü ne yapsam asla beğenmedin! Hep kendin gibi bir iş adamı olmamı istedin, ama benim istediklerimi asla düşünmedin! Benim mutlu olmamı değil kendi mutluluğunu istedin! BEEN-OYUN-OYNAMAYI-ÇOOOK-SEVİYORUUUM! Keşke sen de bunu anlayabilseydin!’” (s. 201)

Bu hikayede kişiler arası çatışmadan yani aile ve çocuğun arasındaki bireysel var olmanın ve kendi kararlarını vermek isteyen bir kişinin ailesi tarafından baskılanması sonucu tarafların arasındaki çatışma gözler önüne serilmiştir. Çatışma, hikayenin devamında Necati' nin turnuvayı kazanması ve babasının onunla gurur duymasıyla son bulur.

“... Kendisine bayrak gibi kırmızı üzerine ay yıldızlı bir uçurtma yaptı.” (s. 39) Milli ve manevi değerlerimizden olan Türk bayrağına değinilmesi yaş grubunda manevi duyguların anımsanmasına öncülük etmektedir.

Hikayenin konusu, anne ve babaların çocuklar üzerindeki etkisidir. Yazar olayları bir bütünlük içinde kopukluklara yol açmadan, kendi yorumunu katmandan ve karakterlerin olay içindeki konumları üzerinden vermiştir. Kral Şakir hikaye kitabında verilen metinlerde geçen çatışmalar okurun anlamlandırma düzeyine uygun olup merak ögesinin kontrol altında tutularak üzücü ve aşırı olaylara yer verilmeden aktarılmıştır. Sevgi ve özgürlük ihtiyacının işlendiği çatışmalar karmaşıklığa yol açmadan aktarılmıştır. Okurun hikayede gülmesine, eğlenmesine aynı zamanda hayal etmesine olanak sağlayıcı anlatımlara yer verilmiştir.

İleti

“... Çok üzüldük tabii haline... İnsanları dış görünüşlerine bakarak değerlendirmek gerçekten yanıltıcı olabiliyor korkunç deyip, görünce yolumuzu değiştirdiğimiz adam, yalnızlıktan bunalmış, bir dost sıcaklığı arayan, sevgiye aç kendi halinde biri aslında...” (s. 63) İnsana ve yaşama olan farkındalığı hissettiren bu cümleler yaşlı bir insanın iç dünyasını anlamaya yöneliktir.

“... Arkadaş bundan sonra herkese özellikle de yaşlı ve yalnız insanlara karşı çok duyarlı olmaya karar vermiş.” (s. 68)

“... Onla birlikte uçurtma uçurmayı teklif ettik. Çok sevindi. Ne güzel, yaşlı ve yalnız birinin dışlanmasına engel olup, yeniden mutlu ve keyifli günler geçirmesini sağlayacaktır.” (s. 65) Burada merhamet duygusunu okuyucuya kabul ettirmeye çalışmak yerine kelimelerle hissettirilmeye çalışılmıştır.

“... ‘Oyunun yaşı olmaz ki teyze herkes istediği gibi yaşayabilir, demokrasi diye bir şey var, başkalarına zarar vermedikçe istediğimizi yapabiliriz.’ deyiverdim.” (s. 79) Özgürlüğün ve demokrasinin başkalarının sınırını ihlal etmedikçe mümkün olacağını belirtmektedir.

“... İşte iyi niyetliyseniz evren bir şekilde size yardımcı oluyor.” (s. 163) Sözlerini söyleyen Kral Şakir kendisine emanet edilen civcivleri önce kaybedip sonra aniden bulunca şaşırarak bu ifadeyi kullanır. Güzel ve iyi niyetlerin güzel sonuçlar doğurduğunu vurgulamaktadır.

“... Çok önemli bir şey tabii. En azından artık oyun oynayarak para kazanabiliriz. Bence en güzel gelecek hayali bu. Bir daha ‘Büyüyünce ne olmak istiyorsun ?’ diye soran amcalara, teyzelere kesin şu cevabı vereceğim: ‘Keyif aldığı oyunu oynayıp para kazanan biri olacağım. Aynen Necati ağabey gibi...’” (s. 206) Necati babasının istediği mesleği yapmayıp kendi hayallerinin peşinden koşarak mutlu olmayı tercih etmiştir. Babası da hikayenin başında Necati’ ye iş adamı olması konusunda ısrar ederken Necati’ nin turnuvada birinci olması üzerine oğluya gurur duymuş ve onu desteklemiştir.

Yazınsal metin özelliği taşıyan “Kral Şakir: Dostum Bu Çok Havalı!” resimli hikaye kitabında iletiler, hem sezdirme yoluyla hem de direkt verilerek okuyucunun anlam evrenine hitap etmiştir. İnsana ve yaşama ait kesitlerden çıkarılan iletiler yazarın ideolojisini ve kendi düşüncelerini taşımamaktadır.

Dil ve anlatım

“Kral Şakir: Dostum Bu Çok Havalı!” hikâye kitabında kurgu yalın, açık ve çocuğun doğasına uygun tümcelerle anlatılmıştır. Türkçe sözcüklerin kullanılmasının yanında eserde yabancı kökenli kelimelerin kullanımı dikkat çekmektedir. Okurun gelişimsel özelliklerine katkı sağlayıp merakı teşvik ederken anlatımların zenginleşmesi ve görsel okuma ahengiyle bütünlük sağlanmıştır. Hikâyelerde yabancı kelimelere “pijama (s. 27), şort (s. 27), synthesizer (s. 30), ultra (s. 48.), protokol (s. 50), rezervasyon (s. 88), stant (s. 88), kartvizit (s. 92), fuar (s. 92), konsantrasyon (s. 95), sandviç (s. 114), kokpite (s. 117), galaksi (s. 117), hostes (s. 118), römorkör (s. 152), paintball (s. 174), smokin (s. 182), limuzin (s. 186), disko topu (s. 186),

rövaşata (s. 189)” yer verilmiştir. Hikâyelerde anlatımı zenginleştirmek için deyimlere ve ikilemelere başvurulmuştur.

“... Uyuz Tanju Ağabey de konuştuğumuzu görüp yanımıza geldi. İstersek biz gofret karşılığında erketelik yapabilirmiş. Şey vardı o kelimeyi bilmiyordum, anlamını sordum, Fil Necati her şeyi çok iyi bilen adam edasıyla sifon olduğunu söyledi. Ya bilmemek değil öğrenmemek ayıp değil mi? Hiç alakası yokmuş sifonla, gözcülük yapmak demekmiş.” (s. 42) Okuyucuların anlamını bilmediği ve bağlamdan çıkartamayacağı kelimelerin anlamları ile ilgili açıklamalar yapılmıştır.

Deyimler, yazım yanlışları ve ikilemeler

“... Bizimkiler hepsinin yanında yavaşladılar, ama hiç biri kiraladığımız araba değildi.” (s. 90) Bu cümlede “hiçbiri” kelimesinin yazımında yanlışlık vardır.

“... Onla birlikte uçurtma uçurmayı teklif ettik. Çok sevindi. Ne güzel, yaşlı ve yalnız birinin dışlanmasına engel olup yeniden mutlu ve keyifli günler geçirmesini sağlayacaktır.” (s. 65) “Onla” kelimesi yerine “onunla” kelimesi yazılarak yazım hatası giderilmelidir.

“... Biz babamla kaçmak için her şeyimizi feda etmeye hazırдық ama Necati ağabey yine sinirleri bozulduğundan mıdır nedir kahkahalarla gülmeye devam ediyordu.” (s. 58)

“... Bizimkinin o anda aklı çıkmış yerinden.” (s. 68)

“... Uçağımız havada sürekli parendeler ata ata giderken, herkesin öyle bir içi dışına çıktı ki bir daha unutamayacakları bir deneyim oldu.” (s. 118)

“... Uçağımız havada sürekli parendeler ata ata giderken, herkesin öyle bir içi dışına çıktı ki bir daha unutamayacakları bir deneyim oldu.” (s. 118)

“... Kafamda belimde bacaklarımda gezinip sürekli cik cik diye bağıryorlardı.” (s.133)

“... Ben bebeklere sakızlı dondurma yedirirken o da bir düzeyine kağıt helvanın arasına çikolatalı dondurma sürüp üst üste kapatıyordu.” (s. 137)

Resimler

Eser içinde birbirinden özgün çizgilerler kurgulanmış görsellere yer verilmektedir. Karakter çizimleri tüm kitap boyunca tekdüze devam etmiştir. Örneğin, Remzi’ nin geriye doğru taranmış uzun saçları vardır. Görsellerin kullanımında hareketsiz örüntü sağlayan resimler yerine çizgilerin hareketliliğinden yararlanarak metin ile görselin uyumu ortaya koyulmuştur. Çizgilerle kurgulanan eserde siyah renk hakimdir. Eseri ön olana çıkaran çizgilerin anlatımındaki siyah-beyaz uyum esere ilgiyi arttırmıştır. Eserin giriş kısmında kahramanların tanıtılması için kullanılan resimler renklidir. Çizimlerde karakterlerin olaydaki

konumunu yansıtan konuşma baloncuklarına yer verilmiştir. Olay akışına uygun kullanılan resimler mantıksal tutarlılık sağlamaktadır. Hikâye girişlerinde verilen görseller hikayenin ana kurgusu hakkında ipuçları vermektedir.

Eserde kullanılan çizgilerin biçemi okurun zihninde canlandırmalar yaratacak şekilde özgün bir tasarımla kurgulanmıştır. Çizgilerin kullanımı yumuşak ve sevimli olmasıyla beraber okurda heyecan ve ilgi uyandırmaktadır. Resimler, sözlü metnin anlamını tamamlarken kurgu içinde betimlenen bazı olaylar resme aktarılarak karakterlerin jest ve mimikleriyle okura sezdirilmektedir. Kullanılan resimlerin sayısı anlatılan olayların tasviri ile ahenk içinde verilmiştir.

Resimler, sözcüklerle anlatılanların çocuğun belleğinde canlanmasını sağlamaktadır. Sözlü anlatımın yoğun olduğu betimlemelerin resimlerde verilmesi çocuğun zihinsel karmaşa yaşamamasını önlemektedir. Resimler okurun düş dünyasını geliştirirken çizgiler sayesinde gülmesine ve görsel okumasına katkı sağlayacak şekilde tasarlanmıştır. Görseller metindeki kurguyu yansıttığı için okurun görsel ile metin bağı kurma yetisini geliştirmektedir. Görsel okuma yoluyla okurun, kendi sözcük hazinesini kullanarak öyküler oluşturabilmesini desteklemektedir. Karakterlerin hayvan olması ve yapılan çizimlerin hayvan özelliklerini taşımasının yanında (Fil Necati'nin hortumunun olması s. 64) insani özelliklere yer verilmesi (yürüyen Fil Necati s. 64) çocuğun hayal dünyasını geliştirip farklı fikirleri birleştirerek resim yapması konusunda yol gösterici olabilir

3.1.7. Kral Şakir: Macera Devam Ediyor!

Eksik Parça Yayıncılık

6. Baskı: Nisan 2019

Yazar: Haluk Can Dizdaroğlu

Sayfa sayısı: 212

Karakterler

“Kral Şakir: Macera Devam Ediyor!” kitabındaki karakterler aslında birer hayvandır ve kendilerine ait özellikleri vardır. Kral Şakir, kitabımızın başkahramanıdır. Olayları kendi bakış açısından yorumlar ve anlatır. Fil Necati ve Remzi ile ekip halinde bir şeyler yapmayı, sorunlar karşısında çözüm üretmeyi ve insanlara yardım etmeyi sever. Hikayenin yan kişileri; Akbaba Cemşit ve Goril Vedat, Profesör Mirket, Fil Necati, Remzi, Canan, Tanju ağabey ve Caner'dir. Canan, Şakir' in kız kardeşidir. Akbaba Cemşit, Goril Vedat ve Caner Şakir'in okul

arkadaşlarıdır. Tanju ağabey, mahalle sakinidir. Profesör Mirket, bilgin bir karakterdir. Bilim adamı olarak çalıştığı laboratuvarında deneyler tasarlar. Fil Necati, Kral Şakir ve Remzi' nin dostudur. Yemek yemeyi ve yaramazlık yapmayı çok sever.

“... Kendisi mahallenin uçuk kaçık adamlarındandır ne zaman nereden çıkacağı pek belli olmaz. Kendi kendine konuştuğu çok duyulmuştur.” (s. 39) Başkahraman Şakir'in ağzından Tanju ağabey karakteri geliştirilmiş ve Tanju ağabey hakkında bilgi verilmiştir.

Başkahraman Şakir, durağan karakter özelliği göstermektedir. Hikayenin başından sonuna kadar hem kendi karakter özellikleri ile açıklamalar yapmış hem de diğer karakterler hakkında yorumlar yapmıştır. Hareketli, problem çözmeyi seven, maceracı vb. özellikleri ile ön plana çıkmaktadır. Şakir' in çocuksu yönleri okurun özdeşim kurabileceği şekilde yansıtılmaktadır. Şakir, kitapta açık ve devingen karakter özelliği göstermektedir. Hikaye boyunca yaşadığı olaylarla beraber fikir dönüşümlerinde bulunan Şakir, fikirlerini kitap içinde belirtirken sezdirme yoluyla inandırıcı bir ilişki kurup okura aktarmaktadır. Okurun kendinden bir parça bulacağı eserde, başkahramanın varoluş şekli çocuk okurun yakın hissetmesine olanak sağlamaktadır.

Konu

“Kral Şakir: Macera Devam Ediyor!” hikaye kitabı dört adet hikayeden oluşmaktadır. Hikayelerin konuları birbirinden farklı ancak hikayelerdeki kahramanlar ortaktır.

“Kral Şakir: Macera Devam Ediyor!” kitabındaki ‘Drone’ adındaki ilk hikaye şu sözlerle başlamıştır:

“... Yapraklar sararıp dökülmeye başladığında tatil bitmiş, okul zamanı gelmiş demektir. Sonbahara hep hüznü mevsim derler, bence okulun açılmasına denk gelen en talihsiz mevsim olduğu için adı çıkmış garibin...” (s. 21)

Kral Şakir, okulların açılmasıyla içindeki kıpır kıpır hisleri durduramaz. Heyecanla hazırlanır ve okul yoluna düşer. Arkadaşlarıyla muhabbet ettikten sonra gözü panoya asılan drone yarışmasına takılır. Arada sırada okula gelen ve hademelik yapan Necati, Şakir'e yarışmaya katılma teklifi sunar. Okuldan eve gittiklerinde yarışmaya katılma teklifini Remzi' ye sunarlar. Remzi ise şu an drone almak için maddi durumlarının olmadığını ancak işbirliği ile uçan cihazı yapabileceğini söyler. Hep beraber çalışıp cihazı yaparlar, adını ‘Kızıl Ejder’ koyarlar. Yaptıkları cihaz, havalanır ancak teknik hatalardan dolayı uçamadan yere çakılır. Yarışma günü gelir ve Akbaba Cemşit, Goril Vedat ve Profesör Mirket de yarışmaya katılır. Kral Şakir ve ekibinin yaptığı drone ile alay ederler ve bu durum onları çok üzer. Yarışma başlar, kıyasıya bir mücadelenin sonunda Kral Şakir ve ekibinin cihazı ile Akbaba ve Goril 'in

cihazı berabere kalır. Profesör Mirket, Kral Şakir ve ekibine yarışmayı kazanmaları için yardım edeceğini söyler. Kral Şakir ve Fil Necati' yi küçülterek drone içerisine sığınabilecekleri boyuta getirir. Kral Şakir ve Necati drone biner ve yarışmaya başlarlar. Goril Vedat ve Akbaba Cemşit, Kral Şakir ve Fil Necati' ye tuzak kurup onların cihazlarının üzerine mavi büyük bir balon fırlatırlar. Kral Şakir ve Fil Necati son dakika sağa sola savrularak balondan kurtulurlar. Akbaba ve Goril' in cihazını geçerek birinciliği elde ederler.

“... Uzun bir günün sonunda üzerinde ay yıldız olan Kızıl Ejder drone ’umuz hazırды.”
(s. 37) Milli değerlere öykünün içinde atıf yapılması bilinçli bir neslin yetişmesine katkı sağlayacaktır.

“... Milyarlarca yıldızla gezegen var kim bilir oralarda ne farklı ne güzel yemekler pişiyordur keşke astronot olsaydım, uzaydaki bütün pencereler ve içindekiler benim olurdu.”
(s. 36) Çocukların hayal dünyasını süsleyen kavramların kullanılması hikayeyi eğlenceli hale getirmektedir.

“... Çevredeki yarışmacıları, özellikle de bizi izleyerek, ‘Burası beceriksiz dolu, bu yarışmayı kesin biz kazanacağız.’ şeklinde çirkin konuşmalarını, Yeşilçam’daki kötü adam kahkahalarıyla renklendirmeyi de ihmal etmediler. (s. 44) “Drone!” adlı hikayede rakip takımlar arasında geçen konuşmalardan ve yaşanan olaylardan hareketle kişi-kişi çatışması ortaya çıkmıştır. Okur, hikayenin bütününden çatışmayı anlamlandırarak çatışmanın çözümlenmesinde geçen sürecin rastgele olmadığını görmektedir.

“Kral Şakir: Macera Devam Ediyor!” kitabındaki “Kepçe Adam” adındaki ikinci hikaye şu sözlerle başlamıştır:

“... Okulda en sevmediğim ders geçtiğimiz haftaya kadar kimyaydı. Bir sürü formül ve anlamadığımız harfle uğraşmaktan nefret ederdim ama bir süredir bu derse Profesör Mirket giriyor. Ne kadar ilginç biri olduğunu hatırlarsınız sayesinde artık bu dersi çok seviyorum.”
(s. 63)

Laboratuvar dersinden sonra Şakir, önceden hazırlanan süper güçler deodorantı adında bir malzemeyi gizlice alır. Deodorantı üzerine sıkar ancak bir etki göremez. Umutsuzca eve gider. Evde Necati ve Remzi bağırarak oyun oynamaktadırlar. Şakir sinirlenerek seslerinin kesilmesini ister ve bir anda sesler kesilir. Evdekiler farklı bir şeyler olduğunu anlarlar. Şakir güçlerinin geldiğini anlar ve kendisine ‘Kepçe Adam’ adını koyar. Şakir güçlerini ağaçta mahsur kalan kediye indirmek, frenleri patlamış arabayı durdurmak, dünyaya çarpmakta olan meteoru engellemek için kullanır. Şakir çok fazla iş yaptığı için artık dayanamaz hale gelmiş

ve çok yorulmuştur. Güçlerinden vazgeçip normal haline döner. O sırada arkadaşı Caner iksiri ele geçirmiştir. Kötülük yapmak amacıyla güçlerini kullanır.

“... Hemen yanlarına uçtum. Caner beni görünce, ‘Hoş geldin popüler çocuk, bu kadar sevilme nasıl bir duygu? Senin için kolay, zaten herkes seni severdi, benim yüzüme bile bakmazlardı.’” (s. 109) Kişi-kişi çatışmasına örnek verilebilecek olan bu olay, Caner’ in güçlerini kötüye kullanırken Şakir’ in onu engellemeye çalışmasıyla ortaya çıkmıştır.

Caner kötülük yaparken başına talihsiz olaylar gelir. İnsanlar onunla alay ederler. Şakir elinden geleni yaparak Caner’ in güçlerinin yok olmasını sağlar. Caner başına gelenlere üzüldüğü için Şakir ona destek olmuştur ve bu durumu anlatırlar.

“... Sokaklar artık, ‘Trafik kazasını engelleer, meteoru dengeleer, Adana dürum çok seveer, kötülere hep yeneer, Kepçe Adaam, Kepçe Adaaam’ diye bağırarak yürüyen insanlarla doluydu.” (s. 93) Okurun gülmesine, eğlenmesine olanak tanıyan anlatımlara yer verilmiştir.

“... Belki benim bir şeyler yapmamla süper güç de devreye girer diye düşündüm. Telekinezi ile çöp kutusunu kaldırmayı denedim, yerinden bile oynamadı.” (s. 71) Telekinezi kavramı daha önce okurun karşılaşmadığı bir kavram olabilir. Yeni kavramlara kapı açılması olumlu bir bakış olabilir.

“Kral Şakir: Macera Devam Ediyor!” kitabındaki “Şakir’ in Kopyaları” adındaki üçüncü hikaye şu sözlerle başlamıştır:

“... Birkaç yıl öncesine kadar, büyümeyi çok isterdim. Kim istemezdi ki? Araba kullanmak, tıraş olmak, gece eve geç gelmek, kimseye hesap vermemek, istediğini yemek, istediğini giymek gibi saymakla bitmeyen bir sürü avantajı var.” (s. 119)

Şakir ailesinin yüklediği sorumluluklardan sıkılır ve mahallede yürüyüşe çıkar. Yolda Mirket’ e rastlar. Mirket, moleküler çoğaltasyon makinesinin üzerinde çalıştığını ancak denek bulamadığını söyler. Şakir denek olmak ister. Kopyalama makinesine giren Şakir kısa süre sonra kopyalanır ve tüm işlerde kopyasını kullanır. Ancak kopya olan Şakir iş yapmaktan çok yorulmuştur ve evden kaçır. Asıl Şakir kopyasını her yerde arar, bulamaz. Uyumaya karar verir. Sabah uyandığında odada birden çok Şakir vardır. Asıl Şakir yardım istemek için Mirket’ e gider.

“... Meğerse Şakir 2, gizlice laboratuvara girip kendini kopyalamış. Bu, son derece yanlış bir işlemmiş, çünkü kopyanın kopyası yapılırken kontrol edilemez çılgın karakterli bir varlık ortaya çıkıyormuş.” (s. 148) Merak ögesi zayıflamadan yaşanan olayların sebebi verilmiştir.

Mirket ve Şakir kopyalanan tüm Şakirleri bir bedende birleştirmek için uğraşırlar ve başarılı olurlar. Mirket, Şakir' in annesi ve babasıyla konuşarak Şakir'in çok yorulduğunu ve sorumluluklarının azaltılması gerektiğini söyler. Anne ve babası durumu anlayarak artık Şakir'e karşı ılımlı olacaklarını söylerler.

“Kral Şakir: Macera Devam Ediyor!” kitabındaki “Beylikdüzü ve Ötesi” adındaki dördüncü hikaye şu sözlerle başlamıştır:

“... Benim için sıradan bir gün... Sıradan deyince aklınıza yedik, içtik, oturduk, TV seyrettik, uyuduk gibi şeyler geliyordur.” (s. 157)

Şakir ailesi ile vakit geçirirken kız kardeşi Canan bir bilimcinin imza günü olduğunu ve katılmak istediğini söyler. İmza günü yaşadıkları yerde bulunan Sinanova' da yapılmaktadır. Canan yanlış okuduğu için imza gününü başka bir ülkede bulunan Sinanoba' da sanmıştır. Necati, Canan, Şakir ve Remzi hep beraber arabayla gitmeye karar verirler. Haritadan gidecekleri konumu açarlar ancak konum çok uzak bir yeri göstermektedir. O sırada trafik sıkışmış, arabalar asla ilerleyemez hale gelmiştir.

“... Adam en öndeymiş, o kadar bunalmış ki bakmış bu sıkışıklık bitmeyecek, arabasını orada satmış, parayı cebine koymuş eve dönüyormuş. Bu nasıl bir şey yaa? Böyle trafik mi olur?” (s. 185)

Trafik açılmayınca metro ile gitmeye karar verirler. Metro hareket ettikten sonra Canan' ın çantası kapiya sıkışır ve içindeki kağıtlar savrulur. Canan ısrarla metronun durmasını ister, metroda bulunan kişiler Canan' a kızarak metronun duramayacağını anlatmaya başlarlar.

“... Yolcular, bize kızgın bakışlar atarak hızla vagonu boşalttılar.” (s. 195) Burada Canan ve diğer kişilerle yaşanan sorunlar kişi-kişi çatışmasına örnek verilebilir.

Metrodan indikten sonra karşılaştıkları kişilerden kitap fuarının aslında Sinanova' da olduğunu öğrenmiştir. Şaşkınlık içinde beklerken tekeri patlamış bir otobüsle karşılaşırlar. Otobüsün içinden Canan' ın görmek istediği bilimciler iner. Canan çok mutlu olmuştur ve saatlerce yaşadığı olumsuz anıları unutup anın tadını çıkarır ve imzalı kitabını almayı başarır.

“Kral Şakir: Macera Devam Ediyor!” kitabında, hileyle kazanç sağlamanın doğru olmadığı, iyilik ve kötülük yapmanın iyi ve kötü sonuçlarının olacağı, sorumlulukların bir sınırının olduğu, olumsuz gibi görünen olayların altından iyi sonuçların çıkabileceği gibi konulara değinilmiştir. Yazar, olayları zaman, mekan, karakter algısını bozmadan bir bütünlük içinde ve kopukluk olmadan vermiştir. Olaylar yaşanan çevrede karakterlerin anlatımlarıyla gerçekleşirken okurun gülmesine, eğlenmesine, heyecanlanmasına katkı sağlamaktadır. Eserde verilen çatışmalar çocukların anlayacağı, temelinde sevgi ve beraberliğin olduğu, merak

öğesinin abartılmadan olaylarla eş zamanlı verilirken çatışmaların şansa bağlanmadan çözüldüğü, sürükleyici olayların okurda okuma ilgisi ve isteği uyandırdığı, üzücü ve aşırı duygusallığın barınmadığı anlatımlarla verilmiştir.

İleti

“Kral Şakir: Macera Devam Ediyor!” kitabında tuzak kurmanın ve kötülük yapmanın başarıya giden yolda yanlış bir tutum olduğu bir yargı şeklinde verilmiştir.

“... Çünkü kötüler her zaman kaybetmeye mahkûmdur.” (s. 59)

“... Şimdi sıra Caner’ in kendine güvenmesini sağlamaktaydı. Arkasından gidip elimi omzuna koydum. ‘Caner haftaya ikimiz takım olalım mı? Ne dersiniz?’ diye sordum. Sevinçten kulaklarına kadar kızardı ve ‘sağ ol bu teklifin için, çok sevinirim.’ dedi.” (s. 114) Hikayede verilen örtük iletide Caner kötü olaylar yaşamış ve morali bozuktur. Şakir, arkadaşının yanında olup ona destek olmanın güzel bir davranış olduğunu vurgulamaktadır.

“... Bir süre kaldırımda bulduğum her nesneye tekme atarak dolaştım. Tabii ki kediler köpekler hariç, ne kadar sinirli olursam olayım onların canını asla yakmam.” (s. 133) Şakir’ in bu sözleriyle hayvan sevgisi yan düşünce olarak okura verilmiştir.

“Kral Şakir: Macera Devam Ediyor!” kitabı yazınsal iletiler taşıyan bir metindir ve çocuğun duymasına, düş kurarken düşünmesine olanak sağlayan anlatımlara yer verilmiştir. Eserde verilen iletiler okurun anlam dünyasına seslenirken insana ve yaşama dair duyarlılık oluşturmaktadır. Başkahramanın ailesi ve çevresinde yaşadığı bazı olaylar okurun kendi yaşamından izler bulacağı şekilde kurgulanmıştır. Yazınsal iletiler, kurgulanan olayın içine sindirilerek verilmiştir. İletiler ideolojik bir amaç ve fikir taşımamaktadır.

Dil ve anlatım

“Kral Şakir: Macera Devam Ediyor!” kitabı okurun anlayabileceği şekilde kısa, duru ve içten tümcelerle kurgulanmıştır. Türkçenin anlatım gücü ve olanaklarıyla kurgulanan metnin sözcük seçiminde okurun anlatımdan kopmasına sebep olacak tercihler yapılmamış, eskimiş sözcüklerin olduğu bir aktarıma yer verilmiştir. Eser içerisinde yabancı kelimelerin “diskalifiye (s. 56), drone (s. 28), plonjon (s. 39), telekinezi (s. 71), spiker (s. 158)” kullanımına yer verilmiştir. Hikâye kitabında okurun bağlamdan çıkaramayacağı kelimelere ve anlatımlara yer verilmiştir:

“... Biz, baba oğul elimiz havada oradan oraya koşup kumanda ve drone ‘u yakalamaya çalışırken duvarın üstünden uçarak plonjon yapan Tanju ağabey, yere on cm kala dronu yakalayiverdi.” (s. 39)

Yazım yanlışları ve noktalama işaretlerinin yanlış kullanımı

“... Ağabey saçmalama drone'u boşver bir kedimiz bile yok, anlıyor musun? Yarışma neyimize?” (s. 28)

“... Uzun bir günün sonunda üzerinde ay yıldız olan kızıl Ejder drone'umuz yeni umut hazırdı.” (s. 37) “Drone” kelimesine gelen ekler kesme işareti ile ayrılmamalıdır. “Boş ver” kelimesi ayrı yazılmalıdır.

“... Bu bilimadamına bayılıyorum beeeenn...” diyerek profesöre sevgisini ilan etti, yetmedi utanmadan koca adamın yanaklarını da sıktı.” (s. 55) “Bilim adamı” kelimesi ayrı yazılmalıdır.

“... Şişeyi de atmak lazım, benim gibi yeniyetmeleri boşu boşuna süper güç yalanlarıyla oyalamasın, zaman kaybediyoruz.” (s. 72) “Yeni yetme” kelimesi ayrı yazılmalıdır.

Deyim kullanımı

“... Fil, ikimizin bilmediği bir şeyi biliyor olmayı o kadar çok isterdi ki konuya Fransız olmasına rağmen, “Ben biliyoooooruuuumm” diye atladı.” (s. 38)

Resimler

Eserin başında, ortasında ve sonunda olay akışıyla uyuşan görseller bulunmaktadır. Çizimler hareketli ve okur doğasına uygun anlamlandırmalar yaratacak şekilde verilmiştir. Kitap içinde siyah rengin hakim olduğu görseller, kitabın giriş bölümünde ise karakterlerin tanıtımında renkli sayfalar göze çarpmaktadır. Eserin içerisinde çizgilerin uyumlu ve ahenkli kullanımı metnin anlatım gücünü arttırmıştır. Kitap karakterleri kitap boyunca aynı figürle sergilenmiştir. Örneğin, Mirket profesördür ve her çizimde gözlüklüdür (s. 65). Eserde olayların gerçekliğinden uzaklaşmadan çizerin algısıyla estetik bir biçimde sunulmuştur. Bazı sayfalarda birden fazla çizime yer verilmiş ve metin yazı dengesi buna göre ayarlanmaya çalışılmıştır. Çizimler üzerinde olay akışına uygun konuşma baloncukları verilmiştir. Bunun sayesinde kahramanların duygu durumları hakkında görsel bildirimler alınmaktadır.

Çizgiler yalın, sade ve anlaşılır şekilde resmedilmeye çalışılmıştır. Çizgilerin biçimi, her ola y akışında farklı tarzlarda kurgulanarak özgünlüğü yansıtıcı şekilde verilmiştir. Bu yaratıcılık okurun ilgisini çekerken metinle görsel arasındaki anlamı tamamlamaktadır. Çizgilerin devinimi sayesinde okurun zihninde canlanan kesitler metne görsel yorumlarla katılmayı desteklemektedir. Okurun duygu ve düşünceleri üzerinde akış halinde verilen çizimler eğlenirken düşünmelerine ve kendi kavram dünyaları üzerinden yeni öykülere kapı

aralamalarına yardımcı olmaktadır. Resimler sayesinde anlatılan gerçeklikler çocuğun hayal dünyasıyla birleşerek yeni öyküler oluşturmalarına destek sağlamaktadır.

3.1.8. Kral Şakir: Dürümler Karışık!

Eksik Parça Yayıncılık

1. Baskı: Nisan 2019

Yazar: Haluk Can Dizdaroğlu

Sayfa sayısı: 207

Karakterler

“Kral Şakir: Dürümler Karışık!” Hikaye kitabında karakterler aslında birer hayvandır ve kendilerine ait özellikleri vardır. Kral Şakir, olaylar karşısında soğukkanlı davranan, maceracı, teknolojik gelişmeleri yakından takip eden, gizemli araştırmalar yapan neşeli bir karakterdir. Peyami Dede, Şakir’ in dedesidir. Bazen sert bir karakter yer yer de sakın ve çocuksu davranır. Remzi, Şakir’ in babasıdır. Fil Necati ile arkadaşlık eder. Kaptan, adalara giden geminin kaptanlığını yapan kişidir. Geminin su almasıyla beraber panikler ve bayılır. Kumpir, adalara giden gemide kaptanın yardımcısı olarak çalışmaktadır. Fil Necati, çocuk ruhlu bir yetişkindir. Şakir’ e arkadaşlık yapar. Aynı zamanda Necati’ nin aile dostudur. Nazmiye teyze, Kral Şakir’ in teyzesidir. Temizliği seven titiz bir kadındır. Uyuz Tanju, Mahalle sakinlerindendir. Necati’ nin arkadaşıdır. Canan, Şakir’ in kız kardeşidir. Zeki bir çocuktur, çözüm odaklı düşünmektedir. Akbaba, kötü kalpli bir karakterdir. Kötü şakalar ve hile yapmayı çok sever.

“Kral Şakir: Dürümler Karışık!” hikaye kitabında baş kahraman Kral Şakir’ dir. Şakir, kitap içerisinde açık ve durağan karakter özellikleri göstermektedir. Şakir, “Dünyanın En Büyük Karpuzu” adlı hikayede dürüstlükten bahsetmiştir ve hikaye sonunda da yaşadığı olaylarda dürüstlük çerçevesinde kararlar vermektedir. Karakter geliştirme yollarında Necati adlı kahramanın tanıtılmasında hem fiziksel hem karakter yorumu (Şakir’ in anlatımı) ön planda tutulurken Nazmiye teyze ile ilgili bilgi edinirken davranışları ve eylemleri üzerinde durulmuştur. Başkişi, hayatın içinden kesitler sunarak okurun özdeşim kurabileceği karakter özelliklerini taşımaktadır.

Konu

“Kral Şakir: Dürümler Karışık!” hikaye kitabı dört adet hikayeden oluşmaktadır. Hikayelerin konuları birbirinden farklı ancak hikayelerdeki kahramanların çoğu ortaktır.

“Kral Şakir: Dürümler Karışık!” hikaye kitabındaki “Kumpir Gibi Güçlü ” adındaki ilk hikaye şu sözlerle başlamaktadır:

“... Yaşadığımız şehrin kalabalığı, gürültüsü beni zaman zaman çok mutsuz etse de, hakkını vermek lazım. Ailem yaşamak için çok süper bir yer seçmiş. Babam zaten ‘Bu kadar güzel olmasa kahrı da çekilmez bu İstanbul’un...’ diyor her zaman...” (s. 21)

Öykünün devamında Kral Şakir diğer karakterleri başından geçen olayları anlatırken hikayeye dahil ediyor:

“... Hem şehrin stresinden hem aile üyelerinin akla hayale gelmez olay yaratma kapasitesinden, sakinleşmek için yapılan aktiviteler neredeyse gelenek haline dönüşmüştür.” (s. 21)

Kral Şakir, Necati, Remzi, Canan ve Peyami birlikte adalara gezmeye giderler. Eve dönmek için son motora yetişmeye çalışırken bisiklet süren bir kızla Necati son anda çarpışmaktan döner.

“... Ani dönüşümüz çöp yığınının dalmamızla, oradan havalanıp bir faytonun üzerine düşmemizle sonuçlandı. Nasıl oldu anlamadım ama hepimiz sanki faytonu kiralamışız da ilk duraktan binmişiz gibi doğrudan koltuklara oturduk.” (s. 27) Kral Şakir ve ekibinin dik bir yokuştan inerken zorlanması, bisikleti durdurmakta zorlanmaları, çöp yığınının çarparak havaya uçmaları ve birden faytonun üzerine düşmeleri kişi-doğa çatışmasına bir örnek teşkil ederken çatışma rastlantısal bir şekilde şansa bağlanarak çözülmüştür. Faytonunda yokuş aşağı giderken kontrolden çıkması Kral Şakir ve ekibini tekrar zor durumda bırakır. Zorlukları aştıklarını düşünerek vapura giden ekibi yeni maceralar bekler. Vapurda birden değişen hava koşulları yüzünden zor anlar yaşanır.

“... Kaptan dışarı çıktığı anda çok yakınımızda bir yıldırım daha düştü.” (s. 35)

“... Herkes kaptanı yere yığılmış görünce acayip paniğe kapıldı çünkü artan yağmurla birlikte vapurun içine sular dolmaya başlamıştı.” (s. 36)

Kişi-doğa çatışması üzerine kurgulanan hikayenin bu kısmında yaşanan doğa olayları vapurdaki karakterleri oldukça zorlamaktadır. Vapur bu kez su almaya başlar ve herkes panik olur. Bu esnada can kurtaran ekipleri gemiye yaklaşmıştır ancak sadece Necati ve Kral Şakir’in babası can kurtaranların teknesine binerler ve uzaklaşırlar. Gemide kalanlar görevler alıp gemi içinde çalışmaya başlarlar. Gemi su aldığı için birden burun kısmı havaya kalkar ve arka kısmı suya batar. Kumpir, aklına bir anda gelen fikirle gemiyi düzeltir sonra korkudan bayılır. Necatiler sahilden yardım alıp botlarla gemidekileri kurtarmaya gelirler. Kumpir bayıldığında babasının ona neden kumpir adını verdiğini rüyasında görür.

“... ‘Kumpiri severim...Çünkü kumpir, sıcak ve kaşarlıdır. Fakat kimi zaman da içine zeytin, turşu ve sosis ve ketçap eklenir. Zeytin zekayı, turşu iradeyi, sosis özgüveni ve ketçap da gücü temsil eder... Sen de bir kumpir kadar zengin ve güçlü ol evlat...’ deyince bizimki acayip gaza gelmiş, sonra da motora gaz vermiş.” (s. 58) Çocuğun gülmesine , eğlenmesine katkı sağlayacak kurgular vardır.

Vapurdakiler sahil güvenlikten gelen botlara biner ve kıyıya doğru yola çıkarlar. Yolda bir martı sürüsüne denk gelirler ve Necati martılarla uğraşırken birden denize düşer, tekne dengesini kaybeder ve aynı panik anları tekrar yaşanır. Kumpirin yine onları kurtarmasını umut ederken hikâyeyi bitirirler.

“... Hazır özgüveni yeni tazelenmiş bir kaptan elimizdeyken, başka kaptanla uğraşmak çok anlamsızdı. Aynı macerayı üst üste iki kez yaşamak... Bunun için söyleyecek söz bile bulamıyorum...” (s. 62)

Hikayenin konusu, olaylar karşısında dayanışma içerisinde olmanın önemidir. Yazar olayları bir bütünlük içinde kopukluklara yol açmadan, kendi yorumunu katmadan ve karakterlerin olay içindeki konumları üzerinden vermiştir.

“Kral Şakir: Dürümler Karışık!” hikaye kitabındaki “Küresel Isınma” adındaki ikinci hikaye şu sözlerle başlamıştır:

“... Bizim evin halleri her gün başka bir havada olmak zorunda mı? Evet, zorunda sanırım. Hiç sıkılmadan yaşamak inanın çok keyifli, biraz yorucu ama olsun. Yaşlanınca dinlenirim artık...” (s. 65)

Kral Şakir ailesi ile yaşadığı evin tadilat istediğini anlatırken olaylar gelişmeye başlar. Yağmurun yağmasıyla beraber evin çatısı su sızdırmaya başlar. Çocukların hayal dünyasına hitap edecek eğlendirici, güldürücü bir anlatım sergilenir.

“... Dışarda dedim ama pek de dışarıda değil aslında, içeride de yağıyordu. Bizim evin çatısı istifa etmeye karar vermiş. Yağmur, sağanak umurunda değil, salmış hepsini kova kova içeri gönderiyor.” (s. 67)

Yağmur çatıdan içeriye girmeye devam ederken Şakir’in annesi akan suların altına kova yetiştirmeye çalışıyordu. Şakir’ in babası usta çağırmak için evde ayrılmıştır. Peyami dede, fanustaki balığı alıp evin içine dolan suda balıkları besleyeceğini söylemektedir. Suyun seviyesi giderek yükselirken kapı çalar ve Necati gelir. Olaylar karşısında şaşırırken Canan içeriden seslenerek herkesin onun yanına gelmesini söyler. Canan camdan dışarı bakarken yağın bulutla konuşmaya başlar. Bulut gezegenin düzeninin bozulduğunu ve yağmurların durması için gezegenle konuşmaları gerektiğini ve gezegenin şu an Kapalıçarşı’ da olduğunu söyler.

“... ‘Ne yani bildiğimiz dünya gezegeniyle mi? Peki nerede bulabiliriz dünyayı?’” (s. 84)

“... ‘Normalde uzayda takılır ama şu aralar Kapalıçarşı’da diye duydum.’” (s. 84)

Kral Şakir, Necati, babası, Canan çarşıya giderler ve dünyayı bulurlar. Dünya, ek iş olarak halıcılık yaptığını söyler. Kral Şakir çarşıya gelme sebeplerini anlatır, Dünya ise küresel ısınmadan dolayı dengelerin bozulduğunu bu yüzden her yere çok fazla yağmur yağdığını anlatır.

“... Arkadaşlar halıcılık aslında benim ikinci mesleğim oluyor. Ben gördüğümüz gibi dünyayım. Şimdi şöyle oldu, dünyada yaşayan canlıların doğaya verdiği zarardan ötürü, güneş dünyayı daha çok ısıtmaya başladı. Canan hemen lafa girdi; ‘Küresel ısınma yani...’” (s. 96)

Kral Şakir ve ekibi küresel ısınmanın zararlarını araştırıp bilinçlenerek bu zararları önlemek amacıyla harekete geçerler. Kullanılan deodorantlardan salınan zehirli gazların zararlı olduğunu çevredeki insanlara anlatmaya çalışıp yeşil alanların korunması için konuşmalar yapmaya, ağaçlandırma çalışmaları için fidanlar temin etmeye çalışırlar. Tüm bu çabaların ardından Dünya ile görüşmeye giderler. Dünya, Kral Şakir ve ekibinin yaptığı her şey için teşekkür eder ve günden güne iyiye gittiğini söyler.

Kral Şakir ve ekibinin, topluma küresel ısınma ile ilgili bilinçlendirme çalışmaları yaparken insanlara karşı davranışlarında ani çıkışlı tavırlar sergilemelerine rağmen toplumdaki kişilerin olayları anlamaya çalışarak Kral Şakir ve ekibine yardım ettiği görülmektedir. Kişi-kişi çatışması tarafların birbirini anlaması ve konuşmaları ile başarılı bir şekilde çözümlenmiştir.

“... Hatta babam dünyaya zarar verdiğinin farkında olmadan üstü başı güzel koksun diye bol bol sprey sıkın birinin elinden şişeyi bile kaptı.” (s. 102)

“... Haklarını yemeyelim, deodorantlarına el koyduğumuz herkes, sebebini öğrenince çok anlayışlı davrandı. Hatta birlikte fotoğraf bile çektirdik.” (s. 102)

Kişi-doğa çatışmasının örneklerine yer verilen bu hikayede anlatımın güçlenmesini sağlayan faktörler arasında yararlı faaliyetlere yer verilmiştir.

Hikayenin konusu, doğal çevrede meydana gelen olayların kişiler üzerinde bıraktığı etkiler ve kişilerin doğa için gerçekleştiği faaliyetlerdir. Kişi-doğa çatışmasının örneklerine yer verilen hikayede yazar olayları bir bütünlük içinde kopukluklara yol açmadan, kendi yorumunu katmadan ve karakterlerin olay içindeki konumları üzerinden vermiştir.

“Kral Şakir: Dürümler Karışık!” hikaye kitabındaki “Dünyanın En Büyük Karpuzu” adındaki üçüncü hikaye şu sözlerle başlamıştır:

“... Selam Arkadaşlar, bugün Şakir biraz keyifsiz. Sanırım yine annemin bütün uyarılarına rağmen sokaktan gelince ellerini yıkamadığı için mikroplar onu ele geçirmiş.” (s. 117)

Hikaye anlatımı bu kez Şakir yerine, Şakir’ in kız kardeş Canan tarafından gerçekleşmektedir. Canan doğayı ve bitkileri ne kadar çok sevdiğini anlatır. O sırada Necati, Kral Şakir, Remzi arabayla Canan’ ın yanına gelirler. Canan’ ı da alarak çarşıdaki karpuz festivalinin olduğunu duyuran afişe bakmaya giderler. Canan bitkilerle uğraştığı için onun en büyük karpuzu yetiştireceğine çok inançlıydılar.

“... Bir anda sinirim uçtu gitti, pamuk gibi oldum. Artık benim de tek bir hedefim vardı, en büyük karpuzu yetiştirmek!” (s. 125) Okuyucunun heyecan duyması ve hikayenin ilerleyen kısımları hakkında merak ögesinin canlı tutulması için Canan karakteri ile heyecan dolu ve sürükleyici cümlelere yer verilmiştir.

Canan, karpuzun yetişmesi için verimli bir toprağa ihtiyaç olduğunu söyler. Verimli toprağında yanardağda olduğunu söyleyerek toprak temin etmek için tüm ekip helikopterle yanardağa doğru yol alırlar. Helikopterle yanardağa ulaştıklarında Necati’ yi iple yanardağa sarkıtarak onun toprak almasına yardımcı olurlar.

“... Toprağı aldık almasına ama Necati Ağabey krater ağzında hesapladığımızdan daha uzun süre kaldığı için kıyafetleri erimeye başladı.” (s. 129) Okuyucunun hikayede eğlenmesini ve merakını tetikleyen senaryolara yer verilmiştir.

Toprak alındıktan sonra eve dönerek karpuz yetiştirmek için uygun ortamı oluşturmaya başlarlar. Toprak bir alana dökülür ve organik tohumlar ekilir, sulama yapmak için yağmurun yağması beklenir. Yağmur yağar, günden güne karpuzu takip ederler ancak karpuz hala büyümemiştir. Kral Şakir, çarşıda gezerken Akbaba ve ekibinin de yarışmaya katıldığını görmüştür. Akbaba ve ekibi karpuzun birden büyümesini sağlayacak bir sıvı bularak hile yapmaya çalışırlar. Kral Şakir onların oyunlarını anlamıştır. Şakir günlerce araştırma yapar ancak karpuzun birden büyümesi için gerekli bilgiyi bulamaz. Şakir, yarışma sabahı mandalina büyüklüğündeki karpuzun karşısına geçerek onun birden devasa bir karpuz olduğunu hayal etmeye başlar. Hayalleri gerçek olur ve karpuz birden devasa bir boyuta ulaşır. Karpuzu alarak yarışma alanına giderken yolda Akbaba ve ekibi Şakirlerin arabasına arkadan çarparak Şakirlerin karpuzunun parçalanmasına sebep olurlar.

“... Biz durunca aradıkları fırsat ellerine geçmiş oldu, gaza basıp var güçleriyle arkadan vurdular.” (s. 146)

“... Bize bir şey olmadı ama römorktaki karpuzumuz tamamen dağıldı.” (s. 146)

Şakir ve Akbaba arasında geçen bu durum kişi-kişi çatışmasına örnektir. Çatışma Şakirlerin ortamdan uzaklaşmasıyla çözümlenmiştir.

Şakirler olayı çözmek için oradan ayrılırlar. Yarışma alanına geldiklerinde ellerinde ‘küçültük büyültük cihazık’ adında bir aletle gelirler. Amaçları, Kürşatların karpuzunu küçülterek kendi bahçelerinde son kalan küçük karpuzu daha büyük göstermekti. Şakir bunun bir hile olduğunu ve yapılmaması gerektiğini yanındakilere söyler. Yarışmanın birincisi hile ile karpuzunu büyüten Akbaba ve Kürşatların olur. Ancak kullandıkları iksirden olsa gerek karpuz birden Kürşat’ ın kolunu ısırır. Kürşat’ ın cebinden iksir düşer ve hakemin önüne yuvarlanır. Hakem hile olduğunu anlayınca birinciliği Akbabalardan alıp Şakirlere verir. Şakir hile kullanmadan birinci olduğu için çok mutlu olur.

Hikayenin konusu, hile yapmanın insani değerlere aykırı bir davranış olduğudur. Yazar olayları bir bütünlük içinde kopukluklara yol açmadan, kendi yorumunu katmandan ve karakterlerin olay içindeki konumları üzerinden vermiştir.

“Kral Şakir: Dürümler Karışık!” hikaye kitabındaki “Takıntı!” adındaki dördüncü hikaye şu sözlerle başlamıştır:

“... Çocuk olmayı bu aralar pek seviyorum, günlerim çok keyifli geçiyor. Bahar geldi diye sanırım, hava güzelse ne yapsanız sanki daha eğlenceli gibi oluyor.” (s. 165)

Şakir’ in anne ve babasının işleri çıkması üzerine Şakir ve Canan teyzeleri Nazmiye’ ye giderler. Nazmiye çok titiz ve sürekli temizlik yapan bir kadındır.

“... Öyle titiz ki kafaya taktığı zamanlarda mikrop geçmesin diye insanların elini bile sıkamaz...” (s. 175)

Şakir ve Canan, Nazmiye’ nin evine gittiklerinde kapıdan girince mikroplardan arınmak için özel yapılmış olan kabinin içerisine girerler. Nazmiye teyze iki kardeşe evin kurallarını anlattıktan sonra sıkılan kardeşler koltuğun üzerine oturup dışarıyı seyretmeye başlarlar. O sırada Necati ve Tanju Ağabey yolun kenarında koltuk taşıyorlardı. Yolda kazılmış çukuru görmedikleri için koltukla beraber çamur dolu çukura düşerler. Şakir camdan Necatilere seslenir.

“... ‘Çamur banyosu cilde iyi gelirmiş, yuvarlanın, bulaştırın her yerinize sürün...’” (s. 190)

Necati, Şakir' i görünce koltuğu bırakıp çamurlu haliyle su almak için eve koştu. Canan birden kapıyı açınca Necati ve Tanju Ağabey çamurları her yere bulaştırarak mutfığa geçtiler. O sırada olanları göre Nazmiye teyze, tekerlekli sandalyesi havalanmış şekilde üstlerinde dolanıp onları evden çıkmaları için kovalamaya başlar.

“... Kendimizi zar zor dışarı attık, inanılmaz ama yetiştii. Temizlik insanı ayrı bir enerji veriyor demek ki...” (s. 197) Nazmiye teyze ve evdekiler arasında yaşanan olaylar kişi-kişi çatışmasına bir örnektir. Çatışma okuyucuların anlayacağı şekilde kurgulanmıştır.

Nazmiye teyze evdekileri kovalarken hızını alamayıp dışarı çıkmış ve caddeyi temizlemeye başlamıştır. Şakir ve Canan Nazmiye teyzeyi durdurmak için bir plan kurdular. Plan sayesinde Nazmiye teyze çamur çukuruna düşecekti ve korkularıyla yüzleşecekti. Böylelikle kirlenmeye karşı ön yargıları yıkılacaktı. Planı başarılı şekilde yerine getirdiler. Canan Nazmiye teyzeye kirlenmenin kötü bir şey olmadığını ve temizlik yapmanın da ölçülü olması gerektiğini içeren konuşmasını yaptıktan sonra Nazmiye teyze rahatlamış ve artık temizlikle ilgili düşüncelerinin değiştiğini anlatmıştır. Kitap içerisindeki yaşanan olaylar göz önüne alındığında aşırı duygusallık ve üzücü olaylara yer verilmemiştir. Çatışmada sevgi kavramının üzerinden çözüme ulaşmak amaçlanmıştır.

Hikayenin konusu, takıntılı kişilik özelliği olan insanlara karşı nazik ve yardımcı olmaya çalışmanın önemi anlatılmaktadır. Yazar olayları bir bütünlük içinde kopukluklara yol açmadan, kendi yorumunu katmadan ve karakterlerin olay içindeki konumları üzerinden vermiştir.

İleti

“... Hazır özgüveni yeni tazelenmiş bir kaptan elimizdeyken, başka kaptanla uğraşmak çok anlamsızdı. Aynı macerayı üst üste iki kez yaşamak... Bunun için söyleyecek söz bile bulamıyorum...” (s. 62)

“Kral Şakir: Dürümler Karışık!” hikaye kitabında “Kumpir Gibi Güçlü” adlı hikayenin sonunda verilen bu ileti yazınsal metne örtük bir anlam vermektedir. Bir işte yeterli donanıma sahip olmayan kişilerin işlerin akışında kontrolsüz olacağı vurgulanmaktadır. İnsanı bir olay kurgusundan alınan hikayede çocuğun yaşamda gerçekleştirebilecek olaylara karşı tutumunun ne olması gerektiği ön planda tutulmuştur.

“Kral Şakir: Dürümler Karışık!” hikaye kitabında “Küresel Isınma!” adlı hikayenin içerisinde verilen bölümler çevre duyarlılığı oluşturmaya adına önem taşımaktadır ve metin ile iç içe verilen iletiler okurun anlam evrenine hitap etmektedir.

“... Bir şeyler yapmak zorundaydık. Küresel ısınmayı en azından kendi bölgemizde durdurabilirdik.” (s. 98)

“... Küresel ısınmanın en önemli nedenlerinden biri ozon tabakasının delinmesiymiş, bu yüzden o tabakaya zarar veren gazların tüketimini azaltmamız gerekiyormuş. Deodorant mesela, onu sıkarken çıkan gaz aslında küresel ısınmaya neden oluyormuş.” (s. 100)

“Kral Şakir: Dürümler Karışık!” hikaye kitabındaki “Dünyanın En Büyük Karpuzu” adındaki üçüncü hikaye de Şakirlerin katıldığı yarışmada Remziler hile yapmak isterler ancak Şakir bunun etik olmadığını söyler.

“... Yanlış anlamışım, Kürşat’ ların karpuzunu küçültüp bizimkinin kazanmasını sağlayacaklarmış. Ama bu bir hile, ben bir ödül kazanacaksam bunu doğru yoldan yapmalıyım.” (s. 154)

“... İnanılmazdı, kazanmıştık!” (s. 156)

“... Hem de hile yapmadan dürüstlüğümüzle, elimizden gelen gayreti göstererek kazanmıştık.” (s. 157)

Hikayede açıkça verilen bu ileti de kazanmak için doğru yöntemlere başvurulması gerektiğini vurgulamaktadır.

“Kral Şakir: Dürümler Karışık!” hikaye kitabındaki “Takıntı!” adındaki dördüncü hikaye içerisindeki ileti olay akışı ile bütünleştirilerek verilmiştir.

“... ‘Pis dediğin şey senin kafanda teyze! Bu kadar büyütecek bir şey yok! Bak her tarafım çamur oldu ama hala yaşıyorsun! Temizlik olayını bu kadar büyütmemelisin. Rahatlamalısın, dinginleşmelisin. Ne kadar az takıntı yaparsan o kadar mutlu olursun teyzeciğim... Bunu başarabilirsin...’” (s. 203) Teyzenin temizlik takıntısını aşması konusunda yardımcı olan Şakir hikaye sonunda yaşananları bu şekilde özetlemektedir.

“Kral Şakir: Dürümler Karışık!” hikaye kitabında verilen iletiler yazınsal metin özelliği taşımaktadır. Kurgu içinde sezdirilerek verilen iletiler, çocuğun anlam evreni içinde verilerek duymasına olanak tanırken kabul ettirilmeye çalışılmadan özümsemesine yardımcı olmaktadır. İletiler insana ve yaşama duyarlılık katarak çocuğun yaşadığı çevredeki olayları anlamasına katkı sağlamaktadır.

Dil ve anlatım

“Kral Şakir: Dürümler Karışık!” hikâye kitabında anlatım gücünün güçlenmesi adına kısa, duru ve içten anlatımlara yer verilmiştir. Yazım ve noktalama ile ilgili ayrıntılara kısmen dikkat edilmiştir. İkileme kullanımları, sıfatlar çeşitli benzetmeler okurun sözcük hafızasına

katkı sağlamaktadır. “Kral Şakir: Dürümler Karışık!” hikâye kitabında “*plaj voleybol* (s . 96), *deodorant* (s. 100), *megafon* (s. 38), *figüran* (s. 51), *şnorkel* (s.73), *tropikal* (s. 113), *sprey* (s. 102), *aksiyon* (s. 120), *helikopter* (s. 127), *direktif* (s. 181), *protokol* (s. 185), *vidanjör* (s. 199)” gibi yabancı kelime kullanımlarına rastlanmaktadır.

Benzetme ve sıfatlara yer verilerek anlatıma canlılık kazandırılmıştır.

“... *Muhteşem* deniz cam gibi, havada bulut yok...” (s. 32)

“... *Hala uçmuyordu ama emindik zaten. Ama bizimki Dünya Bey’den kaçarken kesinlikle iri, morumsu pembe bir balon gibi uçuyordu.*” (s. 113)

“... *Bizim evin AFAD görevlisi babam, (Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı demek bu, belki bilmezsiniz) küvete binmiş, elinde duş fırçasından yaptığı kürek, evin içindeki suyun üzerinde geziyordu.*” (s. 74) Çocuğun yeni kavramlarla karşılaşmasına imkan verirken aynı zamanda da bu kavramların anlam alanlarıyla ilgili açıklamalar yapılmıştır.

İkilemeler ve deyim kullanımı

“... *Bir martı edasıyla hep birlikte süzüle süzüle motorun üst katına iniş yaptık.*” (s. 30)

“... *Mecbur yenilerini yapacağız artık, bir hafta boyunca bulduğumuz her boşluğa, özellikle de koca koca beton kulelerin olduğu yerlere yüzlerce fidan diktik.*” (s. 110)

“... *Kendi halimde keyifli keyifli takılıyordum.*” (s. 120)

“... *Hem şehrin stresinden hem aile üyelerinin akla hayale gelmez olay yaratma kapasitesinden, sakinleşmek için yapılan aktiviteler neredeyse gelenek haline dönüşmüştür.*” (s. 21)

Yazım yanlışları ve noktalama işareti kullanımı

“... *Keçi boynuzuymuş.*” (s. 88) “Keçi boynuzu” kelimesinin yazımında hata yapılmıştır, bitişik yazılmalıdır.

“... *Yanlış anlamışım, Kürşat’ların karpuzunu küçültüp bizimkinin kazanmasını sağlayacaklarmış. Ama bu bir hile, ben bir ödül kazanacaksam bunu doğru yoldan yapmalıyım.*” (s. 154) “Kürşatların” yazımında hata yapılmıştır, “-lar” eki kesme işareti ile ayrılmalıdır.

“... *Banka kasalarının kapısı gibi çelikten, kameralı, alarmlı bir kapı yaptırmış. Zili çalmadan önce üstüne başına çeki düzen veriyorsun...*” (s. 176) “Çekidüzen” kelimesi birleşik kelimedir ve ayrı yazılmamalıdır.

Resimler

Eserde farklı açılardan kurgulanmış çizgilerin yer aldığı görseller bulunmaktadır. Olayların çoğunun resimlerde canlandırılması ve çizgilerin hareketi ile siyah-beyazın uyumu içinde anlam bulması resim-metin ilişkisini geliştirmiştir. Görsellerde asıl vurgulanan çizginin anlatım gücü olduğu için estetik değer ön plana çıkmıştır. Çizerin sunduğu resimler gerçekliği yansıtırken çocuk doğasının özgün hayal gücü ile karma bir görsel sunmaya çalışmıştır. Karakter çizimleri kitabın başından sonuna kadar aynı şekilde gösterilmiştir. Örneğin, Kral Şakir tüm çizimlerde şapkalıdır. Görsellerde olay akışına uygun kahramanlara ait konuşma baloncukları verilmiştir.

Resimler birçok olayın anlatımını karşılarken, metinde aktarılamayan farklı anlamları görseller tamamlamaktadır. Çizimlerde mizah öğelerinin verilmesi olayların okurun belleğinde canlanmasına ve okurun görsel okuma gücünün gelişmesine, çizimler üzerinde farklı yorumların ortaya çıkmasına olanak sağlamaktadır (s. 186 ve s. 189). Kullanılan çizimler çocuğun görsel duysunu olumlu etkileyerek hayal kurmasına, görseller üzerinde fikir yürütmesine yardımcı olacak özellikler taşımaktadır. Metin içinde verilen mizahi anlatımlar görsellere aktarılmıştır. Bu yaratıcı çizimler sayesinde görsel okumalarla okurda yeni resim fikirleri doğmasına destek olunabilir. Resimler okurun kendi kavram dünyası ile yorumlayabileceği sadelikte tercih edilmiştir.

3.1.9. Kral Şakir: Hayat Kısa Filler Uçuyor!

Eksik Parça Yayıncılık

6. Baskı: Nisan 2019

Yazar: Haluk Can Dizdaroğlu

Sayfa sayısı: 208

Karakterler

“Kral Şakir: Hayat Kısa Filler Uçuyor!” resimli hikaye kitabının baş kahramanı Kral Şakir’dir. Kitaptaki karakterler aslında birer hayvandır ve kendilerine ait özellikleri vardır. Hikayemizin baş kahramanı Şakir bir aslandır ve aksesuar olarak şapka takmayı çok sever. Kardeşiyle pek anlaşamaz ancak arkadaşı Necati ve babası Remzi ile güzel vakit geçirir. Remzi, Fil Necati, Canan, Kadr iye, Peyami, Uyuz Tanju, Zürafa Arif, Dürüm Usta, Akbaba Kürşat, Goril Ercan, Cüneyt, Ayı Polat, Balık Cenk hikaye kitabının yan karakterleridir. Remzi, Şakir’ in babasıdır. Kimi zaman sorumluluklarını yerine getirmeyi ihmal etse de sevdiklerine çok değer verir ve onları mutlu etmek için elinden geleni yapar. Fil Necati, en yakın arkadaşıdır ve

onunla konsol oyunları oynamayı çok sever. Şakir'in aile dostu ve ağabeyidir. Söylenenleri yanlış anlar, arkadaşlarının başını belaya sokar. Canan, Şakir' in kız kardeşidir. Evin mantık çerçevesinde hareket eden bireyidir. Karşılaştığı sorunlara çözüm bulur, aile de akıl danışılan kişidir. Kadriye, Şakir' in annesidir. Şakir' in sürekli başına belaya soktuğu için Şakir ile ilgili konularda daha dikkatlidir. Ancak Şakir olayların çözümünde zekice davranır ve annesini şaşırtır. Peyami, Şakir' in dedesidir. Evin en yaşlı bireyidir. Yaşlı olduğu için unuttandır ve asabidir. Uyuz Tanju, evi olmayan sokaklarda yaşayan evsiz bir köpektir. Birçok meslek grubunda iş yapmıştır. Zürafa Arif, Şakir' in sınıf arkadaşısıdır. İnsanlara çabuk kanar ve sosyal ortamlara girmeye çekingen davranır. Oyun oynamayı çok sever. Akbaba Kürşat, Goril Ercan'ın arkadaşısıdır. Ekip halinde gezerler ve insanlara kötülük yapmayı tercih ederler. Goril Ercan, Akbaba Kürşat'ın arkadaşısıdır. Kötü davranışlarda bulunurlar. Uzunlu Pudi, Şakir' in mahallesine düşen meteorun içinden çıkan küçük uzaylıdır. Pudi lakabını Şakir ona vermiştir. Balık Cenk, Şakirlere çöp toplama yarışmasını kazanmalarında yardımcı olan balıktır.

Kitaptaki karakterler, karakter yorumu ve fiziksel özellikleri ile geliştirilmiştir. Örneğin, Şakir “Muhtişim Kardişim!” adlı hikayede babasından bahsederken;

“... Bende ki baba evlere şenlik, biliyorsunuz zaten. İşt en kalan bütün zamanlarında Fil Necati ile konsol oyunu oynamak en büyük keyfi.” (s. 109) Şakir' in babası başka karakterin yorumuyla geliştirilmektedir.

“Buzdolabı Savaşları!” adlı hikayede Necati kendini tanıtarak hikayeye başlar:

“... ‘Merhabalaaarrr...Bendeniz Fil Necati, Şakir bugünlerde biraz yoğun, asistan olarak beni işe aldı.’” (s. 21)

Hikaye karakterleri yaşadığı olaylardan sonuçlar çıkaran ve bu sonuçları çıkarırken de aralarında sürekli fikir akışının olduğu karakterlerdir. Özellikle Canan karakteri bilge gözle bakılan ve sorunların çözümünde ortaya fikrini atarak doğru yönlendirmelerde bulunan karakterdir. Şakir, açık karakter özelliğiyle beraber hikaye içinde yaşanan olaylardan çıkarım yapan, devingen ve değişen fikirlerini ifade eden bir karakterdir. Olay örgüsü ve kahramanın değişimi inandırıcı ve iç içe kurgulanarak sergilenmiştir. Örneğin; Fil Necati kitabın içerisindeki tüm hikayelerde obur, sakar ve Remzi' yi çok seven bir karakterdir. “Kral Şakir: Hayat Kısa Filler Uçuyor!” kitabında başta Kral Şakir olmak üzere diğer karakterler çocuğun dünyasına hitap eden şakalar, özdeyişler ve anlatım gücünün akıcılığı ile çocuğun kendi yaşantısından izler bulacağı günlük hayatın bir parçası olan konulara yer vermektedir.

Konu

“Kral Şakir: Hayat Kısa Filler Uçuyor!” öykü kitabında dört adet resimli hikaye bulunmaktadır.

“Buzdolabı Savaşları” adındaki ilk hikaye, Şakir’ in yakın arkadaşı Necati’ nin cümleleri ile başlamaktadır:

“... ‘Merhabalaaaarrr... Bendeniz Fil Necati, Şakir bugünlerde biraz yoğun, asistan olarak beni işe aldı. Günlük iki boy kavurmalı pide, yarım ekmek döner, beş tabak nohutlu pilav karşılığı anlaştık, ona yardım edeceğim.’” (s. 21)

Necati, Remzi, Kadriye ve Şakir hep beraber akşam yemeği yemek için masada otururlar. Remzi çok yemek yediği için Eşi Kadriye ona diyet yemekleri hazırlar. Yemekler hep beraber yenir ancak Remzi doymadığı için gece uykusundan uyanıp yemek yiyebilmek için buzdolabına doğru gider. Kadriye durumu anlamıştır ve Remzi’ yi yakalar. Kadriye çözümü eve akıllı buzdolabı almakta bulur. Bu dolap Kadriye’ nin sesiyle çalışmakta ve şifre ile açılmaktadır. Remzi tüm engellere rağmen gece Necati’yi de uyandırıp buzdolabını açmak için çabalamaktadır. Buzdolabının yanına gidip açmaya çalıştılar. O sırada buzdolabından sesler gelmeye başlar ve alarm verir. Necati ve Remzi, buzdolabından çıkan seslere engel olamayınca buzdolabını dışarı çıkarıp çöpe attılar. Ancak sabah uyandıklarında buzdolabı mutfakta aynı yerinde durmaktadır. Hikayede buzdolabının nasıl tekrar yerine geldiği anlatılmamıştır ve merak ögesi zayıf bırakılıp olay akışına devam edilmiştir.

O sırada koltukta uyuyan Peyami yardıma gelir. Buzdolabını hep beraber arabaya taşıyıp evden uzaklaştırmak istediler ancak buzdolabı dev bir robota dönüşerek onları korkutur. Buzdolabını teknik servise götürürler. Remzi, Şakir, Peyami teknik serviste buzdolabını etkisiz hale getirirler. Buzdolabını çöpe atarlar ve macera sona erer.

Hikayede kişi-kişi çatışması ve kişi-toplum çatışması gözlenmektedir:

“... ‘Bana hiç öyle bakma Remzi artık diyet yapma zamanın geldi senin, çok kilo aldın bu aralar.’” (s. 26)

“... ‘Amanee! Robotlar dünyayı ele geçiriyor.’” (s. 57) Buzdolabını tamire götürdükleri yerde robotlar her işi yaparlar ve Şakirlere izin vermeyip onlarla mücadele ederler.

Hikayenin konusu, Şakir ve ailesinin teknolojik aletleri kullanmaya yönelik tutumlarıdır. Yazar olayları bir bütünlük içinde kopukluklara yol açmadan, kendi yorumunu katmadan ve karakterlerin olay içindeki konumları üzerinden vermiştir. Hikayede aşırı duygusallık veya üzücü bir olay anlatılmamakla beraber çocukların gülmesine eğlenmesine olanak sağlayacak şekilde kurgu yapılmıştır:

“... ‘Ne ne ne diyorum ben? Yoksa yoksa bu buzdolabı saat kılığında geri mi geldi? İmdaaaaattttt... Yardım ediiiiinnnn... Cankurtaran yok muuuuuu?’” (s. 61)

“Denize Balık Ekmek!” adındaki ikinci hikaye, Kral Şakir’ in sözleriyle başlar:

“... Bizim ailenin yemek konusundaki en büyük tartışması tarihimiz boyunca hep annemle babam arasında çıkmıştır. Annem sürekli olarak sebze, taze meyve, peynir, et, balık ve tencere yemekleri yememiz konusunda bizi uyarır.” (s. 65)

Canan, Remzi, Necati ve Şakir hafta sonu balık ekmek yemek için Eminönü’ ne giderler. Vapura bindiklerinde Canan denizin ne kadar kirli olduğunu söyler. Remzi kamerasını Necati’ ye gösterirken yanlışlıkla denize düşürür. Şakir’ in Zürafa Arif adındaki sınıf arkadaşı vapurda anons yapar. Yarışma düzenleneceğini ve denizden en çok çöpü toplayana para ödülü olduğunu söyler. Yarışmaya katılan Canan, Remzi, Necati ve Şakir’ in karşısına rakipleri Akbaba Kürşat ve adamı Goril Ercan çıkar. Balıklardan biri Remzi’ nin kamerasını kafasına takıp yüzer. Remzi kamerayı Balık Cenk’ in kafasından almaya çalışır ama Cenk kaçır. Denizin üstünde sıkı bir kamera yarışı başlar ve büyük uğraşlar sonucunda Remzi kamerasını alır. Bu sırada rakipleri Akbaba Kürşat ve Goril Ercan çöp toplama yarışında öne geçerler. Akbaba Kürşat ekibiyle beraber hile yapmıştır, başka yerden getirdikleri çöpleri denize döküp sonra denizden toplamaya çalışırlar. Remzi bunu anlayınca Cenk ve arkadaşlarından yardım istedi. Cenk Batık bir gemi bulur. Yıllarca bu batık gemiye çöp birikmiştir. Buradan çıkan çöpler sayesinde Remzi ve ekibi birinci olur. Kürşat ve ekibi hile yaptıkları için onlara denizdeki tüm çöpleri toplama cezası verilir. Canan, Remzi, Necati ve Şakir ise kazandıkları ödülün keyfini çıkarırlar.

Hikayede iki grubun arasındaki yarış kişi-kişi çatışmasına örnek verilebilir. Remzi’ nin kamerasını denize düşürmesi, denizde bulamayıp dalgalarla mücadele vermesi kişi-doğa çatışmasına örnek gösterilebilir. Hikayenin konusu, çevreye verilen zararların canlıların yaşamını tehlikeye sokmasıdır. Yazar olayları bir bütünlük içinde kopukluklara yol açmadan, kendi yorumunu katmadan ve karakterlerin olay içindeki konumları üzerinden vermiştir.

“Muhtişim Kardişim!” adlı üçüncü hikaye, Şakir’ in sözleriyle başlamıştır:

“... Çocuk ailesinden ne görse onu öğrenirmiş, eh ben de sonuçta çocuğum, evde gördüklerimden etkileniyorum tabi.” (s. 109)

Remzi ve Necati evde gün boyunca konsol oyunu oynarlar. Kadriye sürekli oyun oynamalarına sinirlenmiş ve duruma el atmıştır. Necati oturduğu koltuğa yapışınca olaylar karışmış, koltuk sırtında kendi evine doğru yola koyulmuştur. Eve giderken Necati Remzi’ yi arar ve telefonda konuşmaya devam ederler. Kadriye bu durumdan çok şikayetçidir. Remzi’ nin

ona zaman ayırmadığını söyler. Bunların üzerine gece uyurken Remzi dolabın içinde gizli gizli Necati ile konuşmaya başlar ve Kadriye' ye yakalanır.

“... *‘NECATİ YETER ARTIK! BIRAK KOCAMIN PEŞİNİ! YENİ ARKADAŞLAR BUL KENDİNE’*” (s. 120) Kadriye ve Necati arasında süren anlaşmazlık kişi-kişi çatışmasına sebep olmuştur.

Bu sözlerin üzerine Necati ve Remzi birbirlerinden haber alamazlar. Şakir' in dedesi Necati' nin kendi kendine konuştuğunu ve çok üzgün olduğunu görür. Necati masa kurup jüri olur ve kendine arkadaş aramaya başlar :

“... *İlk sırada uyuz Tanju var.*

‘Merhaba benim adım Tanju.’

‘Kim olduğunu biliyorum Tanju. Söyle bakalım video oyunu sever misin?’” (s. 129)

Şakir, Necati' nin yanlış bir şeyler yaptığını fark eder ve arkadaş araması için başka yolların olduğunu kendisinin ona yardım edeceğini söyler. Otobüse binerler ve gezerken Necati' ye göre bir arkadaş bulamazlar. Durakların birinde Remzi' yi gören Necati bağırmaya başlar fakat otobüs şoförü gaza basıp ikisini ayırmak için elinden geleni yapar. Otobüs şoförü Şakir ve Necati' yi kötü insanların olduğu bir mahallede indirir. Necati, arkadaş bulmaya çabaladığı için ilk gördüğü insanlarla tanışmak ister. Bu mahallede insanlar kötülük yaparak zaman geçirirler. Necati ve Şakir ile tanışır ve onları yemek yemeye götürürler.

“... *Üzerinde rezerve yazan bir masaya oturduk. Garsonun biri engel olmaya çalıştıysa da doğal olarak başarısız bir hamleydi. Ellerimizde çatal bıçaklarla masaya vurup ‘Yeeemek isteriz, yeeemek isteriz...’ diye bağırmaya başladık.*” (s. 154)

Girdikleri mekanda Remzi ve Kadriye' nin yemek yediklerini görürler. Remzi ve Kadriye, Necati ve Şakir' i alıp oradan uzaklaşırlar. Eve geldiklerinde Necati ve Remzi uzun uzun hasret giderirler ve eskisi gibi “Muhtışiiiiimmm,Kardişiiiiimmm” diye naralar atmaya başlarlar.

Kişi-kişi çatışmasına bir diğer örnek Necati ve Şakir' in yeni arkadaşlar edinirken yaşadığı olaylardır:

“... *Boğa grubunun en iri yarı olanı. ‘Herkes bizimle konuşamaz, sen bayağı cesur bir tipe benziyorsun, şu gazoz kutusunu parçala da gücünü görelim.’*” (s. 150)

“... *İri diye herhalde onu beğendiler, ben ne olacaktım? Aralarında fazla ufak tefek kalmıştım, beni gördüklerinde bile emin değildim.*” (s. 151)

Hikayede arkadaşlarını akran zorbalığına maruz bırakan bir grup çocuk diğer çocuklara kötü şeyler yapmaları karşılığında arkadaşlık teklif ederler. Toplum içindeki bu grubunun bir parçası olmak için aslında olmadıkları kişiliğe bürünmektedirler.

Hikayenin konusu, arkadaşlıklara verilen önemdir. Yazar olayları bir bütünlük içinde kopukluklara yol açmadan, kendi yorumunu katmadan ve karakterlerin olay içindeki konumları üzerinden vermiştir.

“Puding Gibi Bir Uzaylı” adlı dördüncü hikaye, Şakir’ in sözleriyle başlamaktadır:

“... Tatlıyı kim sevmez? Hepimiz çok severiz. Kötü şekerlerden uzak durmamız gerekli. Ama mis gibi sütle evde yapılmış, üzeri taze meyveli bir pudinge kim hayır diyebilir? Ben asla demem şahsen...” (s. 167)

Şakir hikayenin devamında Dürümcü Usta adında bir dürümcünün çok meşhur olduğundan ve ailecek çok sevdiklerinden bahseder. Dürümcü Usta, yemek arabasını satarak bir dükkan açmak ister. Dürüm arabasını da evsiz olan Uyuz Tanju almak ister ve Dürümcü Usta arabayı ona verir. Tanju arabayı tek başına halatla hurdalığa çekerek içinde uykuya dalar. Şakir onun çok yorulduğunu düşünür ve ona yemek götürmek ister. Hurdalığa gittiği sırada gökyüzünden koca bir meteor hurdalığın ortasına düşer. Şakir Tanju’ yu uyandırmadan eve gidip uyumaya çalışır.

Şakir’ in meteor düştükten hemen sonra eve gidip uyuması ve başka olayların yaşanması merak duygusu zayıflatmıştır.

Sabah olduğunda evdeki tüm batarya ve piller havaya doğru yükselmeye başlar, kimse bir şey anlayamaz. En şaşırtıcı şey, Necati’ nin yükselmeye başlaması olur. Herkes hayretler içerisinde Necati’ ye bakarken Necati’ nin yediği dürümün arasında telefon unuttuğunu o yüzden havaya yükselmeye başladığını anlarlar. Uçan bataryaları takip ettiklerinde gece düşen meteorun yanında bir uzaylı görürler. Piller havadan meteorun olduğu yere düşer. Canan pillerin manyetik alan dolayısıyla buraya geldiğini açıklar. Etraftaki insanlar bataryalarını bulmaya çalışırlar ve herkes bataryasını alınca evine geri döner. Uzaylı kalabalık dağılınca ortaya çıkar. Tanju’ nun arabasını tamir etmesine yardım eder ve tanışıp arkadaş olurlar. Küçük uzaylı artık mahalleden biri olur, herkes onu çok sever. Şakir, uzaylıya Pudi adını verir. Mahallenin kötü niyetli Cüneyt abisi Pudi’ yi kıskanır ve onunla ilgili kötü fikirler düşünür. Ajan tutarak mahallenin elektriğini kesip tüm suçu küçük uzaylıya atmayı planlar. Ancak mahalledekiler bu oyunu bozar ve Cüneyt’in kötülüklerini ortaya çıkarırlar ve Pudi ajanlara yakalanmadan Tanju’ nun yeni tamir ettiği arabayı alıp yükselerek ajanlardan kaçmayı başarır. Herkes el sallayarak Pudi’ yi gökyüzüne uğurlar.

Kitapta Cüneyt'in yaptığı kötülükler kişi-kişi çatışmasına bir örnektir:

“... Bizim mahallenin en kötü niyetli adamı Cüneyt bu kadar mutluluktan ve huzurdan rahatsız olmuş, sürekli Pudi' yi ve yaptıklarını takip etmeye başlamıştı.” (s. 195)

Bu çatışmalar çocukların günlük hayatta karşılaşabildikleri çatışmalardır. Okuyucu kitlesi, çatışmaların bireyleri ne dengi etkilediğini ve çatışmaların nasıl çözüldüğünü anlamlandıracak düzeydedir. Çatışmalar çocuğun sevgi ve özgürlük ihtiyacını karşılamaktan ziyade okurda ne anlama geldiğini buldurmaya yöneliktir. Karşılıklı konuşmalar ve anlayış çerçevesinde çözülmeye çalışan çatışmalar da çocuğun hayal evrenini zedeleyecek davranışlara yer verilmemiştir. Çatışmalarda olaylar aşırı bir duygusallık yaratmadan çocuğun anlayabileceği düzeyde verilmiştir. Kitap genelinde olayların akışı çocukların eğlenmesine aynı zamanda da düş kurup hayal dünyalarına katkıda bulunacak şekilde kurgulanmıştır:

“... Üstelik bizim Pudi Meteor, tırı eve dönüştürmekle kalmamış onu bir tür uzay gemisi haline getirmiştir. Bir kolu çekince tır renkli ışıklar çıkararak yerden yükseldi. Bu icat herkes tarafından hayranlıkla karşılandı, bu kadar yetenekli bir mühendisin mahallemizde olması gurur vericidir.” (s. 194)

Hikayenin konusu, zor durumlar yaşandığında birlik ve beraberliğin önemidir. Yazar olayları bir bütünlük içinde kopukluklara yol açmadan, kendi yorumunu katmadan ve karakterlerin olay içindeki konumları üzerinden vermiştir. Çatışmalar çözümlenmeye çalışılmıştır, şansa bırakılmamıştır.

İleti

“Kral Şakir: Hayat Kısa Filler Uçuyor!” öykü kitabı içerisindeki farklı konulara sahip hikayelerle yazınsal metin özelliği göstermektedir. “Kral Şakir: Hayat Kısa Filler Uçuyor!” öykü kitabı çeşitli hikayelerle okuyucusunun hayal dünyalarını renklendirmektedir. Metinde verilen iletiler hikaye ile bütünleşerek okura verilmiştir. Yazar kendi düşüncesini, ideolojisini aktarmaya çalışmamıştır.

“... Hepimiz denize baktık, gerçekten pislikten rengi değişmişti. Üzerinde yüzlerce çöp vardı. Pet şişeler, çocuk bezleri, sebze artıkları, içecek ve deterjan kutuları...Bizler bu kadar çöpü nasıl üretebiliyorduk? Bundan sonra bu konuda daha dikkatli olmaya karar verdim.” (s. 70) Çevre kirliliği ile ilgili farkındalık oluşturmak için kullanılan bu cümleler insana ve yaşama duyarlılık kazandırırken hikayeye yerleştirilerek sezdirilmeye çalışılmıştır.

“Kral Şakir: Hayat Kısa Filler Uçuyor!” öykü kitabı yaş grubuna ve anlam evrenine hitap ederken hayal dünyasını destekleyici betimlemeler yapmaktadır.

“... Gerçekten de bir sürü genç balık, kafalarında ters takılmış kasketler ,üzerlerinde atlet ve bermuda şortla kaykay ve paten kayıyorlardı.” (s. 82)

“... Üstelik denizleri koruyup temiz kalmasını sağladığımızda balıkların çoğalmasında yardım etmiş oluyorduk.” (s. 106) Hikayede verilen bu ileti çevre duyarlılığı oluşturmaya çalışmaktadır.

“Puding Gibi Bir Uzaylı” adlı dördüncü hikayede, Dürümcü Usta’ nın arabasını alan Tanju halat yardımıyla arabayı tek başına taşımaya çalışmaktadır. Şakir, Tanju’ yu görür ve ona yardım etmek ister. Burada hikaye içine yerleştirilen ileti sayesinde okurda yardımlaşma, dostluk ve beraberlik duygusu pekiştirilir.

“... Akşam okuldan eve dönerken hurdaliğa baktım, tır gelmişti. Tanju ağabey içinde bir köşeye kıvrılmış bitkin halde uyuyordu. Eve gidip ona yiyecek bir şeyler getirmeye karar verdim. İyi beslenirse evi çabuk biter.” (s. 173-174)

Dil ve anlatım

“Kral Şakir: Hayat Kısa Filler Uçuyor!” adlı resimli hikâye kitabı, hitap ettiği yaş grubunun kavrayabileceği kelimelerle kurgulanmıştır. Kitapta olan dört adet hikâyenin her biri, kendi içerisinde kurgusu olan ve olay akışı ile sonuca bağlanmış hikâyelerdir. Türkçenin anlatım gücü ve olanakları çocuğun doğasına uygun kurgularla desteklenmiştir.. Okurun yaş grubu göz önüne alındığında anlatım kısa, duru ve içten bir şekilde aktarılmıştır. Metinde genel olarak Türkçe sözcüklere yer verilmiştir. Okurun yeni kelimelerle karşılaşmasına olanak sağlayıcı bağlamalara yer verilmiştir.

Hikaye kitabında yabancı kelimelerin “kamufraj (s. 27), puding (s. 38), grissini (s. 40), ispiyoncu (s. 47), protokolü (s. 51), patinaj (s. 53), joystick (s. 110), kapüşon (s. 135)” kullanımına yer verilmiştir.

Yazım yanlışı ve deyim kullanımı

“... Yemeğin ağırlığı ile ilk bulduğum koltuğa yığılıp kaldım, fasulyeler sanki tane tane midemde Salsa yapıyor gibiler. Beş altı şişe soda iç değilsem de bir faydasını göremedim Salsa bitip vals ritmi başlayınca hafiften gözlerim kapandı.” (s. 27) “Salsa” kelimesi özel ad olmadığı için küçük yazılmalıdır.

“... Adamın işi başından aşkındı.” (s. 140)

Resimler

Konusu ile okurun zihinsel hafızasına hitap ederken çizimlerle görsel okumasını da anlamlandıran eserde, çizgilerle oluşturulan görseller siyah renktedir. Eserde önem arz eden

Çizgilerin anlatım gücü olduğu için siyah-beyaz tonları esere hareketlilik katmıştır. Eserin giriş kısmında kahramanların tanıtılması için kullanılan kahraman resimleri renklidir. Karakterler eserin başından sonuna dek aynı figürlerle karşımıza çıkmaktadır. Örneğin, Canan' ın saçı tepeden bağlanmış ve bir kurdele takılmıştır. Karakterler görsellerle somutlaştırılmıştır. Somutlaştırma sırasında hayvan figüründeki karakterler insani özellikleriyle ön plana çıkmaktadır. Kullanılan resimlerin sayısı anlatılan olayların tasviri ile denge içinde verilmiştir. Çizimlerde konuşma baloncukları verilerek seslenme, nlem ifadeleri ve yansıma sözcükler aktarılmıştır(s. 43). Olayların geçtiği evre tasvirleri yapılırken gerçekle bağlaştırılabilecek çizgiler kullanılması metin ve görsel uyumunun kalitesini arttırmaktadır (s. 96).

izgi biçeminde daha çok yuvarlak çizgilerin kullanılması yumuşak geçişlere ve okurun diline yakın olması açısından önem arz etmektedir. Sert geçişlere sebep olacak dik çizgi kullanımından kaçınılmaya çalışılmıştır. Resimler sözlü metnin okurun zihinde canlanmasını kolaylaştırırken sezgisel güçlerini arttırmaktadır. Karakterlerin olaylar karşısındaki tutumları görsellerle desteklenerek metnin yorumunu güçlendirmektedir. Kullanılan izimler çocuğun bütünün ötesindeki düşünceleri görmesine bu düşünceler üzerinde hayallerini ve düşüncelerini desteklemesine yardımcı olur. Metinde okurun seslendiği yaş grubuna göre çeşitli güldürücü ve düşündürücü anlatımlar yapılmaktadır. izimler, aktif kelime hazinelerini kullanarak özdeşim kurabilecekleri ve yeni hikayeler kurgulayabilecekleri inceliklere sahiptir. Çizimlerin hareketliliği ve karakterlerin resimlere yansıması okurun hoşuna gideceği gibi okuru da yeni çizimler yapmaya teşvik edebilir.

3.1.10. Kar Masalı

Yapı Kredi Yayıncılık

2. Baskı Ocak 2018

Yazar: Elif Yemenici

Sayfa sayısı: 48

Karakterler

Hikayenin başkahramanı ykw adındaki küçük yaşlarda bir kızıdır. ykw, kış mevsimini çok sever. Hayalperest bir kahramandır. Hikayenin yan kahramanları ykw' nn annesi, baykuş ve kar tanesi arkadaşlarıdır. Baykuş ve kar tanesi arkadaşları ykw' nn rüyasında gördüğü hayali kahramanlardır.

Hikayedeki kahramanlar yazarın yorumuyla geliştirilmiştir. Başkahraman ykw, kapalı ve durağan bir karakterdir. ykw, hikayenin başında hayalperest duyguları olan ve kitabın

sonuna kadar hayalleriyle yaşayan bir karakterdir. Karakterin hayal dünyası ve bu dünyadaki anlatılar bir bütün olarak çocuğun özdeşim kurabileceği özellikleri taşımaktadır. Okur grubun yaş özellikleri dikkate alındığında hikayenin fantastik kurgusu, okurun düş dünyasının renklendirmesine olanak tanır.

“... Derken, kar taneleri hep birazdan, ‘...Hoş geldiiiiiiin !’ diye öyküye seslendi.” (s. 32)

Konu

“Kar Masalı” adındaki hikaye kitabı Öykü adındaki başkahramanın tanıtılmasıyla başlar:

“... Minik Öykü, aylardır en sevdiğim mevsimin gelmesini bekliyordu. Sonunda zamanın kuşu kanatlarını açmış, yılın ilk karı düşmüştü .” (s. 3)

Minik Öykü kış aylarını çok sever. Bir gece kar yağarken kar topu oynamak ister ancak annesi dışarısı karanlık olduğu için izin vermez. Minik Öykü karın yağmasına o kadar heyecanlanmış ki Öykü’ yü bir türlü uyku tutmaz. Öykü pencerenin kenarında karın yağmasını izlemeye karar verir. Yağan karı biraz izledikten sonra uyumak için tekrar yatağına döner. Tam uyuyacakken pencereden bir ses gelir, kalkıp baktığında pencerenin önünde bir baykuş soğuktan üşümüş bir şekilde Öykü’ ye bakmaktadır. Yaşlı baykuş Öykü’ ye uzun bir kar yolculuğuna çıkmayı teklif eder. Öykü baykuşun kanatlarından tutar ve beraber gökyüzüne doğru yükselirler. Öykü gökyüzüne doğru yükseldikçe kar tanelerine daha da yakınlaşmıştır, kar taneleri öykünün gelişini kutlarlar ve onu beklediklerini söylerler. Kar taneleri öykünün kar yağdığında dışarıya çıkamadığını duymuşlar ve Öykü’ yü gökyüzüne getirmesi için baykuş arkadaşlarından yardım istemişlerdir.

“... Meğer öykünün konuşmalarını pencerenin önündeki karlar işitmiş, öykü dışarı çıkamayınca çok üzölmüşler. Çünkü onlar da bütün bir yıl boyunca gökyüzünde bekler, sıraları gelene dek çocuklara kavuşmanın hayalini kurarlarmış.” (s. 36)

Öykü kar tanesi arkadaşlarıyla uzun zamandır beklediği kışın tadını çıkarır. Oynamaktan çok yorulmuştur ve bir bulutun üzerine kıvrılıp uyumak ister. Birden annesinin sesini işittiğini hisseder, şaşırır. Öykü gözlerini açtığında odasında yatağındadır. Gördüğü her şey güzel bir rüyadan ibarettir.

Başkahraman öykü merak ögesini destekleyici ve sürükleyici anlatımlarıyla çocuğu hikayenin içinde tutmak istemiştir:

“... O da ne? Bir baykuş! Acaba evini mi kaybetmişti? Yoksa bu soğukta kendisine bir fincan sıcak kakaolu süt verebilecek birini mi arıyordu? Ya da düşürdüğü tüyün eksikliğini hissetmiş, onu geri almaya gelmişti. Belki baykuşun da uykusu kaçmış olabilirdi.” (s. 20,21)

“... Acaba bu kadar çok kar tanesini gökyüzünden aşağı kim yolluyordu?” (s. 13)

Okurun yaşam içinde olan olaylara karşı düş kurmasına, düşünmesini teşvik edici anlatımlarda bulunulmuştur.

Hikayenin konusu, Öykü adındaki karakterin rüyasında hayallerini yaşamasıdır. Yazar hikayeyi yaş grubuna uygun anlatılarla bir bütün halinde vermiştir. Hikayenin kısa bir kesitinde öykü ve annesi arasında geçen konuşmalar kişi-kişi çatışmasına örnek verilebilir. Öykü gece kar ile oynamaya bahçeye çıkmak ister ancak annesi karanlıkta dışarı çıkamayacağını söyler. Öykü buna karşı çıkar ancak annesi ikna olmaz. Çatışma Öykü’ nün yatağına girip uyumasıyla son bulur. Çatışma okurun anlayacağı şekilde verilmiştir. Öykü rüyasında gökyüzüne çıkarak hayallerine kavuşmuştur. Bununla beraber gökyüzü metaforu, çocuğun hayallerine kavuşup özgürlüğüne alan açarken baykuş ve kar taneleri ile yaşadıkları güzel anlar sevgi kavramını gözler önüne sermektedir. Hikaye içindeki anlatımlar okurun gülmesine eğlenmesine olanak tanırken üzücü ve aşırı duygusallığa yer veren anlatımlar bulunmamaktadır.

İleti

“Kar Masalı” adındaki hikaye kitabı yazınsal metin niteliğindedir. Hikâye kitabı incelendiğinde okurun hayal kurmasına ve kendi yaşamında kesitler bulmasına olanak sağlar. Başkahraman Öykü, kar yağarken oynamak için dışarı çıkmak ister ancak gece olduğu için karanlıkta çıkamaz. Karda oynamayı o kadar çok istemiştir ki rüyasında hayallerine kavuşur. Hikayede hayal etmenin büyülu doğasıyla hayaller yaşanılabilir kılınmıştır. Öykü’nün rüyası anlatılırken yazılan cümlelerde bu savı desteklemektedir:

“... Öykü uzun zamandır beklediği kışın tadını fazlasıyla çıkardı.” (s. 43)

“... En güzeli kar tanelerini saymaktır tabii ki! Acaba bu kadar çok kar tanesini gökyüzünden aşağı kim yolluyordu? Bu oldukça yorucu bir iş olmalıydı.” (s. 13)

Hikaye kitabının seslendiği yaş grubu düşünüldüğünde merak etmenin, sorgulamanın ve düşünmenin sınırlarının ne kadar geniş olduğunu okur kendi yaşamında göstermektedir.

“... Telaşla pencereyi açıp baykuşu içeri aldı Öykü. Bir güzel sarıp sarmaladı, onu ısıttı.” (s. 25)

Öykü adındaki başkahramanın penceresine konan baykuşa gösterdiği sevgi hayvanlara duyarlı olmayı ve hayvan sevgisini anlatmakla beraber iletiler hikaye kitabının tamamında

sezdirme yoluyla verilmiştir. Yazar herhangi bir düşünceyi ya da ideolojisini, çocuğa kabul ettirme amacı taşımamıştır.

Dil ve anlatım

Hikaye kitabının dil ve anlatım özellikleri incelendiğinde, çocuk okurun gelişimsel özelliklerine göre anlatım yapıldığı görülmektedir. Anlatımın yalın olması ve yabancı kelimelerin kullanılmaması okurun anlamlandırma sürecine yardımcı olmaktadır. Türkçe sözcükler hikâye içerisinde okurun günlük yaşamında karşılığını bulabileceği şekilde seçilmiştir. Türkçenin yazım ve noktalama kurallarına uygun anlatım yapılmıştır. Hikâyede ikilemelere, devrik cümlelere ve benzetmelere yer verilerek okurun Türkçenin söz varlığından yararlanmasına katkı sağlanmıştır. Anlatımı güçlendirmek için intak sanatına başvurulmuş ve Öykü' nün rüyasındaki kar taneleri konuşturulmuştur:

“... Derken, kar taneleri hep bir ağızdan, ‘... Hoş geldiiiiiiin !’ diye öyküye seslendi.”
(s. 32)

“... Baykuş da öykünün yüzünü biraz olsun gülümsetmek için düşmüş yollara.” (s. 40)

İkilemeler

“... Öykü lahana gibi kat kat giyindi ve heyecanla pencereyi açtı.” (s. 28)

“... Yukarıdan bakınca yeryüzündeki ışıklar, serpilmiş pul taneleri gibi parıl parıl parlıyordu.” (s. 31)

Resimler

Eserde renkli görsellerin olduğu içerikler kullanılmıştır. Resim ve metin dengesine bakıldığında metinler kısa ve öz tutulmuştur. Karakter çizimleri metinde anlatımlarla örtüşmektedir. Karakterin duygu durumu değişimleri çizimlerde aktarılmıştır. Metinde anlatılanlar resimlerle desteklenmiş, metin-görsel bütünlüğü sağlanmıştır. Eserin seslendiği yaş grubu göz önüne alındığında, resimler boyut açısından yazıya oranla daha büyük bir alan kaplamaktadır.

Çizgilerin seçiminde özgün tasarımlar üzerinde çalışılması okurun düş dünyasına katkı sağlayarak düşünme yetilerini geliştirecektir. Resimlerin ve metnin bulunduğu sayfalarda, görseller metne göre şekil alarak metnin vermek istediği anlamı tamamlarken okurun ufuk çizgisinden resimlere bakarak yeni ve farklı yorumlar yapılmasını sağlamaktadır. Görsellerin okurun hayal dünyasına katkı sağlayacağı canlı, hareketli resimler olmasının yanında eserdeki hayalperestliği yansıtan kar tanelerinin olduğu arka planlar kullanılmıştır. Hayal ve gerçeğin kurgulandığı eserde çocuğun, düş içinde karşılaştığı olaylarla eğlenirken düşünmesine katkı

sağlanmaktadır. Görsellerde kullanılan resimler okurun yeni öyküler geliştirmesine aktif kelime hazinesini kullanmasına katkı sağlamaktadır.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Sonuç ve Tartışma

Bu bölümde, Ankara Halk Kütüphanelerinden 2018-2022 yılları arasında en çok alınan ilk 10 eserin çocuk edebiyatının temel öğeleri açısından incelenmesi sonucunda eserlere ilişkin genel değerlendirmeye, sonuçlara ve elde edilen veriler göz önüne alınarak önerilere yer verilmiştir.

Eserde karakterler, eylemleri, seçimleri ve diğer karakterlerle etkileşimleri yoluyla olay örgüsünü ilerleten canlı veya cansız varlıklardır. Anlatı boyunca davranışlarını ve kararlarını şekillendiren özelliklere sahiptirler. Yazınsal anlatılarda olaylar genelde karakterlerin etrafında şekillendiği için karakterlerin rollerini ve gelişimlerini anlamak, anlatı yapısına hakim olmak için gereklidir. Okuyucular, karakterlerin zaman içinde nasıl evrimleştiğini ve çeşitli zorluklara veya çatışmalara nasıl uyum sağladığını inceleyerek yazarın mesajı ve niyetleri hakkında daha derin içgörüler elde edebilirler. Yazarlar, karakterin gelişimine odaklanarak, yaşamı aktaran, eylemleri ve kararları aracılığıyla anlatıyı ilerletmeye hizmet eden çok boyutlu kahramanlar inşa edebilirler. Güçlü geliştirilmiş karakterler, okuyucuların karakterlerle bağ kurmasını, empati yapmasını, okurun içsel yolculuklarda doğru yönelimlerde bulunmasını sağlar. Aynı zamanda karakterler temaların keşfedilmesinde, çatışmaların çözülmesinde, mesajların iletilmesinde ve olay örgüsünün çözümlenmesinde etkin rol oynarlar. Çalışmada incelenen eserler, başkişinin çevresinde yan karakterlerin etkisiyle kurgulanmıştır. Eserlerin bir kısmında açık (geliştirilmiş) karakterler, birçok yönüyle tanıtılmıştır. Eserlerin bir kısmında kapalı (geliştirilmemiş) karakter özelliği gösteren başkişiler de yer almaktadır. Yaban Keçisi Keçiro, Çalıkuşu, Saftirik Greg'in Günlüğü, Harry Potter ve Felsefe Taşı, Dostum Bu Çok Havalı!, Kral Şakir: Dürümler Karışık!, Hayat Kısa Filler Uçuyor! adlı eserlerde karakterler açık karakter özelliği göstermektedir. Eser içerisinde karakterlerin, olayların başından sonuna kadar değişimleri esere yansıtılarak kurgulanmıştır. Karakterler hayvanlar ve insanlar kategorisinde değerlendirilebilirler. Yaban Keçisi Keçiro adlı eserde kahramanlar doğadaki çeşitli hayvanlardan oluşmaktadır. Kral Şakir serisindeki eserlerde başkişi Şakir'dir. Dostum Bu Çok Havalı!, Kral Şakir: Macera Devam Ediyor!, Kral Şakir: Dürümler Karışık!, Kral Şakir: Hayat Kısa Filler Uçuyor! adlı eserlerde, okurda güçlü aile bağların kurulmasına katkı sağlayan anlatımlar bulunmaktadır. Başkişinin çevresindeki insanlardan yardım alması ve onlara yardım etmesi okurda olumlu davranışların gelişmesine katkı sağlamaktadır. Bunun yanı sıra, Susturucu adlı romanda çocuk okurların anlam dünyasına karşılık gelmeyen anlatımlar okurda negatif etkiler yaratabilir.

Eserde konu, başından sonuna kadar anlatımın devamlılığını sağlayan olaylar bütünüdür. Metinde okura aktarılmak istenen fikirler konu aracılığıyla iletilmektedir. Metnin merkezinde konunun yer alması, metnin okuyucuya ne anlattığının görülmesine katkı sağlar. Olayın geçtiği zaman, olayın mekanı, eserdeki karakterler, yazarın bakış açısı vb. konunun bağlı olduğu unsurlardır. Konunun bağlamında gelişen çatışmalar, kahramanların kendi iç dünyalarıyla, çevresindeki kişilerle, doğayla ya da toplumla olan anlaşmazlıklarından doğarak karakterlerin gelişimini göstermeye yarayan konuların bir parçasıdır. Çatışmalar okurun anlamlandırabileceği bir kurgu içinde verilmelidir. Çatışmalarda, abartılmış meraktan, aşırı üzücü olaylardan uzak durulmalıdır. Okurun okuma ilgisine zarar veren bu tarz anlatımların yerine okurda okuma ilgisini destekleyecek çatışmalara yer verilmelidir. Çalışmada incelenen eserlerin beşi kahramanın hayal dünyasının günlük hayatıyla harmanlandığı ve başından geçen çeşitli olayların anlatıldığı, ikisi toplumsal olayların aktarıldığı, biri fantastik kurgunun barındığı, biri kahramanın başından geçen olayların anlattığı günlük tarzında kurgulanan, biri fabl tarzda yazılmış eserlerdir. Eserlerde kullanılan çatışma türü çoğunlukla kişi-kişi çatışmasıdır. Kişi-doğa ve kişi-toplum çatışmaları bazı eserlerde kişi-kişi çatışmasıyla beraber görülmektedir. Eserlerde okura çaba ile kazanılan zaferlerin ne kadar kıymetli olduğu, anne ve babanın çocukları üzerindeki etkisi, dayanışmanın önemi, küresel ısınmanın etkileri ve arkadaşlıkların önemi gibi ana fikri destekleyen düşüncelerde vurgulanmaktadır. Eserlerde verilen çatışmalar okurun anlam dünyasına hitap edebilecek şekilde olayların kurgusu etrafında verilmektedir. Çatışmalar bazen anında çözümlenirken bazen eserin tamamında olayların çözümlenmesi ile sonuca bağlanmaktadır. Okur kitlenin özellikleri göz önüne alındığında sevgi ve özgürlük kavramlarının kitlede olumlu duygular uyandırması beklenmektedir. Eserlerde kendi fikirlerini özgürce ifade eden kahramanların; doğaya, arkadaşlarına, ailelerine, hayvanlara karşı duydukları sevgiyi göstermeleri okurun yaşamda örnek alacağı davranışlardandır. Eserlerde çatışmalar okurun ilgisini besleyerek olay zincirinin bir parçası olarak çözümlenmektedir. Eserlerde okurun gülmesine, heyecanlanmasına, düş kurmasına olanak sağlayan anlatımlara yer verilmektedir. Susturucu adlı eserin konusu bazı okurların dünyasına hitap ederken her okurun anlamlandıramayacağı düzeyde anlatımlara yer vermektedir. Bu eser dışındaki yapıtların okur kitlesine hitabeti anlaşılırdır.

Eserde ileti, yazarın okuyucuya aktarmak istediği mesaj veya temanın etkili bir şekilde iletilmesini sağlayan önemli bir kavramdır. Kitapların içeriğindeki ileti, okuyucuları düşündürmeye teşvik eder. Yazarların okuyucuyla etkili bir şekilde iletişim kurması için eserlerde aktarmak istedikleri mesajları, fikirleri ve duyguları esere işleme tarzları farklıdır. Yazarlar, karakterler aracılığıyla, olay örgüsüne veya metne saklanan iletiyi belirgin hale getirirler. İletinin başarılı bir şekilde aktarılması, okuyucuların eseri anlamasına ve

değerlendirmesine yardımcı olur. İletiler, içeriği zenginleştirerek okuyucunun deneyimini daha anlamlı hale getirebilir. İleti, eserin sadece bir kısmını okura sunmak için hazırlanmamalıdır, eserin başından sonuna kadar eserin izlerini taşıyarak okura harmanlanmış bir okuma deneyimi sunmak üzere hazırlanmalıdır. İleti aktarımını kapsayan bu süreç, dil seçimi, anlatım tarzları, karakter gelişimi, hedef kitlenin anlam evrenine uygunluk gibi çeşitli unsurları içerir. Çalışmada incelenen eserlerin tamamı yazınsal metin özelliği taşımaktadır. Yazınsal nitelikli eserlerde verilmek istenen iletiler hem direkt hem de kurgu içinde sunulmuştur. Eserlerin tamamında iletiye yer verilirken her okurun farklı yorum çıkarmasına olanak tanıyan Kral Şakir serisi içindeki; Dostum Bu Çok Havalı!, Kral Şakir: Macera Devam Ediyor!, Kral Şakir: Dürümler Karışık!, Kral Şakir: Hayat Kısa Filler Uçuyor! adlı eserler, okurun duymasına, düşünmesine, hayal kurmasına katkı sağlamaktadırlar. Toplumsal olaylardan küresel ısınmaya kadar birçok farklı konunun işlendiği bu eserlerde okurun her alanda bilinçlenmesi amaçlanmaktadır. Bu eserlerde birden fazla hikaye yer almaktadır. Her bir hikayede farklı iletiler verilmektedir. Hikayelerdeki iletiler bazen karakterlerin yaşamından bazense yan karakterlerin üzerinden verilmektedir. İncelenen eserlerde hem gündelik hayattan hem de toplumsal olaylardan iletiler aktarılması insana ve yaşama karşı duyarlılığın işlenmesi okurun düşünce ufkunu genişletmektedir. Eserlerde yazarlar kendi ideolojilerini kabul ettirmekten öte insani özelliklerin (yardımseverlik, hayvanseverlik, arkadaşlık vb.) üzerinde durmaktadırlar. Eserler okur kitlenin anlam evrenine uygun anlatımlara yer verilmiştir.

Eserde yazarın vermek istediği mesaj veya mesajları etkili bir şekilde iletmesi, kelime seçimlerini, cümle yapılarını ustaca kullanması dil ve anlatımın bir parçasıdır. Bir metinde hedeflenen kitle için uygun dil ve üslup seçimi, bir metnin okunabilirliğini, metnin anlaşılmasını ve ayrıca okuyucu üzerindeki genel etkisini büyük ölçüde etkileyebilir. Yazarlar, mesajlarını başarılı bir şekilde iletme için açıklık, tutarlılık, özlü olma ve dilin uygunluğu gibi faktörlere dikkat etmelidir. Ayrıca, metaforlar, benzetmeler, imgeler ve sembolizm gibi edebi araçları kullanmak, yazının zenginliğini ve derinliğini artırabilir. Aktif okurların, metinde verilmek istenen mesajların analizlerini iyi yaparken sözsüz ipuçlarını da bağlamlardan çıkarabilmesi yazarın dil ve anlatımda kurgusunun kusursuzluğunu göstermektedir. Yazarın dili kullanma biçimi, betimleme becerisi, anlatım gücü ve çocuk okurun doğasına uygun kelime seçimi okurun daha zengin bir okuma deneyim yaşamasını sağlar. İncelenen eserlerde metinlerin anlamını ve derinliğini oluşturan söz varlığı, yazarın dil bilgisi ve kelime dağarcığının genişliğiyle doğrudan ilgilidir. Bu kavram, metnin etkili iletişim kurma gücünü artırmak, okuyucuları etkilemek ve içeriği daha çekici hale getirmek için önemlidir. Kitapta sözlerin zenginliği, okurun yeni bakış açıları kazanmasına katkı sağlamaktadır. Eserlerde anlatım duru, kısa ve içten tümcelerle desteklenmiştir. Cümlelerin bağlamından hareketle anlama

ulaşılmasını sağlayan kelimelerin kullanımı metne hareketlilik katmaktadır. “Dostum Bu Çok Havalı!, Kral şakir: Macera Devam Ediyor!, Kral şakir: Dürümler Karışık!, Kral şakir: Hayat Kısa Filler Uçuyor!, Saftirik Greg'in Günlüğü, Kar Masalı, Harry Potter ve Felsefe Taşı” adlı çizgi romanlarda ana karakterin çocuk olması kullanılan dilin okura daha yakın olmasını sağlamaktadır. İncelenen eserlerde yazım kuralları ve noktalama işaretleri okuyucunun eserdeki önemli vurgu ve anlatımları kaçırmaması için önemli bir rol oynar. Nokta, virgül, soru işareti, ünlem işareti gibi noktalama işaretlerinin doğru kullanımı, cümleleri düzgün bir şekilde yapılandırmaya ve amaçlanan anlamı doğru bir şekilde aktarmaya yardımcı olur. Eserlerde yanlış biçimlerde kullanılan noktalama işaretleri ve yazım kuralları cümlelerin, paragrafın ve metnin tamamının akışını bozabilmektedir. Eserlerde kullanılan sözcükler okurun kişisel kelime dağarcığını etkili kullanmasına, fikirlerini açık ve doğru bir şekilde iletmesine katkı sağlamalıdır. Güçlü bir sözcük dağarcığı yalnızca okunan metnin anlaşılmasına değil metinler arası okumalarda anlam ve çağrışımındaki nüanslarla dilin ustalıkla kullanımını sağlar. İncelenen eserlerde çocuk okur, anlama becerisi ile edindiği kelimeleri kendi hayal dünyasında harmanlayarak anlatma becerilerinde de kullanabilir. Eserlerde yer yer yabancı kökenli kelime kullanımları görölmektedir.

Kitaplarda hitap edilen kitleye uygun resim kullanımı içeriğin ayrıntılarını vurgulayarak okuyucunun metne daha iyi odaklanmasına yardımcı olur. Resimli kitaplar dil gelişiminin yanı sıra hayal gücünü de destekler ve görsel hafızayı güçlendirir. Öğretici ve eğlenceli bir içerik sunarak bilgi aktarımında etkili bir araç haline gelirler. Kullanılan çizgiler metne derinlik, hareket ve duygu katarken okurun ilgisini çekerek düş kurmasına katkı sağlar. Eserlerde kullanılan çizgiler, şekilleri ve ana hatları tanımlamanın yanı sıra eserin ruh halini ve atmosferini okuyucuya aktarır. İncelenen eserlerin yedi tanesinde resim kullanılmış, üç tanesinde resim kullanılmamıştır. Dostum Bu Çok Havalı!, Kral şakir: Macera Devam Ediyor!, Kral şakir: Dürümler Karışık!, Kral şakir: Hayat Kısa Filler Uçuyor!, Saftirik Greg'in Günlüğü, Kar Masalı, Yaban Keçisi Keçiro adlı eserlerde kullanılan resimler, sözlü metnin anlamını tamamlarken sözcüklerle anlatılamayanları da çizginin anlatım gücüyle çocuk okura sunmaktadırlar. Metin ile verilen resimler okurun metni belleğinde canlandırmasına katkı sağlamaktadır. Metindeki anlatımların yanı sıra kitaplarda çizgi kullanımı, görsel dil aracılığıyla yeni anlamlarında ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Resimler okurun düşünürken eğlenmesine ve gördüklerinden hareketle yeni resimler yapma isteğinin uyanmasına katkı sağlamaktadır. İncelenen eserlerde kullanılan resimler olay örgüsünü özetler niteliktedir. Eserlerdeki resimler okuru eğlendirdiği ve okurun ilgisini çektiği için okurun kavramsal birikimini kullanarak yeni öyküler oluşturmalarına yardımcı olur. Halk kütüphanelerinden alınan veriler doğrultusunda eserleri temin eden yaş grubunun ağırlıklı olarak ilköğretim

düzeyinde okurlardan oluştuğu görölmektedir. Saftirik Greg'in Günlüğu, Dostum Bu Çok Havalı!, Kral şakir: Macera Devam Ediyor!, Kral şakir: Dürümler Karışık, Kral şakir: Hayat Kısa Filler Uçuyor!, Kar Masalı, Yaban Keçisi Keçiro adlı eserler ilköğretim düzeyinde ; Harry Potter ve Felsefe Taşı, Susturucu, Çalıkuşu adlı eserler ise ortaokul ve üstü kademelere uygunluk göstermektedir.

Öneriler

Bu araştırma ile elde edilen bilgiler tanıklığında şu öneriler sunulabilir:

1. Ankara Halk Kütüphanelerinden 2018-2022 yılları arasında en çok alınan ilk 10 eserin çocuk edebiyatının temel öğeleri açısından incelenmesinde alınan kitap içeriklerine bakıldığında ailelerin çocuklarının kütüphane kullanımları esnasında yeterli desteği vermeleri gerekmektedir. Çocuğun kütüphaneden temin ettiği kitabın içeriğinin aileler tarafından mutlaka incelenmesi gerekmektedir.
2. Kütüphanelere bağışlanan, kütüphaneye satın alınan veya çeşitli yollarla kütüphane çatısı altına giren kitapların okuyucu ile buluşmadan önce birçok yönden incelemeye alınması ve belli kriterleri geçerse okuyucu ile buluşması sağlanmalıdır.
3. Kütüphane başlığı altında literatürde yeterli çalışmanın bulunmaması, ana konusu veya yan konusu kütüphane olan yeni çalışmaların için literatürde yeterli tarama yapılamamasına yol açmaktadır. Kütüphane başlığı altında literatür çalışmalarının artması okuma kavramı altında yapılan çalışmalara da ışık tutacaktır.
4. Kütüphanelerden temin edilen kitapların niteliğinin araştırılması için kütüphanelerden düzenli aralıklarla alınan verilerin çocuk edebiyatının temel öğelerine uygunluğu açısından incelenmesi gerekmektedir.
5. Farklı illerin halk kütüphanelerinden alınan verilerle yapılacak yeni çalışmaların çoğalması hem kütüphanenin bulunduğu ilin okuma alışkanlıklarını tespit etmeyi hem de farklı iller arasındaki kütüphane verileriyle okuma alışkanlıklarını kıyaslamayı sağlar.

KAYNAKÇA

- Adalı, O. (2016). *Anlamak ve Anlatmak*. Pan Yayıncılık.
- Akaydın, Ş. & Çeçen, M. A. (2015). Okuma becerisiyle ilgili makaleler üzerine bir içerik analizi. *Eğitim ve Bilim*, 40(178), 183-198. doi: 10.15390/eb.2015.4139
- Akçay, S. & Baş, B. (2015). Samed Behrengi'nin hikâyelerindeki eğitsel iletiler üzerine bir araştırma. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 3(3), 77-90. <https://doi.org/10.16916/aded.76227>
- Aktepe, V. (2005). Eğitimde bireyi tanımanın önemi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 15-24.
- Akyüz, M. (2018). Çocuk edebiyatının temel ilkeleri açısından Muzaffer İzgü'nün çocuk romanlarındaki karakterler. *TÜRKÜ Uluslararası Dil Edebiyat ve Halk Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 1(15), 305-318.
- Alipbayeva, D. & Arslan, M. (2023). Ana dili konuşuru olmayan öğretmen görüşüne göre kültürel unsurların yabancı dil olarak Türkçe öğrenimine etkisi. *Journal of Research in Turkic Languages*, 5(2), 51-60. doi: 10.34099/jrtl.522
- Altunbay, M. & Uslu Üstten, A. (2020). Okuma kültürünün bir göstergesi olarak kitaplık ve kütüphane kullanımı üzerine bir araştırma. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(3), 916-930. <https://doi.org/10.16916/aded.746742>
- Arat, Y. & Parlak, S. (2020). Ergonomik açıdan meân deneyimi/arkitektoniği: Karabük bebek kütüphanesi ve Ankara Ali Dayı çocuk kütüphanesi örneği. *Ergonomi*, 3(3), 138-155. <https://doi.org/10.33439/ergonomi.651088>
- Arıkan, Y. & İnce Samur, A. Ö. (2020). Behiç AK'ın çocuk kitaplarının çocuk edebiyatının temel öğeleri bakımından incelenmesi. *Çocuk Edebiyat ve Dil Eğitimi Dergisi*, 3(2), 181-202. <https://doi.org/10.47935/ceded.802709>
- Arslan, G. & Kargın, T. (2021). Öğretmenlerin kitap önerisinde kullandıkları ölçütlerin çocuk edebiyatının temel ilkelerine göre incelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 35(4), 567-588. <https://doi.org/10.24146/tk.992025>
- Aslan, C. & Adıgüzel, F. B. (2024). Çocuk kitapları yetişkinlere ne söylüyor? *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 1-59. <https://doi.org/10.30964/auebfd.1309081>
- Ateş, S., Çetinkaya, Ç. & Yıldırım, K. (2012). Okunabilir bir kitap nasıl seçilir? *İlköğretim Çevrimiçi*, 11(2), 319-331. <http://ilkogretim-online.org.tr>
- Atılğan, D. (1991). Eğitim ve kütüphane. *Türk Kütüphaneciliği*, 5(2), 69-72.
- Aydeniz, S. & Haydaroğlu, M. (2021). Dört temel dil becerisi alanında yapılan lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 6 (1), 200-216. doi: 11.11111/ted.xx
- Aytaş, G. (2003). Okuma gelişiminde çocuk edebiyatının rolü. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (13), 155-160. <https://doi.org/10.17133/TBA.67004>
- Aytaş, G. (2005). Okuma eğitimi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(4), 461-470.
- Balcı, A. (2013). *Okuma ve anlama eğitimi*. Pegem Yayıncılık.
- Balcı, A., Uyar, Y. & Büyükkiz, K. K. (2012). İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıkları, kütüphane kullanma sıklıkları ve okumaya yönelik tutumlarının incelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 7(4), 965-985.

- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır?. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388. <https://doi.org/10.31592/aeusbed.598299>
- Başar, S., & Akın, E. (2022). Şermin Yaşar'ın çocuk kitaplarının eğitsel iletiler ve değer kavramları açısından incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 62-71. <https://doi.org/10.55044/meusbd.1091871>
- Başkan, A. & Ustabulut, M. Y. (2020). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde anlama becerileri (dinleme ve okuma). *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi* (21), 39-55. <https://doi.org/10.29000/rumelide.835294>
- Bayat, N. & Çetinkaya, G. (2018). Ortaokul öğrencilerinin okuma alışkanlıkları ve tercihleri. *İlköğretim Online*, 17(2), 984-1001. <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2018.419349>
- Bulut, S. (2018). Okulöncesi dönem öğretmenlerinin çocuk edebiyatı yapıtlarını seçme ölçütü olarak yazınsal karakterlere yükledikleri anlam. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(3), 714-729. <https://doi.org/10.16916/aded.426748>
- Canlı, S. & Aslan, C. (2018). Çetin Öner'in "Gülibik" adlı çocuk kitabının yapısal ve eğitsel ilkeler açısından incelenmesi. *Elementary Education Online*, 17(2), 812-833. <http://ilkogretim-online.org.tr>
- Demirel, Ö. (2003). *Yabancı dil öğretimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık, 653.
- Dilidüzgün, S. (2004). Okuma öğretimi hedefleri bağlamında Türkçe ders kitaplarındaki çocuk edebiyatı ürünleri. *HAYEF Journal of Education*, 1(2), 43-55.
- Dökmen, Ü. (2019). Lise ve üniversite öğrencilerinin okuma becerileri, ilgileri, okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıkları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi (JFES)*, 23(2), 395-418. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000786
- Ergin, A. (2012). *Eğitimde etkili iletişim*. (6. baskı). Anı Yayıncılık.
- Ersoy, A. & Yılmaz, B. (2009). Yaşam boyu öğrenme ve Türkiye’de halk kütüphaneleri. *Türk kütüphaneciliği*, 23(4), 803-834.
- Gençer, G. (2021). “Küçük Kara Balık” ve “Bilenler Bilmeyenlere Anlatsın” çocuk kitaplarının çocuk edebiyatının temel öğeleri açısından incelenmesi. *Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(Özel sayı 1), 1-13. <http://dergipark.gov.tr/ukmead>
- Gönen, M., Uygun, M., Erdoğan, Ö. & Katrancı, M. (2012). Resimli çocuk kitaplarının fiziksel, içerik ve resimleme özellikleri açısından incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 42(196), 258-272.
- Güneş, F. (2006). Çocuklarda Okuma İlgisi ve Kitap Seçimi, *İlköğretmen*, (2),43-45.
- Güneş, F. (2017). Okuma ilgisi ve gücü. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 3 (3), 119-128.
- Hakkoymaz, S. (2022). Çocuk kütüphanelerindeki kitapların çocukların epistemolojik gelişimleri açısından incelenmesi Gaziantep çocuk kütüphanesi örneği. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(2), 1443-1482. doi: 10.29299/kefad.1014886
- Hareket, D. & Dündar, H. (2023). Çocuk hikâye kitaplarında toplumsal cinsiyet unsurları: Ayşegül kitap serisi örneği. *Disiplinlerarası Çocuk Hakları Araştırmaları Dergisi*, 3 (5), 1-30.
- Horasan, A. E. (2015). *Zeynep Cemali'nin çocuk kitaplarının çocuk edebiyatının temel öğeleri açısından incelenmesi*. (Doktora tezi) Necmettin Erbakan Üniversitesi. Konya.

- Karadağ, A. G. Ö. (2003). Türkçe eğitiminde anlatım tarzları. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (13), 79.
- Karadağ, N. (2020). Çetin Öner'in "Mavi Kuşu Gören Var Mı?" ile "Kargalar Kara Değildi" adlı romanlarının çocuk edebiyatı yapıtlarında bulunması gereken temel ilkeler açısından incelenmesi. *Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi (ÇEDAR)*, 4(2), 29-44.
- Karagül, S. (2018). Çocuk edebiyatı ve bibliyoterapi. *Çocuk ve Medeniyet*, 3(6), 43-55.
- Karataş, E. (2014). Çocuk edebiyatında "karakter" kavramı. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (33), 60-79.
- Karatay, H., Külah, E. & Kaya, S. (2020). Okuma alışkanlığını geliştirme yöntem, teknik ve modelleri. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 8(1), 89-107. <https://doi.org/10.35233/oyea.707967>
- Kaya, M. & Tanrıverdi, S. (2020). Sorun odaklı bir durumdan çözüm odaklı bir duruma yöneliş: edebî eserlerde karakter tahlili. *Journal of History School*, 46, 1784-1798. doi: 10.29228/joh.43343
- Keseroğlu, H. S. (2010). Bilginin bilgisi: Kütüphane ve bilgilim kuramı sorunsalı. *Türk Kütüphaneciliği*, 24(4), 685-704.
- Kıbrıs, İ. (2016). *Çocuk edebiyatı*. Kök Yayıncılık.
- Kurudayıoğlu, M. & Çetin, Ö. (2015) Temel beceriler ve Türkçe öğretimi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 3(3), 1-19. <https://doi.org/10.16916/aded.65619>
- Kurulgan, M. & Çekerol, S. G. (2008). Öğrencilerin okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıkları üzerine bir araştırma. *Anadolu üniversitesi sosyal bilimler dergisi*, 8(2), : 237-258.
- Küçükcan, B. (2010). Bilgiyi toplama mekânı: Kütüphane binaları. *Mimar. İst: Mimarlık Kültürü Dergisi*, (37), 55-59.
- Maltepe, S. (2009). Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatı ürünlerini seçebilme yeterlilikleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(21), 398-412.
- Menteşe, O. B., (2008). Edebiyat nedir? *Littera Dergisi, Hacettepe Üniversitesi*, (22), 49-56.
- Oruç, Ş. (2016). Türkçede ana dil ve ana dili. *Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature* , 2 (1) , 311-322 . <https://doi.org/10.20322/lt.15463>
- Özdemir, M. & Arslan, Ö. M. (2023). Gülten Dayıoğlu'nun "Fadış" romanının çocuk edebiyatı ilkeleri açısından incelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi* (37), 147-176. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1406046>
- Özdemir, M. & Bekar, N. (2022). Behiç Ak'ın "Yaşasın Ç Harfi Kardeşliği!" adlı çocuk romanının çocuk edebiyatı ilkeleri açısından incelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi* (Ö11), 200-230. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1146584>
- Özenç, E. G. & Yunlu, E. (2024). İlkokulda okul kütüphanesi ve sınıf kitaplıkları. *İlkokullarda dil öğretimi*, 211.
- Salur, S. (2006). *Kütüphanelerden ödünç alınan kitapların talep fonksiyonunun incelenmesi (Aydın ve Nazilli örneği)* (Yüksek lisans tezi), Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Sarıkaya, B. & Yamaç, A. E. (2023). Temel Dil Becerilerinde Kaygı: Lisansüstü Tezler Üzerine Bir Araştırma. *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12 (23), 15-32. <https://doi.org/10.55605/ejedus.1253153>

- Sever, S. “Çocuk edebiyatı öğretimi nasıl olmalıdır?”. (Sever, S. Ed.) *II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu: Gelişmeler, Sorunlar ve Çözüm Önerileri* (s.50). Ankara.
- Sever, S. (2023). *Çocuk ve Edebiyat*. (12. Baskı). TUDEM.
- Sınar, A. (2006). Türkiye’de Çocuk Edebiyatı Çalışmaları. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi* (7), 175-226.
- Şahin, G. (2014). Okul öncesi dönem çocuk kitaplarında görsel bir uyaran olarak resim. *Turkish Studies*, 9(3),1309-1324. doi: 10.7827/turkishstudies.6507
- Şirin, M. R., (2016). Edebiyat ve çocuk edebiyatı edebiyatın amacı ve işlevi. *Türk Dili Dergisi*, Cx (780), 12-31.
- Tanju, E. H. (2010). Çocuklarda kitap okuma alışkanlığına genel bir bakış. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 21 (21), 30-39. <https://doi.org/10.21560/spcd.43960>
- Taşdelen, V. (2016). Çocuk edebiyatında görsel öğe. *Çocuk Ve Medeniyet*, 1(1), 123-135.
- Ungan, S. (2008). Okuma alışkanlığımızın kültürel altyapısı. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 218-228. <http://sbe.gantep.edu.tr>
- Uğur, S. & Tavşanlı, Ö. F. (2022). Öğretmen rolüyle etkileşimli okuma uygulamalarının dördüncü sınıfların okuduğunu anlama başarısına etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 20(2), 655-678. <https://doi.org/10.37217/tebd.1086345>
- Uğurlu, S. B. (2013). Resimli çocuk kitaplarında hayvan karakter kullanımı. *Electronic Turkish Studies*, 8(4). 1381-1393.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nicel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, A., Kaptan, N. & Ulusoy Ünlü, A. (2021). Ankara’daki halk kütüphanesi çocuk bölümleri ve çocuk kütüphanelerinin bina, güvenlik donanımı ve malzeme niteliklerinin incelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 35(3), 410-435. <https://doi.org/10.24146/tk.931520>
- Yılmaz, B. (2002). Ankara’daki ilköğretim öğretmenlerinin okuma ve halk kütüphanesi kullanma alışkanlıkları üzerine bir araştırma. *Türk kütüphaneciliği*, 16(4), 441-460.
- Yılmaz, B. (2003). Toplumsal iletişim ve kütüphane. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 20(2). 11-29.
- Yılmaz, F. (2021). Karakter eğitimi ve karakter eğitimi programları. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12(1), 234-257. <https://doi.org/10.51460/baebd.756333>
- Yılmaz, M. (2008). Türkçede okuduğu anlama becerilerini geliştirme yolları/Türkçede okuduğunu anlama becerilerinin geliştirilmesi yöntemleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(9), 131-139.
- Yılmaz, O. & Yakar, Y. M. (2018). Türk çocuk edebiyatında sorun odaklı yaklaşım. *Çocuk ve Medeniyet*, 3(6), 29-42.
- Yılmaz, S. (2024). ‘Pal sokağı çocukları’ adlı kitabın çocuk ve gençlik edebiyatının temel ilkelerine uygunluk bağlamında incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 41(1). <https://doi.org/10.32600/huefd.1238701>
- Temiz, N. ve Yılmaz, B. (2023). Çocuk kütüphanelerinde yaşam becerileri geliştirmek: bir kütüphane programı modeli. *Türk Kütüphaneciliği*, 37 (1), 51-73. <https://doi.org/10.24146/tk.1180204>
- Temizyürek, F. & Çevik, A. (2014). Mustafa Ruhi Şirin’in çocuk edebiyatı sahasındaki eserlerinin dil ve kavram bağlamında incelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 155-175. doi: 10.14686/buefad.201416212

Temizyürek, F. (2003). Türkçe  ğretiminde  ocuk edebiyatının  nemi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (13), 161.

ÖZ GEÇMİŞ

İlkokul, ortaokul ve liseyi Kayseri’de tamamladı. 2020 yılında Bayburt Üniversitesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Türkçe Eğitimi bölümünden mezun oldu. 2020 yılında Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Sertifika Programı’nı tamamladı. 2022 yılında Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Türkçe Eğitimi Bölümü Tezli Yüksek Lisans eğitimine başladı. 2024 yılında Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Türkçe Eğitimi Bölümü Tezli Yüksek Lisans eğitimini tamamladı.